

habent ut plurimum sufficientem ad offendendum etiam capitaliter Deum ut habetur in c. 1. & 2. de delict. puero. & in praedicto. c. Omnis. ibi: ad annos discretionis peruenerit. adiuncta omnium doctorum interpretatione. Sed quid omitto verba illa Gratiani aurea quae sunt in titulo dist. 36 videlicet: oportet ordinandum esse prudentem. Quod contra eos notandum est qui sub nomine simplicitatis excusant stultitiam sacerdotum. Ergo licet competitor non esset omnino amicus, sed haberet qualemqualem prudentiam. Et ita quamuis non esset omnino virtutis & bonorum morum expertus, sed haberet aliquantulas virtutes pueriles valde & infirmas indignus haberi deberet hac cantoria. Quam qui recte rector est virtutem non qualemqualem, sed masculam profecto & constantem habere oportet. Et non qualemqualem prudentiam, sed egregiam. Quoniam regimen omnium officiorum diuinorum, tam intra quam extra chorum incubit ei. Quoad quae omnia etiam decano ipsi ecclesiae praest. Ille namque regit chorum, ille silentium indicit, ille cantum componit, ille risus cohibet & colloquia, ille curat ne quis in psallendo nimium festinet, vel tardet, ne versus alter ante alterius finem incipiatur, ipse cappas & sceptrum partitur. & alia id genus multa facit. Imo & decano absente ille praest capitulo, & negociis in eo tractandis. quae sunt adeo multa & magna, ut eis proponendis & aliorum sententiis ut par est colligendis & resoluedis vix ambidexter sufficiat. Quam & quando decanus adest ille post eum primus in omnibus negociis fert sententiam. Quae omnia nisi vir prudens & grauis facere profecto nequeat sine aliorum scandalo, vel diuina offensa. Quanta vero prudentia in hoc sit opus iudicis arbitrio est relinquendum, ut eleganter determinabat And. Sicut. in consil. 34. Praclare. n. 39. vol. 2. Quem admodum & quanta scientia sit in quouis beneficio necessaria secundum eundem ibidem & Bonifac. in Cle. 1. de aetat. & qualitat. ut in quinto sequentis exceptionis articulo dicemus. At nemo, etiam amicissimus competitori, est qui quamuis neget eum esse penitus amentem, arbitretur idoneam eum habere prudentiam ad ea quae praedicta sunt sub eundem, disponendum & ordinandum. Ergo ex capite defectus sufficientis prudentiae est etiam hac cantoria indignus, praesertim quod nulla spes est iam maioris prudentiae quaerendae propter aetatem senectuti propiore quam adolescentiae, ut palam est intuenti rem satis & contemplanti.

Postremo non omitteremus hic duo huic rei accomodatissima. Alterum est illud singulare exordium Gratiani. 39. dist. quod habet primo sacerdotibus regimen temporalium habentibus non solum literarum scientiam, sed etiam negociorum secularium peritiam esse necessariam. Secundo habet quendam in episcopum electum a Beato Gregorio propter ipsius simplicitatem fuisse repulsum. Quod mox probat

r
Cantorie Con-
bricē si que: quā
ta & qualia incū-
bunt,

i
arbitrio iudicis
relinquitur quā
ta prudentia sit
benefituario ne-
cessaria.

m
Scientia sine
prudētia rerū
agendarum nō
sufficit epō nec
quali dignita-
tibus ad regen-
dum alios insti-
tuo,

subiectis verbis Gregorii in.c. De Petro. Pöderem⁹ viri ornatissimi
 ibi esse casum nostro proposito accommodatissimum, si quod aliqui amici
 cōpetitoris aiunt, nō est ille omnino amens sed simplicissimus. Audis
 enim illū cōmū a Gregorio non pro amentia, nō pro ignorātia, nō pro
 malitia, sed pro simplicitate nimia fuisse repulsum. Et pōderemus fu-
 isse repulsum ab electione iam de illo facta, & ita post Ius ad rem in di-
 gnitate quæsitū. Quid potest accommodatius nostro proposito citari?
 Cum præsertim Ius ad rem per electionē quæsitū firmitus sit longe ac
 nobilius Iure ad rem per expectatiuam gratiā quæsitū, vt colligere est
 ex decis. Rot. 244. Licet. cōiūctis quæ dixit Do. in.c. Quā sit. de elect.
 lib. 6. & Io. An. in.c. Si post quā. de præb. & Feli. in.c. In nostra. col. 28. de
 rescr. Quāuis fateor Ius ad rem per accessum, regressum & coadiuto-
 rias cum futura successione quæsitum fortius esse multo quā Ius ad rem
 per alios modos expectandi habitū per ea quæ tradit Gomezus in q. 1
 sup regula de nō tollen. iur. quæsi. Et ne dicas illum textū de episcopo
 agere, allego. c. Episcoporū. 74. dist. Quod in illis verbis: propter sim-
 pliciores naturam. secundum gl. & Cōmunem probat etiam ab archi-
 diaconatu repellendum quem propter simplicitatem. Et ne rursus di-
 cas illos textus agere de illo qui eam simplicitatem habebat, quando
 fuit electus, & ita quando Ius ei ad rem quærendum erat: considera
 primo quod competitor maiorem simplicitatem habebat, quando is
 accessus fuit ei concessus. Secundo considera quod ille textus nō ape-
 rit, an simplicitas præuenisset an consecuta esset electionem. Tertio
 considera quod licet ei qui prudentissimus tempore electionis erat,
 superuenisset eiusmodi simplicitas ob aliquam forte ægritudinem vel
 percussionem, quod frequens est, fuisset, a confirmatione repulsum ac
 si electionem præuenisset secundum ea quæ supra in nona exceptio-
 ne citauimus.

Et ne forte istes Leonem super illa simplicitate dispensasse, consi-
 dera primo forte illum hoc facere non potuisse. Quia contra Ius esset
 naturæ per ea quæ in nona exceptione & sexta diximus. Secundo cō-
 sidera eum quoad summū dispensasse quidem quoad expectatiuam
 quærendam in infantili ætate, dispensasse item quoad tenendam hanc
 dignitatē in puerili ætate. Vt si eo existente in ea dies accessus cessisset
 & conditio adimpleta fuisset, suffecisset illi adesse prudentiā puerilē
 aliis cōmunem. Quoniam expresse disponit, vt eo casu hanc cantoriā
 cōpetitor in ea ætate acquireret. Quæ dispēsatio licere potuit propter
 spem futuræ prudentiæ, quæ se habere Leo cū hanc gratiā faceret fatebat
 iuxta dictū singulare Inno. in.c. Cū in cūctis. de elect. verb. scientia.
 Quoad virilem autē ætatem nullatenus dispēsauit. Imo contrarium

ⁿ
 Ius ad rem p
 elect. nō quæsi-
 tū nobilitate esse
 iure ad rem per
 expectatiuā vt
 plurimū quæsitū

^p
 Ius ad rem p
 accessū. ut rei
 sum quæsitū. e
 nōnū esse iure
 ad rem per alia
 expectatiuas
 habito.

⁷
 totum p. dicitur
 Sicut dicitur p.
 si quis dicitur q.
 si quis dicitur q.
 si quis dicitur q.
 si quis dicitur q.
 si quis dicitur q.

^p
 Dispensatio quo
 ad e. ac infantili
 tenet pueritiam
 circa prudentiā
 facta non cōpre-
 hendit virilem
 ac perfectam

clare in suis literis significat, cum dicit se gratiam illam ideo facere competitori etiamnum infanti. Quia relatione fide dignorum accepit talia indicia futurae virtutis incius infatili aetate apparere, ut merito speraret eum in virum egregium euasurum. Cum igitur ipse tempore acquirenda huius dignitatis, & quando dies accessus cessit & conditio impleta fuit, aut amens fuerit inuentus, aut certe simplicissimus & sine prudentia dignitati necessaria, & sine spe eam iam posthac consequendi, consequens est cum eo adeo non esse super hac inhabilitate dispensatum ut clare constet habilitate contrariam in hoc tempus requisitam fuisse ac speratam a Leone accessus huius autore. Et facit quod permillum ad tempus post illud videtur prohibuit. l. Macipiorum. ff. de op. leg. c. 2. de cocest. prob.

Etate q̄ maior est nonnunquam iudicio e minor. Imo puer, et infans.

Alterum vero quae supra dicebatur nostro negotio maxime accommodari est, quod quamuis iuris praesumptione nulla sit infanti prudentia, puero vero tantum puerilis. §. Pupillus. Institut. de inutil. stipulat. & l. 1. C. de fals. monet. & c. Indecorum. de aetate & qualitat. c. Si annum de iudic. lib. 6. Minori. 25. annis maior, sed fragilis. l. 1. ff. de minori. in p̄ci. & c. Ex ratione. de aetate & qualitat. maiori vero perfecta. c. Cum in cunctis. §. Inferiora. de electio. & l. 1. §. 1. ff. de minor. ibi: post hoc tempus compleri virilem vigorem constat. Quandoque tamen res contrario se modo habet. Sunt enim aliqui maiores quidem 25. annis si numeres annos, iudicio tamen pueri ac infantiae proximi, etiam si non sint omnino amētes, ut experientia nos passim docet, & Ludouicus Ro. cum Alex. monet in l. 1. in principio. ff. de verbor. dum aiunt eum mutum qui nil intelligit infanti aequiparari, eum vero qui aliquid, pupillo, eum autem qui perfecte, maiori. Quibus ibi Bartholomeus Socin⁹ vir ingenio acris. n. s. addit eum qui per apoplexiam intellectu a deo laeso esset, ut merito iudicium eius tam fragile ac minoris iudicari deberet, perinde restituendum si decipiatur, ac si minor esset.

Etate q̄ maior est iudicio tamē puer dignus est qui restituatur. indignus tamē qui dignitate inuestatur ecclesiastica.

Ex quibus facile colligas eum maiorem qui non magis valet intellectu quam pueri valere solent impuberes, non esse idoneum ad dignitates quibus pueri ob iudicii paruitatem sunt indigni. Duo enim sunt in pueris defectus ob quos dignitatibus sunt indigni, aetatis. s. ac iudicii. c. Cum in cunctis. §. Inferiora. coniuncto. c. Indecorum. de aetate & qualitat. Et ideo si crescat quidem puer annis non autem prudentia, & ita corpore fiat magno, manente animo paruo, exiit quidem alterum defectum. s. aetatis, alterum tamen. s. iudicii secum defert. Et ideo semper manet indignus. Quonia quado alicuius effectus duplex est causa principalis, vna cessante non cessat alia. §. Affinitatis. Instit. de nupt. c. Ex tuarum. de autor. & usu pall. Sup quo latius olim scripsimus post Decium in c. Cum cessante. de appel. Facit quod defectus iudicii maior est quam aetatis iuxta illud Sapietiae. 4. Cani sunt sensus

Causarum vna cum principalium altera cessante non cessat effectus.

hominū. c. Porro. 84. dist. Facit, q̄ sicut sine vllō iudicio & prudentia nulla omnino virtus haberi potest iuxta Thomā superius in litera relatū: ita sine iudicio & prudentia mediocri saltem nulla virtus virilis acquiri argu. l. Quæ de tota. ff. de rei vendic. & cap. Pastoralis. §. 1. de off. delegat. & ita neq̄ attingi morum illa grauitas quam requirit prædictum cap. Cum in cunctis. Virtus enim si qua quærat̄ cum tali iudicii paruitate puerilis erit, quæ nō est idonea dignitatibus ecclesiasticis, vt pulchre ait Thomas a Vio in verb. Beneficium, pagina finali: Cum ergo competitor & si corpore ac ætate, quod illi gratulamur creuerit, non tamen quod dolemus, iudicio creuit & sapientia. Imo, vel semper remansit infans vel certe puer. Ergo indignus est cantoria tātæ ecclesiæ, tot & tātorum munerum ob defectum prudentiæ mediocris.

¹
Virtus puerilis
indigna est dig-
nitate virili.

EXCEPTIO VNDECIMA.

Ante exceptionem vndecimā tractaturus primū, quā in exordio præcedētis præfatus sum veniā repeto. Deinde quarto videtur cōpetitor indignus hac cantoria propter defectū sciētiae omnimodū. Nam primio vt quidā aiunt nescit legere: siue q̄ discere non potuerit, siue q̄ oblitus postea fuerit ob ægrotudines animi & corporis. Quibus humana fragilitas nōnunq̄ etiam sine peccato frangitur. Quod si verum est in illiteratorum numero cōputari debet. Quibus non posse beneficia neq̄ ordines conferri satis probat. c. Illiteratos. 36. dist. & c. fin. de tempori. ordinād. lib. 6. Est enim irregularis secundum Aluar. lib. 1. de planct. eccles. art. 48. & affirmat Innoc. receptus ab omnibus in. c. Cum nostris. de concess. præb. vbi col. 1. laudatus omnibus ait illiteratum minus habilem esse beneficio & dignitati quā homicidam. Quoniā in homicidā cadit Ius beneficii, saltem ante homicidium quæsitū, in illiteratū autem nullum. Quod noue sed vere intelligo de illo qui nūquā didicit literas. De illo enim qui eas didicisset & post quæsitum beneficium omnino oblitus esset aliud dicendum arbitror. Quoniā is non est deterior furioso, quē supra in nona exceptione probauimus non perdere beneficium ante furorē quæsitū. c. Scripsit. 7. q. 1. & c. Indicas. 3. q. 9. & c. 1. de cler. ag. li. 6. Secundo cōpetitor quāuis forte sciat vulgari sermone scripta vt cūq̄ legere, non callet tamen Latine, & sic includi videt̄ in illo. c. Illiteratos. Nā Hugutio quē scriptū manu habeo illi verbo, illiteratos, addit penitus vel parum scientes. Et vt consequentia eius verba significant, per parum scientes intelligit eos qui licet aliquantulū Latine calleant, non tamen competenter. Post illa enim verba, penitus vel parum scientes, subiicit immediate hæc alia: Sed alia literatura' exigitur ad promotionem episcopi, alia ad promotionem presbyteri, alia ad promo-

²
Illiterato bene-
ficiū cōferri nō
posse. Imo mis-
nus habile quā
homicidā esse.
Quod noue sed
vere declaratur

³
Illiteratos est
q̄ nō callet alia
quā vulgare
sermo.

tionem aliorum. Per quæ verba non obscure significat per verbū, parū scientes, non intellexisse illos solos qui legere vulgariter norunt, sed etiam qui Latine callent, sed non competēter. Archidiac. etiā tametsi non ita terse ac Hugutio loquat, tamē idem quod ille sentire videtur Dominicus etiam ait per verbū illud, illiteratos, intelligi eos qui penitus sunt illiterati vel mediocribus carent literis. At cōstat eum qui Latine aliquantulum non callet mediocribus carere literis. Imo & gl. illi⁹ cap. hoc ipsum sentit, dum illi verbo, illiteratos, addit penitus. Et mox subiicit: sufficit tamen mediocris scientia. Idem sentit etiā Cardinalis Alexandrinus ibi, dum gl. adprobat quatenus ex ea colligitur solutio ad contrarium quod ex. c. Cum nobis. de electio. formari posset. Concordat etiam Card. S. Xysti cum sentit illiteratū omnino dici qui nō nouit aliquid literarum sacrarū. Facit q̄ Cardinalis Alexandrinus in c. Sedulo. 38. dist. col. 2. ait eum nō esse penitus illiteratum qui Grāmaticam quidem non didicit, sed ex vsu loquitur perfectē literaliter. Per quæ verba videtur sentire vir doctus eum illiteratū dici qui neq; vsu neq; arte callet Grāmaticā. Facit illud. c. celeberrimū Cum in cunctis. quod habet in cunctis ecclesiarum ministeriis literarum scientiam esse necessariam. Et non est credendum conciliū vniuersale ibi de sciētia literarū vulgariū agere. Sed de peritia vel intelligētia literarū sacrarū quibus in ministeriis ecclesiasticis vtimur. Facit q̄ Bartolus in Auth. Sed nouo Iure. C. si certum petatur dixit eū qui legere vulgariter nouit sed non callet Latine, literarum imperitum, quanquam Felin. in c. Sciscitatus. de rescript. n. 10. aliud ei imponat. Quod etiā ibi Decius ante nos animaduertat. Facit q̄ verba secundum cōmunem cōsuetudinē sunt intelligēda. c. Ex literis. de sponsal. l. Labeo. ff. de suppellect. legat. At cōmunis vsus habet eū clericum appellari idiotam & illeteratum qui nunq̄ Latine didicit. Facit illud cap. Illiteratos. dum ait illiteratos corpore vitiatis ea ratione æquari. Quia literis carens sacris non potest esse aptus officiis. Ergo illiteratus est qui caret literis sacris. At qui nulla ex parte literas sacras intelligit in eo idiomate scriptas in quo ecclesia vtitur, quāuis ea legere literaliter nouerit, literis sacris carere dicitur. Facit & c. Pœnitentes. 50. dist. 2. quod pro illiterato ponit insciū literarum, qui videtur idem esse qui imperitus literarum. Qualis dicitur esse qui Latine nō nouit secūdū Bart. in dicta Auth. Sed nouo. C. Si certū petat. Facit q̄ nemo qui nescit legere, cōstruere ac cantare habet sufficientē scientiam ad beneficium obtinendum per textum coniuncta gl. 1. Cle. 1. de concess. præb. Quam Card. in princip. Pan. & Imol. sequuntur. Et licet mitius loquat Dominicus in. c. Si pauper. de præb. lib. 6. Duo tamē dixit ex illis esse necessaria. Et addit in partibus quidē

Galli

²
 Inscio literarum & imperitus idem.

³
 Beneficio indigens qui nescit legere & cōstruere.

Gallicanis pluris fieri tantum, in aliis autem constructionem Latinam Sed Do. nō probat vllō textu vī naturali ratione cātum cū lectione sufficere: quāuis lectionem & constructionē sufficere arbitrer nequis illiteratus dicatur per prædicta & post dicenda. Tandem allego. c. fin. de æt. & qual. Quod habet quēdam ab episcopatu iam quæsitō tanq̄ illiteratum repulsū fuisse, q̄ nō didicit Grāmaticā. Et par est credere, qui electus fuit in episcopū, sciuisse saltē legere ac scribere vulgariter. Cōfirmantur per id quod ibi ait Ioh. And. quem eleganter exponit Cardi. in. d. c. fin. de ætat. & qualit. Qui ambo cū Anto. a Butrio sequuntur Ioh. de Deo determinātem episcopum qui Grāmaticam ignorat, vsu tamē perfecte loquitur non esse deponendam. Quia non est omnino illiteratus. Per quod clare sentiunt illum illiteratum omnino esse, qui neq; vsu neq; arte Grāmaticā nouit. Et ne dicas eos per vsu perfecte loquentem intelligere illū qui legit & profert verba Latina licet ea nō intelligat, audi Cardinalem in illo. c. fin. in hæc verba loquentē: Dic q̄ præmissa procedunt intelligēdo q̄ literaliter loquitur cum intellectu, ita q̄ potest intelligere scripturas: secus si ex consuetudine loqueretur, non tamen sciret intelligere vt de quibusdam dicitur compertum. Talis enim non potest dici literatus. Hæc ille. Petrus etiam Rebuffus in lib. de pacif. possess. n. 213. ait episcopū de quo agit. c. fin. de ætat. & qualit. penitus illiteratū fuisse, eo q̄ non callebat Latine. Et n. 214. diffinit illiteratum esse, quando nullas scit literas aut modicas, vtpote quia scit, legere & scribere sermōe vulgari. allegat. Bart. in Authen. Sed nouo Iure. C. si cert. pet. Postremo facit q̄ vulgus Gallicum literatos omnes appellat clericos & illiteratos laicos. Et neminē appellat clericum nisi eum qui Latine callet vel discit. Et hunc loquendi vulgarem modum etiam Petrus de Sansone quem manu scriptum habeo in sua summa cap. de prudentia. sequi videtur, & etiam gl. in illo. c. Illiteratos. si bene perpēdatur in ea parte, qua quærit: Quid si penitus laicus ordinaretur. (Nam primo in idiomate Theutonico Glossatoris ea phrasis satis in vsu est vt audio multis.) Secundo quæstio illa nō esset ad propositum, nisi per laicum intelligeret illiteratū. Cuius consuetudinis introducēdæ ratio illa videtur fuisse q̄ omnes Latine callētes sunt fere clerici, & omnes clerici debent Latine callere. Adde q̄ & Hispanum vulgare nō appellat literatum eum qui literas Latinas vī Græcas non didicit.

Contra tamen hæc facit q̄ Feli. ait in. d. c. Sciscitatus, illiteratum dici qui legere nescit, peritum autem literarum qui solum scit legere & scribere. Secūdo contra hoc facit, q̄ cottidie videas ab episcopis ordinari pueros qui legere vt cūq; sciant, licet nullatenus Latina calleant.

^a
Illiteratos. laicos literatos vero clericos vulgus Gallicū et Theutonice appellat Hispanū autē non appellat literatū cum qui lat. ne saltē aut grece nō nouit.

Tertio facit quod etiam cottidie videmus huiusmodi pueris beneficia conferri. Et durum videtur dicere collationes huiusmodi omnes ipso Iure nullas esse quasi factas illiteratis.

b
Felinus laudat
et lector illi sub
monetur.

l
Literatus aliud
in alia materia
significat: In
materia tamen
ordinandorum
et promouendo
rum scientem et in
telligentem literas
sacras idioma
te: quo utitur ec
clesia in officio
ecclesiastico de
notat.

Ad horum primum respondeo primo **b** Felinum dum omnia colligit nonnunquam aliud pro alio eligere. Quod in illo. n. 10. facit. Et cum ille solius Bartoli dicto nitatur, & Bartolus pro nobis sit, ut supra est dictum, nil Felini autoritas in hoc nobis obstat. Secundo respondeo quoad eam materiam quam ibi Felin. tractat appellari posse literatum eum qui legere scit & scribere vulgariter. Loquitur enim in materia proferendae sententiae in scriptis. Quae si sermone vulgari scripta est, poterit plane in scriptis per eum qui vulgariter scit legere & scribere proferri. Et ita intelligi potest. §. Similiter. de excusat. tutor. Vbi Io. Fab. videtur sentire illam differentiam quam Felinus tribuit Bartolo. & loquitur in eadem materia proferendae sententiae in scriptis. Facit quod verba secundum subiectam materiam sunt intelligenda. l. Si vno. ff. locat. c. Rogo. ii. q. 3. Et ita cum loquitur in materia scientiae literarum vulgarium, qui nouit illas literas literatus appellari potest. Cum autem in materia scientiae literarum sacrarum respectu diuinorum officiorum, literatus dicetur qui nouit idioma in quo sacris literis utitur in diuinis officiis ecclesiae. Et ita qui nouit Latine apud Latinos, quae Graece apud Graecos. In materia vero, vbi de Iuris peritia agitur, literatus dicetur qui Iura nouit. Qui autem ea ignorat illiteratus. In quo sensu videtur cepisse Feli. in illo. c. Sciscitatus. n. 11. dum ait illiteratum aduocatum esse non posse, licet Pan. in rub. de postuland. cuius dicto Feli. nititur paulo aliter loquatur. Facit. l. fin. C. de testa. quam totam singul. appelluit Paulus ibidem. Quae tamen aliud singulare, quod ibi neque ipse neque alii aduertunt probat, scilicet appellatione literatorum quoad consulendum ea quae ad testamenta pertinent intelligi legum peritos, ut patet in vers. Sancimus. & vers. In illis. Quoad sub scribendum autem in testamento per literatum & literatum peritum intelligi scribendi peritum: etiam si neque leges calleat neque Grammaticam, ut colligitur ex vers. Ita tamen. cum sequentibus. Facit etiam. §. Similiter. Institut. de excusat. tutor. Quamuis ergo in aliis materiis aliis modis verbum illiteratus capiatur, in materia tamen clericorum ordinandorum & promouendorum, & vbi agitur de literarum sacrarum scientia quoad diuina officia, pro eo accipi videtur quod neque usu neque arte nouit idioma illud in quo sunt scriptae sacrae literae in officiis diuinis pronuntiandae.

m
Episcopos in
miam ad ordina
dos illiteratos
faciles.

Ad secundum respondeo **m** concedendo aliquot episcopos plus quam par est faciles ad ordine insigniendum Latine non callentes esse ac male facere. Vnde sunt alii laude praecleara digni, qui clericatu insigniuntur neminem etiam Latine callentem, antequam ipse vel parentes eius iurent

credere illū ad sacros ordines ascensurū. Nā quæ te rogo, impudentia est ordinis tanto sacramento adeo abuti, vt sine vllō delectu prece, vel precio nitentes omnes insigniantur? Quorū plurimi in nullū diuinum cultū eo sūt vsuri, præterq̄ in peccādi priuilegiū & pœnæ vitæ dæ asylū.

Ad tertium respondeo concedendoⁿ collationes beneficiorū factas eis qui nil penitus Latine callent esse ipso Iure inutiles & nullas, cum declaratione ac temperamento in fine articuli sequentis addendo.

Quinto loco indignus est hac cātoria cōpetitor. Quoniā licet neq; amens esset, neq; omnino imprudens, neq; deesset ei sufficiens prudētia, neq; quarto in illiteratorū numero cōputari deberet, est tamē indignus eo q̄ neq; sufficientē habet literarū scientiā neq; spē vllā illius cōsequendæ. Is enim dicit idoneā beneficio scientiā habere quæ sufficiens est^o attenda illius dignitate, loco & ordine secundū Inn. in c. Cum in cūctis. de elect. Quē ibi oēs ad Deciū vsq; inclusiue in hoc sequuntur, & Fel. in c. Per tuas. 1. de Simo. & And. Sicul. in cōsil. 34. Præclare. n. 39. & Card. Imolē. & Bonif. in Cle. 1. de ætat. & qualit. Hugutio Archi. cū Do. & vtroq; Card. in c. 1. 36. dist. quod etiā oēs rhapsodi et sūmistæ p̄bant. Sed & Tho. 1. 2^e. q. 76. art. 2. ab oibus receptus sic ait: Oēs tenent scire cōiter ea quæ sunt fidei & vniuersalia Iuris præcepta. Singuli autē ea q̄ ad eorū statū vel officiū spectāt. Cū quo satis concordat post Inn. Pan. in rub. de sū. Trini. n. 6.^p Quæ autē sit scientia sufficiens arbitrio iudicis relinquit arg. l. 1. ff. de Iur. delib. & c. De causis. de off. deleg. & in specie tradūt And. Sicul. & Bonif. vbi supra. At qui cōpetitorē satis nouit nemo arbitratur eum scientiā habere sufficientē huic cantoriæ regendæ, attentis præsertim quæ Inno. ait esse attendēda, nēpe q̄ primo illa est dignitas secunda post Pontificalē, Secūdo q̄ ad eā p̄tinet chori & omniū diuinorum officiorū regimen, vt in artic. præcedēte dixim⁹. Tertio q̄ sita est non in qualiquali oppido, sed in vrbe Conimbrica.^r Quæ adeo in Lusitania præeminet, vt illa eius Reges corona insigniat & Academiā cōtineat Florentissimā doctissimis in omnigena sciētia viris resplendentē. Et adeo quidē aiunt etiā amici eius & fautores nō esse illi scientiā idoneā huic cantoriæ gubernandæ, vt palā fateantur eū hac de causa simul ac eam obtinuerit in alterius fauorē illi esse cessurū.^s Quo in loco, Deum immortalē, quis animo temperet ab illo? Ocuruæ in terras animæ & cœlestiū inanes. Quis calamū nō stringat in eiusmodi fautores & consultores adeo affectui humano, adeo carni seruiētes, vt eū æstimēt idoneū ad quærendū sacerdotiū quē omnino cēsant inhabilē ad id post acquisitionē retinendū? Dicite mihi cēsores circūspecti & qui veluti ex orchestra de quibusuis iudicatis. Nōne turpius eiciēt quam nō admittitur hospes. c. Quēadmodū. de iureiur. Nōne^t facili⁹ res producta conseruatur, q̄ fiat? l. Si vnus. §. Pactus ne peteret. ff. de

ⁿ
Beneficiorū collatio facta ei qui nil caller latine vt plurimū nulla est ipso iure.

^o
Scientia sufficiens beneficio attenda illius dignitate: loco et ordine cōsēda est.

^p
Scientia q̄ sufficiens iudicis arbitrio relinquitur.

^r
Conimbrica in Lusitania vrbe præeminens.

^s
Beneficium ad acquisitū tenendum qui nō est idone⁹ a fortiori non esse idoneū ad id quod nondum est acquisitū: & cōtra dicētū monitio vehemens.

¶ Quere gigne
re agere difficili
quā conseruare
ac excipere.

¶ Excōicatio ac
ceptat beneficiū
non tamen sic ei
collatio.

¶ Beneficiū adq̄ri
p̄tat furor p̄e
ueniens non t̄n
tollit subsequē

paētis, cum multis allatis ibi per recentiores. Nōne plurima fieri phi
bent̄ quæ facta tenēt̄? c. Ad Apostolicā. de regul. l. Patre furioso. ff. de
his qui sunt. sui, vel alie. Iur. Vbi viginti similia copiosus aggregabat
Iason. Nōne cuidamus actionē, a fortiori datur exceptio? l. Inuitus.
§. Cui damus. ff. de reg. cū late ānotatis ibi per Dec. Sed quid extraria
citam? ¶ Nōne excōicatio impedit acquisitionē bñficii? c. Postulastis.
de cleri. excōi. ministr. quæ tamen non tollit acquisitū: licet fructuū per
ceptionē impediāt. c. Pastoralis. §. Verum. de appell. Homicidiū ante
beneficiū acquisitum eius acquisitionē ipso Iure vitiat, non tñ ipso
Iure ab acquisito deiicit secundū Pan. & Cōmunem in. c. Cum nostris
de concess. præb. & Feli. qui alios citat in. c. Inquisitionis. de accusati. ¶
Furor itē & amentia impedit acquisitionē sacerdotii vt in. 9. exceptiōe
late probabamus, non tamen deiicit a quæsito. c. 1. de cleric. ægrot. lib. 6.
c. Indicas. 3. q. 9. vnde merito gl. 7. q. 1. in Sūma reprobat̄ per Domi. &
Alexād. ibi, eo q̄ dixisset eum qui iam promotus est repelli propter le
prā superueniētē, & abbatē etiā si fiat inutilis. Quā etiam Cōmunis
reprehendit in. c. Tua. & c. fin. de cleric. ægrot. Si ergo viri alioqui per
spicacissimi eū indignū censētis qui hanc cantoriā posteaquā quæserit
retineat, qui tam præpostere iudicatis eum dignū quo ei quærat̄?

Ne tamen quidquā eorum quæ pro cōpetitore facere videmus ta
ceamus, dicat hic aliquis defectum prudentiæ ac sciētie efficere quidē
vt beneficiū non debeat cōferri ei qui patitur illū, at collationē factā
nō reddere ipso Iure nullā. Quoniā vt ipse paulo ante allegabā, multa
fieri nō debent, quæ tñ facta tenēt. c. Ad Apostolicā. de regular. Et hūc
cōpetitoris accessum collationē continere a Papa sub illa conditione
factā, si Ludouicus nō soluerit & cæt. vel si cesserit vel decesserit & cæt.
Et ideo impleta conditione per ipsius mortē collationem fuisse purifi
catā, & ita consumatā & perfectā, eanq̄ licet fieri non debuisset factā
tamen valiturā. Pro quo facit 2º q̄ Inno. in illo. c. Cū in cūctis. de elect.
dixit beneficiū conferri posse illi cui non est scientia sufficiens: si tñ est
docilis & speratur illā consecuturus. Tertio q̄ speciale videt̄ in illitera
to, q̄ collatio illi facta nō valeat secundū Inn. in. c. Cū nostris. de cōcess.
præb. Quarto q̄ collatio bñficii ab executore gratiæ facta indigno te
net, etiā quando ab ordinario facta nō teneret secundū Inno. in. c. fi. de
præsumpt. Quinto q̄ passim videas collationes bñficiarū viris & pueris
non tantū scientia sufficiente carentibus sed etiā omnino ignaris litera
rū, saltem Latinarū & Græcarū fieri & pro validis haberi. Sexto facit. c.
Nisi. de renūciat. §. Pro defectu. Qui habet episcopū posse cedere epi
scopatu ob scientiæ defectū. Ergo episcopatus potest pertinere ad ali
quē non satis sciētē. Cui consequēs est prouisionē episcopatus tali fieri
non debere quidem, sed factum tenere. Septimo facit. c. fin. de ætat. &

qualit. Quod habet repellendū esse ab episcopatu eū q̄ nō didicit Grā
maticā. & ita præsūponit fuisse adeptū. Quoniā priuatio præsūponit
habitum. l. Decem. ff. de verbor. c. Ad dissoluendum. de despō. impub.

Octauo facit q̄ sicut scientia literarū ita etiā morū honestas requiri
tur in pmouēdo ad beneficiū. c. illo. Cum in cūctis. de electio. Imo tā
to magis q̄to vita bona doctrinæ bonæ præstat. Quod ipsūmet. c. Cum
in cūctis. in princip. significat, dum prius de morū honestate quam de
literarum scientia meminit At defectus morum honestatis nō vitiat
ipso Iure collationē, licet talis sit qui efficiat quem beneficio indignū.
Omnis enim cōstitutus in crimine mortali vt inimicus est CHRIS
TI. c. Tolle. & c. Si enim. de pœnitent. dist. 2. ita indignus est stipēdiis
de illius patrimonio sumendis, vt erudite de more Thomas, cui nemo
contradixit, sentiebat in secund. Secundæ. q. 63. art. 2. Quod diligen
ter annotauit ibi Cardinal. S. Xysti. Et ita indignus est beneficio, quod
est pars patrimonii C R I S T I. c. Cum ex eo. de electio. lib. 6. & c.
Cum secundum Apostolum. eo titul. Non tamen regulariter est nulla
collatio existenti in peccato mortali facta. Quod satis probat. c. Sicut
2. de iureiur. Quod ibi gl. memorabilis annotauit. & late tradit Feli. in
c. 2. supra eod. col. 2. & latius in c. Dilectæ. col. 3. & 4. de exceptio.

Nono facit q̄ Felinus sequutus Io. And. in c. Auditis. de electio. &
Domi. in c. In scripturis. §. q. 1. dixit. c. Cū in cunctis. prædicto nō p̄ba
ri electionē de criminoso factā nō valere, sed eligētes priuari potestate
eligendi. Quæ originaria consideratio fuit Compostellani in c. Consi
derauimus. de electio col. 4. vers. Item q̄ sit nulla, licet Feli. id non dicat.
Alia tamen tria argumenta. s. decimū, vndecimū, & duodecimū infra
post solutionem noni cum suis solutionib. inferuntur.

Ad horum primū respondeo scientiæ necessariæ defectum non so
lum efficere vt conferens beneficium illū patienti peccet cum ipso reci
piente, sed etiā beneficii collatiōem reddere ipso Iure nullam. Quam
conclusionē quia nimīū est cottidiana multis comprobabo. Primo per
textum irrefragabilē in c. Cum in cūctis. §. fin. de electio. q̄ habet eum
qui confert beneficiū, vel ad illud eligit sciēter indignū ob ætatis morū
scientiæ vel nataliū defectum priuari pro ea vice conferēdi vel eligen
di potestate & collationē vel electionē ad aliū deuolui. In quibus ver
bis pondera disiunctiuā vel. Quæ clare demonstrat vnum illorum qua
tuor defectuū sufficere quo illi dispositioni sit locus argu. c. Inter cate
ras. & eorum quæ late ibi diximus supra eo. Pondera secundo collatio
nem & electionem patienti aliquem ex illis quatuor defectibus fa
ctam ad alium deuolui. At quomodo collatio vel electio ad alium de
uolueretur facienda si facta teneret, licet fieri non debuisset. Quare
non immerito ibi hoc tenet Pan. col. pen. & sentiūt Ioh. And. & Card.

e
Beneficij colla
tio idoneā scien
tiam non habē
ti facta nulla.
Et tā ei cui con
fertur quā conse
renti peccatum
est. Et ad alium
deuoluitur faciē
da.

ibidē. dum aiunt illi. §. fin. non esse locum in aliis defectibus, sed solū in illis quatuor praedictis. Facit secūdo. c. Cū nobis. de elect. Quod habet eum qui fuit ibi electus non esse repellendū ob defectum scientiæ.

^d
Sciētia nō emi-
nens sed suffi-
ciens requiritur
in pro nouēdo
Quia n tamen tē-
pore electionis
adeise oportet.

^e
Conferens indi-
gno pl⁹ peccat
quā eum eligeo

^f
Beneficij collator
tenetur de omni
dāno quod indi-
gno prestat.

^g
Peccat quicum-
q3 accipit offi-
cium cui exerce-
do scientia sua
nō sufficit.

^h
Ecclesiā viris
litteratis nō a-
nis ferratis indi-
gere.

^d Quia licet non haberet eminentem, habebat tamen competentem. Per quæ verba non obscure significat electionē non fuisse valiturā si non habuisset scientiā cōpetentē. Tertio fatit. c. Dudū. de electio. Qd̄ habet electionē eius qui tempore quo eligebat defectū ætatis vel sci-
entiæ patiebatur, inutilem esse ipso Iure. Per quē ibi Pan. n. 11. argumē-
to a fortiori cōcludit collationē nescienti necessaria factā esse ipso Iure
nullā. ^e Quoniā plus peccat collator: quippe qui Ius in re & ita pl⁹ Iuris
trāsfert, q̄ elector qui Ius ad rem & ideo minus dat secūdū Rotę decis.
pen. in nouis & ea q̄ latius citat Feli. c. Cū Bertold⁹. de re iudic. col. 1. & 2.
Quarto est text⁹ in. c. Si forte. de elect. li. 6. adiūcta gl. qd̄ habet nō solū
euidētē, sed etiā non euidētē sciētia defectū reddere inutile electio-
nē. Quinto est casus in Cle. 1. de ætat. & qual. Quæ renouans Iura antea
super hoc cōstituta grauitē iubet, ne cui minus idoneo sciētia, morib⁹
vel ætate conferantur sacerdotia. Vbi gl. 1. quærit: quid de parū sciēte?
Et se remittit ad ea quæ post Inn. Host. & Cōpost. scripsit in. d. c. Cum
in cunctis. Glossę tamen addidit. Petr. ab Anch. parum scienti qui spe-
ratur profecturus cōferri posse, alioqui nullo modo. Imo & in ultimo
notabili subdidit verbū prælati om̄ibus memorandū & terribile: ne pe-
^f non solū peccare prælatos qui beneficia indignis conferunt, sed etiā te-
neri de dāno, perinde ac magistrat⁹ qui tutores minus idoneos dāt pu-
illis. Quod etiā Cosmas nō relato eo affirmat in p̄cem. Prag. Gall.
verb. indignorū. Quia mali ministri electio culpa est. l. Si seruus. §.
Proculus. ff. ad. l. Aquil. cū aliis allegatis ibi per gl. in verbo, habuisset
Vbi etiā post gl. 1. tenet⁹ peccare illū qui suscipit officiū aliquod ad qd̄
sua scientia non sufficit. Quod ante illū Inno. cū vniuersa turba cōmē-
tantiū affirmat in. c. Cū in cunctis. de elect. & gl. putata singul. 3. Cle. 2.
de magist. verb. honorē. Pro quibus text. est omniū forte Iuris optim⁹
in cap. Non est putanda. 1. q. 1. vbi gl. citat illa Oratii carmina pulchra
omniq; CHRISTIANO semper memoranda.

Sumite materiā vestris qui scribitis æquam

Viribus, & versate diu quid ferre recuscent.

Quid valeant humeri.

A Equæ huc facit sed generalius. §. 1. l. Idē Iuris. ff. ad. l. Aquil. Quin &
Fel. in præsent. c. n. 7. ausus est sequi glossā. l. Quicū vno. ff. de re mili-
tar. Quæ sibi visa est dicere capite puniendū esse qui indignus in epi-
scopū promouet. quod tñ mihi nō satis illa gl. aperit. Facit. c. Cū ex eo.
de elect. li. 6. b̄ qd̄ cōiūcta glos. Ioh. Monachi, habet ecclesiā indigere
viris literatis nō aut̄ a finis ferratis. Et Pius secūdus referente Platina in

vita ipsius pag. pen. dicebat episcopū indoctū asino esse comparandū
 Quæ omnia in hoc allego, vt persuadeā verum esse illud Leois Papæ
 scientiæ defectum in clericis neq; dignū excusatione neq; venia. c. Si
 in laicis. 38. dist. Quæ tota probat hanc conclusionē. sicut & distinctio
 sequens. 39. probat non sufficere clerico regimen aliquod saltē habenti
 scientiā, nisi etiam habeat rerū agendarū prudentiā officio suo necessa-
 riam. De quo in tertio præced. exceptionis articulo supra egim⁹. Facit
 & illud Oseæ. 4. Quia tu scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio
 fungaris mihi. Quod non solū de literarū omnimoda ignorantia, sed
 etiam de minus sufficienti scientia intelligendū esse oēs sentire vident

Et adeo quidē collatio non habenti sufficientē scientiā est nulla, vt
 neq; coloratum titulū possidēdi præstet. Quod clare sentit Petrus Re-
 buffus in illo libello de pacif. possess. n. 213. coniungendo ea quæ antea
 dixit. n. 172. versic. Quarto non procedit. Imo quod amplius est^h sentit
 huiusmodi clericum qui triennio possedit beneficiū non gaudere re-
 gula de trienniali possessore. Quorum duorum prius verum arbi-
 tror esse in illiterato & nullatenus Latine apud Latinos callente, vel
 Græce apud Græcos per ea quæ ait Innoc. receptus in. c. Cum nostris.
 de concess. præbend. & multa quæ supra in dicto art. 3. prædixim⁹. Nō
 autem arbitror procedere in eo, qui qualemqualē sciētiam habet licet
 non sufficientē. Collatio enim huic facta licet non teneat, coloratū ta-
 men titulū præstare videtur per ea quæ de colorato titulo tradunt Pa-
 nor. & alii in. c. Cum nostris. & Cosmas in Pragmat. titul. de pacif. poss.
 verb. coloratum. Quoniam is aliquo modo capax est adiuncta. s. spe li-
 terarii profectus vt mox dicam: illiteratus autem minime per ea quæ
 supra in. 3. art. dixim⁹. Posterius vero. s. eiusmodi possessorem si posse-
 derit triennio non gaudere regula de trienniali possessore, arbitror esse
 falsum, etiam in illiterato clericatu tamen insignito, ea consideratione
 singulari quam supra fecimus de excōmunicato post Gomezium in re-
 gula illa de trienniali possessore. q. 27. & 28. nēpe multos gaudere regula
 de trienniali possessore, qui tamē possederūt sine titulo colorato: adeo
 vt si intra triennium spoliati fuissent non debuissent restitui.

Ad secundū respondeo primo illud Innocē. dictū^l. s. parū scienti sed
 spē maioris profectus literarii præseferenti ac mōstranti posse confer-
 ri beneficium, intelligendū esse per indulgentiā & dispensationem, nō
 autem per Ius cōmune secundum Hostiens. in illo cap. Cū in cunctis.
 de electio. Quem Ioh. And. & Pan. Cum cōmuni sequuntur ibi. Quē
 etiam Imol. cum Bonifac. probat in illa Clem. 1. & Domi. cum Alexā.
 in illo cap. 1. Quod vt frequentius receptum est, ita videtur mihi non
 probari fundamento aliquo solido. Imo videtur q; aut episcopus sine

^l
 Sciētie defectū
 nec venia neq;
 excusatione in
 clerico dignum
 De. 3 solā cien-
 tiam: neq; solā
 prudentiā: cleri-
 cis regentibus
 sufficere.

^h
 Beneficii collatio
 facta ei qui sciē-
 tia non est ido-
 neus nō præstat
 coloratum titu-
 lum. Quod repe-
 ratur procedere
 in illiterato pe-
 nitus vel in eo
 qui parum scit
 sine vlla spe.
 amplioris pro-
 fectus. & empara-
 tur item nō pro-
 cedere quoad re-
 gulā de trienna-
 li possessore.

^l
 Illiteratus
 non gaudet
 regula de trienniali
 possessore.

^l
 Beneficii colla-
 tio facta parū
 scienti spē tñ
 amplioris pro-
 fectus de se pre-
 bentū valet: et ā
 non prævia dis-
 pensatione: quā-
 vis graues aus-
 tores repugnēs

dispensatione id facere potest aut non etiam cum illa. ^m Quoniam episcopus dispensare contra illud concilium nequit. iuxta gl. memora. quae singul. est Rauennati ibidem quaeque tertia est in. c. Cum dilectus. de electio. Imo neque legatus contra concilium dispensat secundum illam gl. multis putatam sing. quae pen. est. c. Dilectus. i. de praebend. Facit gl. c. pen. de fili. presbyter. Quae conclusio communiter recepta est per ea quae Feli. tradit in. c. Nonnulli. infra eo. col. 3. & 4. & Franciscus a Ripa in inscriptione. c. 1. de iud. cum aliis quae latius adduxim⁹ anno superiore in d. c. Dilectus. ubi est aptissimus in hoc textus. Quare verum arbitror parum scienti & spem discendi promittenti posse conferri beneficium sine dispensatione, quoad hoc saltem ut collatio facta ei teneat. Moueor ad hoc primo, quod Innocent. nihil de dispensatione meminit in illo. c. Cum in cunctis. neque Hugot. & Archidia. in illo. c. 1. 36. dist. neque Petrus in illa Cle. 1. de praebend. Secundo moueor, quod ut arbitror vitium est Innocentio dici posse scientiam qualem qualem cum spe verisimili perueniendi ad iustam posse dici sufficientem argum. eorum quae probant frequenter quod prope est adesse videri. l. Lecta. ff. si cerpet. l. Praes. ff. de procurat. l. pen. ff. de militar. testa. l. Siquiscu. ff. pro empt. l. Item legato. ff. de leg. 3. Faciunt & illa multa quae congerit Feli. in. c. Cum adeo, infra eod. dum conatur probare ea quae ad aliquod officium sunt destinata in eo esse videri. Tertio moueor, quod licet hoc fundamentum non sit penitus conclusiuum, tamen attento quod interpretatio illa Innocentiana vsu recepta est ubique terrarum sine vlla dispensatione, iam a tempore immemoriali, ut video & audio, accipienda videtur & sequenda. c. Cum dilectus de consuetu. l. Minime. ff. de legi. quoad effectum saltem iudicandi collationem validam. ⁿ quanquam peccat qui posposito eo qui actu haberet scientiam idoneam conferret ei qui habet illam partim actu & partim spe, caeteris paribus, eo quod digniori esset conferendum beneficium secundum illa quae latius scripta in. c. Graue. de praebend. anno superiore post Thomam a Vio, qui omnium diligentissime scripsit in ientaculo. 12. arti. 4. Facit quod Collectarius etiam in illo. c. Graue. verb. suspēdatur, de praebend. ait episcopum posse promouere ad ordines minores eius modi partim scientes & spem praedictam monstrantes, nulla de dispensatione facta mentione. Respondeo igitur secundo ad argumentum secundum concedendo illud Innocentii dictum esse verum. Ex eo tamen nil contra nostram conclusionem colligi, praeter vnam limitationem quam inter confirmandum illam ex sententia Petri. in Cle. 1. de atat. & qualit. tetigimus. scilicet licet regulariter collatio beneficii minus idoneam scientiam habenti facta sit ipso Iure nulla secundam praedictam conclusionem nostram, fallere tamen hoc quando illa fit scientiam aliquantulum habenti & spe

^m
Concilium contra
generale neque
episcopus neque
legatus dispen
sat.

ⁿ
Beneficii colla
tio digniori fiat.

& spem maioris de se promittenti. At competitor neq; habet idoneam scientiam, neq; principia illius, neq; spem ullam maioris profectus literarii præbet. & ideo illo Innocentii dicto iuvari nequit.

Ad tertium respondeo ^P negando primo speciale casum esse in penitus illiterato, in eo q; collatio illi facta non teneat: sed in eo q; ipse non est capax tituli beneficiarii magis quam infans, vt Innoc. supra relatus dixit in. c. Cum nostris. de concess. præbend. in princip. Et ideo vt dixit Petrus Rebuffus in illo tractatu de pacific. posse. n. 213. & sequē. nullū ei penitus colorē Canonici tituli queri, quo saltem restitutionē petere posset: cum tñ alias, licet collatio nulla sit, regulariter colorē possidēdi præstare possit iuxta doctrinā Petri i regu. i. de regul. Iur. li. 6. per ea q; supra dixim⁹, tēperādo bonā partē rigidæ opiniōis prædicti Rebuffi.

Ad quartū respōdeo ^Q negando Innocētiū dixisse valere collationē beneficii ab executore indigno factā, casu quo ab ordinario facta non valeret, quāuis ei Pan. id in illo. c. col. pen. imponat. Quia vt videre est in principio illius cap. vbi solū hoc t̄git, tantū dixit prouisionē ab executore minus digno factā valere anteq; verificet illā conditionē, si est dign⁹, rescripto insertā. Quia inquit iurisdictionē habet ante illā cōditionē purificatā. In nulla tñ re cōfert neq; cōparat delegatū cū ordinario. Imo si recte ratio eius ppendat, idem videtur sentire de ordinario qui etiā habet iurisdictionē. Valebit ergo collatio bñficii ab executore facta min⁹ idoneo, quando etiā facta ab ordinario eidē valeret, vt quia erat constitutus in aliquo peccato mortali. Quod tñ non impediēbat beneficii receptionē. De q; in responsione vltimi argumenti dicemus.

Secundo respōdeo q; Pan. qui putauit hoc, sed certe incaute, dixisse Inno. in illo. c. si. & approbavit, postea cōtrariū tenuit in. c. i. de re iudic. sub finē corrigendo ea, q; ibi dixerat. Felinus itē contra illū tenet in illo. c. si. duobus validis argumentis eū cōfutās, vt etiā supra in exceptiōe. 9. retulimus ad aliud propositū. Imo singulariter pie ac erudite Pa. ipse dixit in illo. c. i. collationē bñficii p literas Aplicas factā ipso Iure nullā esse, quoties Papa non scripsisset, si sciuisset veritatē. Dicite igitur mihi vos quæso viri prudentissimi, si Papa sciuisset competitorē prudentiā & literaturā omnino carere vel certe puerilem valde habere & nullatenus idoneā cantoriæ Conimbricensi regēdæ, nullā item spē maioris prudentiæ vel literaturæ præ se ferre, nunquid Papa contulisset illā ei?

Ad quintū respōdeo primo nō id quod fit, sed potius quod fieri debet attendendū & faciendū esse. c. Cū causā. de electio. l. Sed licet. ff. de off. præsi. l. Nemo. C. de sentē. & inter lo. omni iud. c. Gloria ep̄i. 12. q. 2. Secūdo respōdeo aliquos prælatos cōferre quidē bñficia pueris & illiteratis & parū sciētibus, nūc prece, nūc precio, nūc carne, nūc ignorātia

^P
Beneficii collatio facta illiterato & parū sciētibus ne spēs plus sciētibus promittenti conueniunt in eo q; vtraq; est nulla sed differunt: q; illa non præstat titulū coloratū. hec autem sic.

^Q
Beneficii collatio quo casu facta ab ordinario est nulla etiā facta per literas pape non valet.

^P
Beneficii collatio facta per executorem nō valet quando papa si sciuisset veritatē id fieri nō iussisset.

^B
Beneficiorū collatorū alios esse incorruptos alios corruptos.

nunc diabolo suadente sed male facere. Alios eruditos Dei timentes magis que CHRISTI sunt, quam sua quærentes ab eiusmodi collationibus perinde abhorrere, ac a facie colubri: quippe qui nouerunt. c. Miramur. 61. dist. & illud Prag. Sanct. in tit. de electio. §. Et quoniam. s. eos qui dolose vel negligenter, ac timore Domini postposito in re tam graui se gesserint, sicut autores sunt in causa malorum pastorum, ita participes fient poenarum, quas ipsi mali pastores in districto Dei iudicio patient. Hec ibi. Quibus glossematarius eruditissimus ibidem addebat. Horrenda & timenda sententia est hæc, ad quam vigilanter attendant electores & collatores beneficiorum.

Beneficiorum collationibus, horrenda sententia.

Intellectus. §. Pro defectu. c. Nisi. de renūciat.

Ad sextum respondeo. §. illum Pro defectu. c. Nisi. de renūciat. intelligi posse de cessione facti, non iuris. Pro quo intellectu facit quod Cardi. ibi ait in casu illius. §. & ob sciētiae defectū, de quo ille loquitur, potuisse deiici episcopum, etiā inuitum, sicut in. c. fin. de etat. & qualit. Et ita non oportet dicere illum. §. agere de illo cui valida fuit de episcopatu facta prouisio. Secundo responderi potest illū. §. intelligi posse de illo qui parum sciebat: sed spē sufficienter sciendi præbebat tēpore quo prouisio episcopatus vel electio & cōfirmatio de illo sibi fuit facta. Tertio potest intelligi de illo qui satis quidē sciebat cū fieret episcopus, sed postea vel morbo, vel alio casu ignorantiam incurrit eorum quæ suo erant officio necessaria. Et ita nil contra nostrā conclusionē probat.

Intellectus. c. fi. de etat. & quali.

Ad septimū. s. c. fin. de etat. & qualit. respondeo intelligendum esse illud eisdē duobus modis prioribus, quibus paulo ante dicebamur intelligendum esse. §. Pro defectu. c. Nisi. de renūciat. Nō autē tertio modo quod eo casu inuitus deiici nequisset arg. c. fi. de cleri. xgro. & c. Iudicas. 3. q. 9.

Beneficij collatio facta excoicatio minori excoicatioe nullam non autem ut plurimum que sit capitalis criminis reo.

Ad octauū respondeo primū cōcedendo morū honestatē necessariā esse in promouēdo sicut & literarū scientiā, & negādo collationē factā existentibus in peccato mortali validā esse cum Pan. in. c. Si celebrat. de cleri. excōic. ministr. per illū textū. Qui pbat collationē factā excoicatioe minori excoicatioe nō valere. Hanc tamen Pan. opinionē nos alias ibi late reprobauimus p. c. illud Sicut. 2. de iureiur. & alia multa quæ docte ac diligenter demore in hoc instruxit Felinus in. c. Dilectæ. col. 3. & 4. de exceptio. Contra quā etiā tenuit Maior in Secundo Sēt. dist. 44. q. fin. col. 4. & in Quarto dist. 18. q. 4. col. 1. Secūdo igitur respondeo concedendo defectum honestatis morum officere tantum collationi, quantum scientiæ defectum. Concedo item collationem & electionem non reddi nullas propter vnū vel alterū vel etiam multa peccata mortalia, etiam grauiā regulariter. Quod Cōpostellanus omnium clarissime in illo. c. Cōsiderauimus. col. 4. de electio. dixit. Sed ex hoc non infertur defectū honestatis morum nō reddere collationē nullā.

Sciētiae defectū non magis quā morū collatiōi beneficiorum obesse. Et vtriusque defectum illam nullā reddere.

Beneficij collationem non per omnē defectum morum honestatis reddi nullam sed per illam et aliam.

Fieri enim potest vt quis vno vel altero, imo & multis peccatis capitalibus maculatus sit, & nihilominus pro moribus honestis prædico habeatur. ^bPrimo quando ipsius opera mala occulta sunt, bona vero publica, & est paries veluti quidam dealbatus, vt verbis Pauli Actorū 23. c. relatis in c. Paratus. 23. q. 1. vtar. Secundo quādo peccata mortalia nō sunt graua licet sint publica argum. a cōtrario sensu. c. fin. de tēporib. ordi. Tertio quando peccata illa transierunt & facta iam pœnitentia in eis non perseuerat, habita indulgentia & dispensatione, qua parte op⁹ erat. Quemadmodum igitur supradiximus cōcilium noluisse per c. Cum in cunctis. de electio. inducere necessitatem scientiæ eminentis in promouendo, ad hoc vt promotio ipso Iure teneat, sed satis esse nō omnino carere literatura & spem maioris profectus præ se ferre: ita noluit inducere necessitatem honestatis morum heroicorum & eminentium vt promotio teneat, sed sufficientem, hoc est, ne omnino morum honestas desit, & spem mediocrium attingendorum præstet. Facit, q^d etiam ætatis maturitatem cōcilium illud exigit, nō tamen eminentē & perfectissimā, sed quæ mediocris sit vel ad mediocrem tendat, atēta beneficiorum qualitate puta. 30. annorum perfectorū in episcopo. 25. inceptorū in dignitatibus & curā animarum annexam habentibus in aliis autem minorē. Facit q^d licet amicitia diuina & morū honestas Deo grata quæ sola charitate infusa constat quocunq; peccato capitali quālibet momentaneo & paruo pereat omnino, quæ nostra miseria est, fides tamen & spes & aliæ virtutes acquisitæ non pereunt, etiā propter multa peccata capitalia vt eleganter affirmat & probat Thom. ab aliis receptus, in secunda Secundæ. q. 23. art. 2. Facit, q^d non omnis qui habet gratā Deo morum honestatē habet beneficiario necessariā. Multi enī sunt irregulares ob peccata & excōicati, qui tamen per contritionē sunt grati Deo. c. Dixi. de pœnit. d. 1. carent tamen vt mox dicā morū honestate ad hoc necessaria per iam dicta.

Et si vrgeas me, vt dicam quē appellabo morū honestate ad hoc omnino destitutū. ^cRespōdeo primo illum qui peccauit aliquod peccatū a deo graue ob quod ecclesia censuit eū ipso Iure irregularē ex natura criminis secundū Compostellanū in illo. c. Considerauimus. ab oibus receptū. ^fQuale est homicidium. c. 1. de homicid. c. Miror. 50. dist. 5. 1. de consecr. dist. 1. Vbi late de hoc scripsimus. Et alia multa sunt talia crimina, quæ videas in c. Nisi cum pridē. §. 1. de renunciat. per gl. in verb. du taxat, & oñes scribes ibi, & per eruditū Aluarū in lib. de planctu eccles. li. 1. art. 48. & per rhapsodos & sūmistas in suis locis, & per Nicolaum Plouiuū, sed frigide in li. de irregularitate reg. 50. Quod prius & grauius tractauit Gūdisaluus a Villadiego vir vtiq; doctus & grauis

^b Peccato mortali nō omnē morum honestatē repugnare sed illam & illā.

^c Beneficiario sicut non est necessaria scientia eminentis neq; etas grauisima ita neq; morū honestas pcellē.

^d Beneficio adquirendo non ois morū honestas deo grata est sufficientes neq; contra omnia que beneficio adquiritur sufficit esse deo grata.

^e Beneficiarius ille morum honestate beneficiario necessaria caret qui est irregularis: siue illa irregularitate: quā natura criminis signat: siue illa quā criminis notorij & grauis infamis parit.

^f Crimina que se regularitatē gignūt remittunt.

in libro suo de irregularitate. Secundo ille dicit omnino morum honestate carere de quo est notorium Iuris vel facti crimina graua digna depositione commisisse. c. fin. de temporib. ordinand. Si enim etiam acta poenitentia non possunt celebrare ante dispensationem, neque promoueri. Quia licet non sint irregulares irregularitate qua crimine inducit, sunt tamen ea quam infamia criminis gignit ut Communis affirmat in illo. c. fin. & praedictus Gundisalvus in d. lib. de irregularit. col. 9. & 10. & praestantius doctissimus & diligentissimus Cosmas in Prag. Sanctio. Gallic. titul. de concubina verb. inhabiles. Et ut omnes hi sunt irregulares, ita neque celebrare possunt neque promoueri ante dispensationem Papae, ut ait Gundisalvus, vel episcopi in adulterio, & minoribus criminibus ut Cosmas. Imo si celebrant nouam incurrunt irregularitatem secundum eosdem & Pan. ac Communem in c. Si celebrat. de cleric. ministrant. Quauis aliqui reclamant, & in his Imol. in c. 1. col. 4. de iudi. cui libenter subscribo. Nam & Communis cogitur ponere differentiam inter suam posteriorem & anteriorem quam omnium est irregularitatem, ut Cosmas ubi supra tradit. Et ratio Imolesis quae sequitur Inno neruosissima est & Petrus Rauenas in dicto. extrauag. quod ponitur in Alphab. aureo. fol. 186. Tu scis ait Communem tenere eum qui propter defectum esset irregularis non incurrere nouam irregularitatem celebrando ante dispensationem, quod ex stilo Curiae deprehendi ait. Quae cum dispensat super defectu, non solet dispensare super tali noua irregularitate. Tertio teneri posset eos etiam morum honestate omnino necessaria, ut collatio valeat carere, qui sunt infames infamia facti, hoc est, qui de praedictis criminibus: siue suapte natura, siue ob infamiam irregularitatem producentibus sunt apud bonos & graues viros infamati. per. c. Omnipotes. de accusat. c. Inter dilectos de excessib. praelat. l. 2. C. de dignitat. lib. 12. c. Infamibus portae dignitatum non patebunt. de regul. Iur. lib. 6. Et quanquam facile ut dixi teneri hoc posset, & libenter illam affirmarem, si aetatis nostrae mores corruptissimi tantam mundiciem haberentur, tamen contrariae in hac opinioni accedo, limitando illam cum Calder. in consil. 20. de praebend. & aliis modis. ut. s. collatio facta infami infamia facti tantum & non Iuris valeat quidem regulariter ipso Iure, nisi in quatuor casibus. Primus quando illa infamia ex notorio peccato graui nasceretur iuxta secundum quod praecedit dictum. Secundus quando de perseuerantia quoque in tali crimine est infamatus, & probatur vere crimine admissum fuisse. Hac enim duplicem infamiam cum criminis veritate concurrentem arbitror inducere sufficientem morum defectum, quo nulla reddatur collatio beneficii facta eiusmodi infamato. arg. eorumque ait Inno. in c. Inter. de excessu praelat. n. 4. & Pan. in c. si. de re iudi. Quo calu procedant quae rigidiora dixit

Irregularis ob
crimianotarij
infamiam cele
brari non incur
rit nouam irregu
laritate: contra
Com. in c. fin.

Beneficio ad quod
rendo inhabile
esse infamem infamia
facti facile
sustentari: sed
contra consilium
dum nisi in qua
tuor casibus

Etatis iste cor
rupti mores mi
diciet magne im
patientes.

Iohan. a selua. 3. par. q. 3. n. 10. & 11. Tertius quando talis infamatus esset iam accusatus & lis super crimine penderet. c. Ommipotens. de accusa. Quartus quando collatio fieret virtute mandati Apostolici secundum Calder. in. d. cōsil. xx. de præben. & cōsil. 4. de accusat. Qui casus extendi posset ad collationem factā per Ro. Pontificem & legatum eius, nulla de hac infamia mentiōe facta. Quia primo illi semper super morum ac vitæ honestate se fundāt ad conferēda sacerdotia, vt eorū præemia demonstrant. Secundo quia hoc est quid tale quod expressum merito retraheret concedētē a concedenda gratia beneficiaria. Ergo quia tacetur gratiam reddit subreptitiam. Quin & arbitror legati mentionem non sufficere, quippe qui Ius cōmune tollere nequit scdm glo. c. fin. de hæreti. li. 6. receptam.

Ad nonum respondeo^l Cōpostellanū, Io. And. Domi. & Feli. in argumēto citatos, quod maxime demiror, negligenter perpēdisse illud c. Cū in cunctis. in. §. fin. dum aiunt ibi nō dici electionem vel collationem indigno factā esse ipso Iure nullam, sed solum potestate eligendi priuari eos qui scienter id fecerint.^m Nam ibi clare dicit potestātē illā eligendi vel conferēdi ad aliū pro illa vice deuolui, si ponderas dictionem, tūc, ibi positam, q̄ glo. pōderauit & pro sua expositione citauit. c. Cum Vintoniēsis. de electio optime probans illā. Quomodo ergo deuoluetur, si collatio vel electio, vt supra inducebam, valuisset?

Et ne dicas eos intelligere potestatem illam deuolui ad alium postea q̄ illa collatio per sententiam fuerit quassata, cōsidera primo q̄ raro aut nunquā illa prouisio haberet effectū, si hoc modo intelligeretur. Quoniam antequā prouisus tribus sententiis condēnaretur, renūciaret Iuri suo in manus Romani Pōtificis in fauorem alicuius. Quod facile admitteret ille, cum id in nulli⁹, quam collatoris cederet præiudiciū. Qd̄ ille paruifacere solet vt palā est. Secundo cōsidera q̄ textus ait, p̄ illa vice, iuxta pōderationē paulo ante factā & cōmunem intelligendi modū. Cū tamē si collatio tenuisset & oportet priuationē fieri, iā nō esset illa vacatio, sed alia noua, imo & alterius generis. s. per priuationem si alia per obitū cōtigisset. Innocē. item receptus ab oibus in hoc ibi collationē i casu illi⁹. §. fin. esse nullā tenet exp̄sse i. c. Inter dilectos. de exces. prælato. n. 4. Cōsidera. 3. q̄ p̄na pdendi potestātē eligēdi & cōferēdi p̄ illa vice nō nascit ex eo, q̄ collatio fit indigno, sed quia sciēter fit illi. qd̄ clare pbatur in. c. Innotuit. & in. c. Cum Vintoniēsis. de electō. & in. c. Perpetuo. eod. tit. li. 6. Ita vt nullitas collationis ex indignita. collatarii, & p̄na ex delicto collatoris nascitur.

Vltra prædictas nouem difficultates occurrit, & decima. s. q̄ Rota in decisi. 312. Nota q̄ clericus. in antiquis ait ad beneficium cui non im

^l
Intellectus. §
fin. c. Cum in cū
ctio. de electio.

^m
Collatio facta
indigno nulla
est & deuoluitur
ad aliū faciēda.

minet cura promoueri posse penitus illiteratum. Quod forte verum esse dixit Gomeſius in lib. expectatiuarum .n. 89. Vndecima item. ſ. q̄ ſi hæc cōcluſio vera eſt multa beneficia vacarent, multi ad reſtitutionem fructuum tenerentur, multæ lites iuſtæ moueri poſſent, peccarēt item epiſcopi permittentes beneficia poſſideri per illiteratos. Quæ niſi mium videntur aſpera & ſcandalum præ ſe ferre contra. c. Nihil cum ſcandalo. de præſcript. & c. 2. de oper. noui nunciat. & c. 18. Matthæi.

Duodecima item. ſ. q̄ concluſionem noſtrā conſequeretur in peccato mortali manere canonicos & alios beneficiarios, qui nil ſaltem Latine callent. alios item quorum munus literaturam exigit altiorem illa quam habēt, neq̄ ſaluari poſſe niſi ſuis canoniis & beneficiis renūciēt. Qui ſermo durus videtur.

Ad decimā difficultatem reſpondeo primo deciſionem illā Rotæ. 312. in antiquis. pro me facere quatenus ait hæc verba: illiterato non poſt beneficium conferri. Quia cum tali nō poſt epiſcop⁹ diſpēſare, vt notat Innocent. in. c. Dilectus. de temporib. ordin. & Archid. in. c. Nullus. eod. titu. Et hoc verū in beneficio cū cura vel in beneficio ſine cura in quo requiritur induſtria & conſilium adhibendum, vt in canonicatu eccleſiæ cathedralis. Hæc ibi. At hæc de qua loquimur cantoria beneficiū eſt in quo multa amplior induſtria requiritur, quā in canonicatu. Secundo reſpondeo quoad beneficia ſimplicia Gomeſium id nō affirmari poſſe penitus, ſed cum nota dubitationis. ſ. forte locutum eſſe & minus quā Rota dicere voluiſſe. Sed neq̄ Rota id omnino ait. Hæc enim ſunt verba eius: Secus autem poſt eſſe in aliquo ſimplici beneficio. De quo dic vt nota. per Hoſtiē. in allegato. c. 2. de inſtitut. Audis Rotam ſe ad Hoſtienſis dicta in cap. 2. de inſtit. remittere? Ergo idē, quod Hoſtienſ. ibi, ſentire videtur. Quoniam doctoris dictum ſecū dum ea quæ allegat eſt intelligendū iuxta illud celebre Bartoli dictū in. l. Nō ſolum. §. Si liberationis. ff. de liberat. legat. Quod prius dixit omniſcius ille noſter Ioh. And. in. c. Cum nuncius. de teſtibus. At grauiſſimus ille vir Hoſtiēſ. Cardinalis nulla ibi dixit quæ cum noſtra cōcluſione pugnant, multa vero quæ eam magnopere cōfirmant. Aitenī primo hæc verba: quamuis laicus poſſit recipi in ſpiritualem fratrem tanquā conuerſus, non tamen in canonicum niſi eſſet literatus & vere clericus efficeretur. Et eſt ratio quia hoc Ius. ſ. canoniæ requirit perſonā literatā propter maturitatem conſilii ſibi annexam, vt not. de præbēd. ſuper inordinata. Vnde debet vocari in capitulo & epiſcopo conſulere de his quæ fiunt a prælat. ſine cōſens. nouit. & c. Quāto. Et paulo poſt: Canonici enim debent ſcire literas & ſeruire Deo in ordinib⁹ ſuis & in officiis. §. 1. diſt. Eos. & c. Si quis ſacerdotum. ibi præced. & 96. diſt. &

ⁿ
Doctoris dictum
ſecundum ea quæ
allegat intelligē
dum.

^o
Canonicum li
teratū eſſe oport
ere.

9.2. dist. per totum Cum igitur Hostiensem approbet Rota, & Rotā sequatur Gomesius, & Hostiensis pro nostra sit conclusione totius: consequens est nec Rotam neq; Gomesium contra nos esse. Et quādo contra nos sentiret Gomesius, id obiter & veluti aliud agens sentit, & alii multi supra relati nobiscum ex professo sentiunt. In quibus est grauis scriptor Aluarus de planc. eccle. li. 1. arti. 48. dicēs irregularē esse penit⁹ illiteratum, Et cum eo dispensare nō posse episcopum, dixit Inno. in. c. Dilectus. de tempo. ordi.

Ad vndecimam respondeo concedendo P illa omnia esse vera quæ argumētum infert, quæ quāuis dura videantur indoctis, blanda tamē & pia eruditis sūt visa. Propter quæ ac similia verissimū sūt illud Innocent. 3. in. c. Cum iā dudū. de præben. multa per patiētiam tolerari, quæ si in iudicium deducerentur iustitia id exigente quassarentur. Adde q; multa maiora inferre posses, si ad vnguem expenderes abusum qui CHRIS TIANā ecclesiam circa sacerdotia turbat, posteaquam illa cœperunt æstimari oliueta veluti quæpiam & vineæ, posteaquam per earum collationem potius prouidetur personis quam ecclesiis, posteaquam improbe petentium importunitas & nimia indulgentium liberalitas, ne dicam prodigalitas, ætatis ad ordines & beneficia terminos confudit, & pro scientia preces & precium, & pro morum honestate nobilitatem, fauorem, potentiam & diuitias substituit.

Ad duodecimam difficultatem ægre respondeo. Dum enim omnibus per omnia placere cū Apostolo vellem, vereor ne multis in hoc displiceam. S; quia ipsemet Apostol⁹ ait si hominib⁹ placerem CHRIS T I seruus nō essem. ideo in quibus Deo & hominib⁹ simul nequeo, incorruptam creatoris voluntatem præferens creaturæ appetētiæ corruptæ & iuxta illud: oportet magis obedire Deo q̄ hominibus. Concedo primum omnes beneficiarios qui petierūt beneficia: imo & qui collata sibi absq; petitione sua acceptarunt, non habētes scientiam & mores ad ea tenenda idoneos peccasse per. c. Non est putāda. sub finem. 1. q. 1. Cuius verba sunt: Quisquis ergo sacerdotum non ad elationis pompam, sed ad vtilitatem adipisci desiderat, prius vires suas cum eo quod est subiturus onere metiatur, vt si est impar abstineat, & ad id cum metu etiam cui se sufficere existimat accedat. Facit. l. Idem Iuris. §. 1. ff. ad legem Aquil. Quæ omnium vna est conclusio. Quæ latius comprobari posset ex his quæ in principio exceptionis sextæ supra eo, & in. c. 1. §. Caueat. de pœni. dist. 6. scripsimus. Secundo dico eum beneficiarium qui literaturam suo beneficio sufficientem non habet, teneri ad eam sibi querendā quam ocysime commode potest. Quod si nō fecerit peccare determinatio est singul. Panor. in. c. Venerabilis. sub finē de præb.

P
De catambles
in conferendiis
& retinendis be
neficiis sic: res
quare.

q
Heterū. c. v. c.
Si dominus. c.
Julianus. xi. q.
lii.

r
Beneficium qui
accipit sine sciē
tia idonea illi re
gendo peccare
dū accipit: imo
& postea retinen
do acceptum: si
eam quā citissī
me cō: odepōā
non querat.

Beneficij collatione: que illiterato facta: nulla est: reuiuiscere literis questis & collatore i eade voluntate perseuerante probabile.

Beneficij qui sciens no esse suum apprehendit inabilis ad illud efficitur.

Juris ignorantia nonnunquam a vi in intrusio excusare.

Scientie discere de nulla eras se ra: neq; vlli ve recundū ea que oportet discere

Johannes Ema
nuel laudatur:

communiter recepta. Quā nos cum aliis tractauimus in illo. §. Caueat cum de sciētia cōfessario necessaria egimus. Tertio dico .s. teneri posse collationē illiterato factam, quę nulla est a principio si literas ille ad discat, & qui contulit ei beneficium in sua volūtate perseueret reuiuiscere, tacita quadam collatione veluti repetita, argumento eorum quę Pan. scribit in. c. Cum ex officii. de præscri. de collatione facta ab episcopo ante deuolutionē potestatis, ea post ad ipsum deuoluta. Et eorum, quę latius ibi scribit Felin. n. 36. Quod tamē limito, quādo ab initio bona fide beneficiarius illud acceptasset, & possessionē eius adeptus fuisset. Nam si sciens & prudens collationem sibi factam nō valere concessisset ei, virtuteq; illius possidere cępisset, vitium intrusionis contraxisse videri potest secundum ea quę Panormi. dixit in. c. Qualiter. & in. c. Quisquis. de electio. c. 1. de concess. præben. c. Præterea. de Iure patro. & ea quę Felin. tradit in. c. In nostra. coroll. 2. infra eod. de intrusioe. Quę nos profundius & resolutius tradidisse arbitramur. in. c. Cū iandudum. de præbend. Et quanq̄ ignorantia Iuris vt plurimum nō excuset regul. Ignorantia. lib. 6. §. Notandum. 1. q. 4. cum multis vtrobiq; citatis. Quando tamen paruulus esset huiusmodi illiteratus vel maior rusticanus, aut cum virorum grauium & doctorum autoritate id accepisset, satis eum arbitror excusari a pœna intrusionis posse, licet collatio nulla maneret arg. eorum quę in dictis Iuribus annotantur & in. l. Athletæ. §. De rusti. ff. de excus. tut. Quarto dico ex his inferri remedium salutis animarū huiusmodi canonicorum & beneficiariorū, vt. s. addiscant ea quę suis beneficiis bene regendis sunt necessaria. Neq; verecundentur id facere, considerātes illud magni & grauissimi nostri patris Augustini in. c. Si habes. 24. q. 3. Senex enim a iuvene, & episcopus tot annorū a collega nec dum anniculo paratus sum doceri. & illud Senecæ. Nulla ætas sera est ad discendum. etiam vsq; ad .88. annos vt ait gl. in illo. c. Si habes. per text. illum singul. in. l. Apud Iulianum. ff. de fideicō. libert. Quę habet Pomponium octogesimum annum agētem cupidunq; discēdi suspexisse illud Iuliani: Etsi alterum pedem in sepulchro haberem adhuc discere vellem. Quod sūma cum laude multos fecisse legimus & facere vidimus, suasoresq; vt facerēt nōnullis fuimus. Quin & scimus clarissimū virum eundenq; prouidētissimū ep̄m Zamorensem Do. Iohannem Emanuelem Zamoræ & Tauri & aliis sui episcopatus oppidis ad id oportunis ante paucos annos coegisse parochos capite iam cano & qui sexagesimum agebant annum, ad discēdas literas Latinas. Quas vel nunq̄ didicerūt vel parū in eis pmouerūt.

E P I L O G V S. huius & præcedentis exceptionis.

SI ergo gratia Papæ beneficiaria saltem tacite continet illam clausulam, si est dignus ea is cui sit, si dignitas illa maxime debet adesse tempore quo gratia sortitura est effectum, si competitor tempore illo cantoria in sua gratia contenta non erat dignus: tum propter amentiam, tum propter omnimodam prudentiam vel certe necessariam defectum, tum propter omnimodam scientiam vel certe necessariam defectum, consequens profecto est nihil ei per has literas quaesitum esse. Consequens item eum, vel, quia res quam non satis capit parum eum mouet, procuratores & fautores ipsius qui rem probe percipiunt, dum per eas aliquid ipsi quaesitum esse contendunt Deum Opti. Maxi. grauiter offendere, mēteque alta reuoluere debere illud Poetæ.

Si genus humanum & mortalia temnitis arma.

At sperate Deos, memores fandi atque nefandi.

DVODECIMA EXCEPTIO.

DVODECIMA exceptio quæ tam capit. nostrum quam cap. Cum adeo. infra eodem tangit illa est, quod competitor maior est. 30. annis, & tempore quo suus accessus sortiturus erat effectum, curatorem habebat bonorum suorum pridem a iudice illi datum. At maior. 26. annis bonorum suorum curatorem habens indignus est omni beneficio ecclesiastico: præsertim eo cui regimen aliquod inest, etiam si longe minusquam huic cantoriæ infuerit. Primo per. l. In questione. §. Minores. C. de sententiam pass. Qui habet patri dementi, furenti vel prodigo non esse committendam filii gubernationem, per quã Bal. in. c. Cum adeo. ait prodigo & bonis interdicto non esse committenda ecclesiæ gubernacula. Secundo facit. c. Indecorum est quod hi debeant ecclesias regere, qui non nouerunt gubernare se ipsos. de atate. & qualic.

Et ne dicas contrarium probare cap. præcedens quod incipitur. Ex ratione. habetque pueros, qui se regere nesciunt, posse saltem per dispensationem ecclesias regere, Considera primo nullam esse competitori dispensationem eiusmodi quoad atatem virilem: licet quo ad puerilem fuisset, qua parte Papa voluit locum fore accessui, etiam in puerili atate, si conditio sub qua dabatur impleta fuisset. Considera secundo raro aut nunquam Roman. Pontificem super habilitate morum & scientiæ ac prudentiæ principaliter dispensare: quauis super gradu nonnunquam dispenset, & super atate sæpe, ac per quandam consequentiam cum atate super scientia præsentem, propter spem futuram. Et quidquid cum aliis faciat, cum competitori saltem id non fecit. Tertio facit. l. Fulcinius. §. Plane. ff. ex quibus causis. imposs. ea. quæ post quendam de furioso statuta hæc verba subiicit:

H

Beneficij ecclesiastici non est ea pars qui in 102. xv. annis curatorem habet. Quoniam vltimo de vno non luit ecclesie gubernoacula committenda.

Papa raro aut nunquam super scientiam prudentiam & morum bonellam & necessariam iduloget alicui. neque dispensat directe. Quia vno non nunquam indirecte id facit dispensando super etate.

P
Furiosus & ma
ior qui curatore
inuatur exequa
tur.

P Idemq; in prodigo dicendum, ceterisq; qui curatorum ope iuuantur. Quarto facit q; huiusmodi maior curatorem habens cui bonis interdictum est æquiparatur furioso. l. Furiosi. ff. de regul. Jur. Cuius verba sunt: Furiosi vel eius cui bonis interdictum est, nulla voluntas est. Similiter text. in §. prædicto Plane. & l. Is cui. ff. de verborum & l. Si prædia. ff. de rebus eorum. & l. i. C. de curator. furios. & in §. Et hæc diximus. Authet. Ut hi qui oblig. se hab. per res mi. Quinto facit q; Baldus in cap. Cum adeo. n. 10. ab aliis receptus sensit non posse Papam indulgere ac dispensare, vt beneficium ecclesiasticum conferatur ei cui bonis interdictum est, vt supra in exceptione nona monstratum fuit. Quia id contra Ius naturale videtur esse, per ea quæ in principio exceptionis sextæ adduximus. Idem quod Baldus tenet etiam expresse Felin. in hoc nostro cap. n. 7. & Petrus Rebuff. in lib. de pacif. possess. inter triginta genera personarum ad beneficia ecclesiastica inhabilium secundum locum dedit ei, qui cum maior sit, curatoris ope iuuatur. Idem etiam tenet Stepha. Aufrer. in additio. ad Capell. Tholos. decisio. 488. An sit petendū. Contra exceptionem tamen hanc facit. q; licet maior curatorem habens & is cui bonis interdictum est regulariter exæquetur furioso per prædicta, non tamen quoad acquisitionem. Quia non prohibetur sibi acquirere. l. Is cui. in princip. de verbor. obligat. l. Certi cōditio. §. Quoniam. vers. Item quæri potest. supra si cert petat. & notat Bart. in d. l. Furiosi. Nam quia respectu acquisitionis prodigus pupillo æquiparatur, non potest quidem obligari sine tutoris autoritate, & tamen sibi acquirat. §. i. Instit. de autor. tutor. l. Pupillus. de acquirēd. rer. do. ff. & notat Alexand. in d. l. Is cui. in princip. de verbor. obligat.

Ad hoc respondeo primo quoad propositum nostrum sufficere q; maior curatorem habens æquiparetur pupillo. Quandoquidem hæc de qua loquimur cantoria pupillo conferri nequit sine dispensatione. Ergo neq; tali maiori, nec per consequentem competitori, qui nullam talem dispensationem, vt supra in sexta & nona exceptione tactum est habet. Secundo respondeo prædicta procedere quidem in contractibus, non autem in beneficiis ecclesiasticis. Ratio diuersitatis illa sit, q; quæ sita per contractus curator administrat, quæ sita vero beneficia regere, ac illis inservire non est curatoris sed personæ ipsius acquirentis onus & munus. Vt enim quis idoneus dicatur beneficio inservienti, non sufficit potentia id faciendi per alium, sed necessaria est potentia propria. c. Super inordinata. & c. Extirpanda. §. Qui, vero & quod ibi annotauit. Panor. de præbēd. Vbi nos id anno superiore dilatabamus.

q
Beneficia eccle
siastica non q; sit
maior: q; i cu
ratore iuuatur.
alia vero sic. q;
in illis nō furio
so sed pupillo
ete iua. & que
ratio diuersita
tis.

**Beneficio in ser
uendi potentia
pupillam & per se
quis debet ha
bere nec sufficit
per alium id facere
posse.**

EXCEPTIO DECIMATERTIA

HXceptio decimatertia quæ materiam. c. i. & c. Mādatur
 huius tituli tangit illa est, q̄ is competitoris accessus ex-
 presse videtur esse reuocatus per regulā Cācellariæ vnde
 cimā quæ forte per errorē pro decima fuit excussa sanctis-
 simi domini nostri. D. Pauli ecclesiæ CHRIS TIANÆ nunc felici-
 ter præsentis. Cuius similē omnium Ro. Pōtificum primus olim fe-
 cit Bonifacius octauus, licet nō adeo fortem vt Paulus. de qua tractat
 c. fin. de concessi præb. li. 6. Cui etiam similis sed non æque fortis est illa
 Inno. octauus in regula Cācell. 10. Regulæ Pauli verba hec sunt: Item re-
 uocauit quascunq; expectatiuas & collationes, mutationes ac reualida-
 tiones & extensiones eas quomodolibet cōcraētes, etiam si qui per eas
 in canonicos sub expectatione præbendæ. vel portionū creati aut recep-
 ti fuissent, nec non alias quam super quibus per Cancellariam Apосто-
 licam literæ in forma solita expediri consueuerunt, reservationes etiā
 mentales ac si nō emanassent de quibusuis, etiam Patriarchalibus, me-
 tropolitanis & aliis cathedralib⁹ ecclesiis ac monasteriis & beneficiis va-
 caturis cū prouisionibus & cōmēdis aliisq; dispositionibus, seu de pro-
 mouendo & cōmendādo aliasq; disponendo mandatis & extensionibus
 inde secutis. Nec nō absq; cōsensu coadiutorias seu coadiutorū depu-
 tationes, etiam cū successione per dictū Clemētē & alios Roma. Pōtif.
 suos prædecessores in fauorē quoruncūq; & quibuscunq; etiā. S. R. E.
 Cardinalibus & sub quibusuis verborū formis, etiā. Motu proprio, &
 de Apосто. potestatis plenitudine seu cōsistorialiter cōcessas, factas, ac
 facultates nominādi, reseruādi, cōferēdi, cōmēdādi & alias disponēdi,
 q̄ ab eisdē prædecessoribus emanarūt, illarūq; vigore factas noiatiōes
 & reservationes. Quo ad ea in quibus nondū vere, non aut per decretū
 in illis appositū sunt sortitæ effectū. Nec alicui quascūq; declaratiōes
 aut præseruatiuas, vel ex tūc prout ex die reuocatiōis huiusmodi resti-
 tutiuas & reualidatiuas clausulas, vel adiectiones, etiā si in illis decretū
 esset, illas ex tunc effectū sortitas esse, & ius in re quæsitū fore aduersus
 reuocatiōē huiusmodi in aliquo suffragari ac tenores & formas ōniū
 prædecessorū p̄ expressis habere voluit, Hacten⁹ regula. In qua pōde-
 ro primū verbū expectatiuas quarū de numero hāc gratiā esse cōstat
 ex præludis. Et vltra ibi allegata p̄batur in regula eiusdē Pauli. 3. reuo-
 catoria q̄ publicata fuit. 11. Decēbris. 1536. q̄ dū gratias expectatiuas re-
 uocat, excipit accessum. At exceptio de regula esse debet p̄ ea multa
 q̄ citat Decius in regul. 1. ff. de regu. Jur. & Fe. in. c. Qm̄. vt lit nō cōtest.
 Et si dicas ibi non solū poni verbū, expectatiuas, sed etiā addi alias
 gratias, considera q̄ in nostra quoq; reuocatoria additur cū aliis dispo-
 sitionibus. Quod generalius est q̄ verbū gratia. Præterea cōstat accessū

b
 Regule Cancellarie reuocatiue gratiarū et nō. Et quis ei⁹ p̄mi mu. autor.

c
 Accessus expe-
 ctatiua quedam
 gratia quo noie
 primū Paulus
 vid. tur in sua
 legibus vsue.
 Nec non reuo-
 cat. iurisferit.
 d
 Exceptio de re-
 gula dicit esse
 q̄ citat Decius

esse gratiā, & non talē per quā statim datur Ius & accipit, sed in futurū speratur accipi. Ergo merito dicitur expectatiua arg. c. fin. de cōcess. præb. li. 6. Nisi dicas ex usu cōi Curiaē verbū restringi ad eas grās q̄ nō habēt speciale ac elegans nomē, quale habēt accessus, regressus & coadiutoria. Sed obstat huic considerationi, q̄ hoc nomē accessus nouū est vt i præludiis dictū fuit, & ideo difficile fuerit hoc colligere ex tali usu cōi. Præterea vt mox dicā in aliis regulis videtur illa excipi ab appellatione generali: saltē gratiarū in aliis (inquā) regulis Pauli. Qui prim⁹ omniū videtur hoc nomine vsus in eis, sicut & suo tempore primū ea voce uti cœperunt, ni fallor Iuris periti scriptores. Ideo cōmuni vsus nō videtur hic allegari posse.

Secundo pondera dictionē illā, quascunq̄, quæ ampliat verbū cui adiicitur ad illa q̄ simpliciter prolatū non cōprehenderet secundū gl. in verb. quāuis Cle. 1. de re iudic. Facit gl. Cle. 2. verb. quouis, de electio. & gl. Cle. fi. verb. quouis, de sentē excōi. Tertio pōdera verbū collatiōes Quarum de numero est accessus, quippe qui est quædā conditionalis collatio, vt in præludiis est pbatū. Pondera quarto exceptionē illā, nec non alias, quā super quibus. &c. Quod excipiēdo illas videt includere oēs alias. Quia exceptio firmat regulā in casib⁹ nō exceptis. l. Quæsitū §. Denique ff. de fund. instruct. c. Quoniā, de cōiug. leprof. c. Dñs. 12. q. 7. Quarto pondera verbū, aliis dispositionib⁹. Quod adiectū verbo, expectatiuas, cōprehēdere accessū in indiuiduo sentit Cassador in decis. vnica de pactis. Quāuis dici posset verbū, cū pvisionibus, in illa regula positū adiectionē esse illi⁹ verbi, reseruationes, superius positi tantū, & non aliorū. Sexto pondera verbū, nec non absq̄ consensu coadiutorias. &c. Per quod reuocat etiā coadiutorias q̄ sine consensu, etiā cū futura successione concessæ fuerunt. Septimo pondera, q̄ excipit coadiutorias de consensu concessas, nō tamen excipit accessus. Octauo pōdero illa verba: sub quibusuis verborū formis. &c. vsq̄ in finē. Per quæ omnes clausulas gratiarū expectatiuarū, & conseruatiuas, & præseruatiuas tollit copiose. Quia tenores omnium & formas pro expressis habere voluit. Quod sufficit per ea q̄ late in prima exceptione diximus.

Secundo principaliter p hac exceptione facit. c. fi. de concess. præb. Qd̄ de similis reuocatoria regula, imo multo minus efficacis effectu agit, & declarat reuocari per eā omne Ius ad rē in beneficio per literas Aplicas quæsitū quantūcunq̄ Iuri ad rē fuerit ppinquū: modo ad illd̄ non sit penitus peruentū. At per accessum prædictū ante illā reuocatoria non fuit Ius in re quæsitū, vt palā est, & in præludiis fuit probatum.

Tertio facit q̄ per hāc reuocatoria censeat reuocata omnis dispositio collationē beneficii vacantis non attingēs, etiā si sit collatio bñficii vaca

e
Accesus quidā
collatio cōditio
nalis.

Expectatiuarū
reuocatoriā re
gulā omne ius
ad rem per eā
quæsitū tollere:
est ad accepta
tionē et collatio
nē non vā acces
ptate n̄ licet p
uentum;

turi, propter verbū, collationes, ibi positū. Per quā id tenent oēs in illo. c. fin. Et etiā si beneficiū vacasset iā & acceptatū fuisset secundū oēs ibidē Imo & si iā iudicatū fuisset illud bñficiū acceptati deberi secundū Petrū & Perusi. ibi. Imo & si collatio beneficii iam vacantis fuisset facta, sed nondū per collatariū acceptata secundū Io. An. Lap. Do. & Perus. ibidē sub finē illius cap. At per hunc accessum ante Pauli reuocatoriā quæ multis annis præcessit Ludouici mortē non fuit peruentū, nisi ad collationē beneficii vacaturi. Ergo reuocatus videtur per illam.

Quarto principaliter pro hac exceptione facit, quod quādo Rom. Pōtif. non vult in huius modi reuocatoriis accessum cōprehendi solet illū nominatim excipere. Quod patet in regulis eiusdē Dñi Pauli. Nā in ea quæ publicata fuit. 1. die Decēbris. 1536. Per quā gratias oēs expectatiuas a se concessas reuocās excipit accessum & regressum & de cōsensu coadiutorias. In ea item reuocatoria quæ publicata fuit. 22. Augusti. 1536. idem facit. Cum igitur in hac reuocatoria solum exceperit vnū ex illis tribus, nempe coadiutorias de consensu beneficiarii concessas: consequēs videtur eū noluisse accessum excipere. Quia vnus inclusio alteri videtur exclusio. l. Cum prætor. ff. de iudic. c. Nōne. de præsup.

Quinto principaliter pro cōclusionē hac facit decisio illa singul. doctissimi Cassadoris in tit. de pactis. s. b. per alternatiuā concessā ordinario quoad sex mēses tolli coadiutorias, quæ cum futura successione dātur: quamuis nulla de illis mentio fiat.

Cōtra tñ hanc exceptionē facit primo quod eā consequeretur idē esse dicendū de oñi regressu ante illā reuocatoriā a prædecessorib⁹. D. Pauli cōcesso. Quia par videt ratio in illo, ac accessu. Ergo eodē Iure sunt cēsenda. l. Illud. ff. ad. l. A q. c. Inter ceteras. de rescr. Qd tñ subdurū videt.

Secūdo facit, quod casus except⁹ a regula p ratiōis paritatē ad aliū extēdit. l. His solis. C. de reuocad. donat. c. Cū dilecta. cū multis q̄ ibi citat Dec. de cōfirmat. vtil. At in reuocatoria prædicta. D. Pauli excipit coadiutoria de cōsensu cōcessa. Ergo pari vel maiori ratiōe accessus & regressus videbunt excepti. Tertio facit quod statutū in vno coæquatorū extēdit ad aliud. c. Trāslato de cōstit. l. Si qs suo. C. de furtis, adiūcta gl. c. Miramur. de seruis nō ordinād. gl. memorabilis in. c. Si postq̄. de electio. li. 6. At regressus, accessus & de cōsensu coadiutoria in hac materia vident exæquata Quod satis videt colligi ex duabus regulis. D. Pauli, quas in quinto argumēto p exceptionē formato supra citauim⁹.

Quarto facit quod in his accessibus vt fertur cōpositio interuenit. Et si gratis quandoq; conceduntur, id fit respectu laborū & meritorū antecedentiū. Ergo quandā contractus vim habere vident vt Bald. ait in. l. Qui se pris. col. pen. vers. Hoc scias. C. vnde liber. id qd princeps cōcedit percepto precio dicitur contractus vēditionis & non priuilegiū, etiā si

Accensus aliqui
excipitur & alio
quando non in
reuocatione excipitur
peccat. uarum.

Alternatiuā op
dinari. rñ coad
iutoria tollere.

Illud. ff. ad. l. A q. c. Inter ceteras. de rescr. Qd tñ subdurū videt.

Qui se pris. col. pen. vers. Hoc scias. C. vnde liber. id qd princeps cōcedit percepto precio dicitur contractus vēditionis & non priuilegiū, etiā si

vtatur verb. indulgemus. Et idē dicit Bald. de illo pro quo princeps ha-
buisset aliquā dationē vel factū quod habeat cōmensurationē cum re
concessa. Contractū autē princeps nō potest reuocare. c. 1. de probat. cū
aliis multis quæ ibi ab hinc bienniū scripsimus post Aret. Feli. & Dec.

Quinto facit, q̄ priuilegiū etiā subdito concessū precio vel re quæ
precio æquipollet recepta, imo & id qd̄ ob renūciationē cōcedit reuo-
cari nō pōt secūdū ea q̄ post Aret. Feli. allegat in. c. Nouit. de iudic. n. 8.

Ad horum primū respondeo negando ex nostra cōclusionē inferri
q̄ per regulā prædictam regressus ante illam concessi cēseantur reuo-
cati. Alia est enim & longe maior ratio quare regressus nō reuocetur.

Quia primo regressus est redit⁹ quidam in Ius pristinū, cui maxime
fauemus. c. Ab exordio. 35. dist. 1. Si vnus. §. Pactus ne peteret. ff. de pa-
ctis cum multis aliis q̄ in hoc congerit Feli. in. c. Cum oēs. n. 8. de cōstit.
& in. c. Cū accessissent. n. 4. eo tit. & Cassador in specie loquēs de regres-
su tradit in decisio. 1. de pactis. Secūdo q̄ regressus causam habet de
præterito, accessus autem minime. Tertio q̄ per regressum nō sic præ-
iudicat prædecessor Papa successori suo. Quoniā solum concedit Ius
quod olim habebat is qui ei renunciauit, quod etiam tempore succes-
soris hahuisset: etiam si nil præcessor diu posuisset.

Ad secundū respondeo primo concedendo vnū casum exceptū a lege
ad aliū similit̄ extendi, negando tamen illā reuocatoriā esse legē. Sed
quia. c. fin. de cōcessi. præb. reuocatoriā appellat constitutionē, & omnis
constitutio lex quædam est. c. Lex. 1. dist. 1. Ideo & regulæ Cancellariæ di-
cuntur leges saltem tēporariæ, vt gl. & Gome. tradunt in earū procem.

Securi⁹ est respōdere h̄ secūdo negādo rationē eandē militare in acces-
su ad illū conseruandū q̄ militat in coadiutoria. Quoniā per coadiuto-
riam cultus augetur diuinus & illius suppletur defectus. c. Quoniā in
plerisq̄. de offic. ordi. c. fi. de cler. agr. e. Indicas. 3. q. 9. c. Scripsit. cū trib⁹
sequentibus. 7. q. 1. c. 1. de cleri. ag. li. 6. Et graue præiudiciū fieret ecclīæ
illarū sublatio est. Quoniā licet aliquot noie tātū sint coadiutoriæ, mul-
tæ tamen sunt re ac nomine vtiles & necessariæ: cū tamen accessus ecō-
trario sint fere omnes alterius generis, vt palā est.

Ad tertiū respōdeo negando illa tria in Iure æquiparari. Quoniam
in nullo cap. totius corporis Iuris ea tria inuenias. Et q̄uis in aliquot re-
gulis nouis ex æquo de illis disponatur, nō tñ ex hoc sequitur illa esse
vt plurimū cōæquata. Et ad hoc vt statutū in vno æpparatorū habeat
locū in altero, nō sufficit ea in aliquo adæquari, sed oportet regulariter
exæquata esse secūdū Angel. in. §. Ius ciuile. n. 20. vers. Tertio fallit. de
Iure nat. gent. & ciuili. & Deci. in. c. Trāslato. de cōstit. Quanquā non
oportet ea ita exæquari vt nulla inter illa differētia inueniat̄ secūdo
Fran. Aret. in. l. Ex facto. no. 6. ff. de vulg. Ad do q̄ Cassador hoc in his

i
Accessus & res-
gressus non esse
in fauore parces

1278
1279
1280
1281
1282
1283
1284
1285
1286
1287
1288
1289
1290
1291
1292
1293
1294
1295
1296
1297
1298
1299
1300

d
1301
1302
1303
1304
1305
1306
1307
1308
1309
1310
1311
1312
1313
1314
1315
1316
1317
1318
1319
1320

h
accessus coadiu-
tori inferioris
fauore.

i
Statutū in vno
æpparatorū nō
ocū habet in
altero: quando
regulariter sunt
exæquata nō ali-
ter.

terminis videtur sentire in decisio. 1. de pactis.

Ad quartum & quintum simul respondeo primo concedendo regulariter non posse principem sine causa reuocare suum contractum, neque priuilegium ob precium vel remunerationem concessum. At nego primo tale precium interuenire in his, vel sic benemerita considerari, ut gratiam faciant transire in vim contractus.^m Quoniam hoc consequeretur Papam vendere beneficia. Quæ dato quod sine vitio posset. Quod tamen multi & in his Caietanus negant, de quo nunc nil pronuncio, tamen sedem Apostolicam parum decet id audire. Quare malim dicere pecunias illas non in precium gratiæ, sed in quandam Sedis Apostolicæ dignitatis honestam sustentationem de more pio accipi. Secundo dico regulam illam limitandamⁿ esse in priuilegio per quod ius perfectum & irreuocabile acquisitum est, secus si ius reuocabile secundum Areti. in. c. Nouit. de iudic. quæ sequitur Feli. ibi. n. 8. Et vterque ponit exemplum in materia nostra. scilicet in cap. 1. cum ibi notatis de concessio. præbend. lib. 6. Facit id quod ait Bartol. in. l. Qui Romæ. §. Flavius. ff. de verbor. communiter receptus. scilicet cum qui donauit alicui cum pacto, quod post certum tempus res sit ecclesiæ, posse remittere illud pactum in præiudicium ecclesiæ: saltem si nil in hoc illa egit. Quoniam ut ibi ait Imolen. l. Id quod nostrum. de regul. iur. ff. de illo quod nostrum est irreuocabiliter intelligitur, non autem de illo quod reuocabiliter. Tertio respondeo eum qui accessum & alias gratias expectatiuas a Roman. Pontifice siue gratis siue precio impetrat, ea conditione saltem tacite impetrare, ut si in vita concedentis non habuerit effectum postea per successorē possint reuocari. Quoniam omnes Pontifices post Bonifacium octauum eiusmodi reuocationes facere consueuerunt statim post suam promotionē. Et quæ consueuerunt fieri tacite intelliguntur. c. Cum M. de consti. l. fin. C. de fideiusor. l. Quod si nolit. §. Qui assidua. ff. de ædil. edicto. Et ideo si quidquid dani huic proueniat imputet sibi qui debuit id præuidisse.

Quarto respondeo principem Roma. ex iusta causa posse reuocare contractum & priuilegium precio concessum arg. l. Lucius. ff. de euitio. & l. Item si verberatum. ff. de rei vendi. & eorum quæ late traduntur in. c. Quæ in. de consti. & in. c. 1. de pbat. per Feli. & Dec. & alios per eos citatos alibi. Et secundum communem opinionem præsumitur princeps in dubio facere cum causa, quando facit aliquid quod sine illa non potest, ut tradit Ci. in. l. fin. C. si cont. & Pan. cõiter receptus in d. c. Quæ in. & in cap. Ad hæc. infra eo. Hæc tamē solutio non videtur firma. Nam ut in illo. c. Ad hæc. dicemus illa opinio communis non videtur vera per ea quæ Feli. & Decius tradunt contra Panor. in illo. c. Quæ in. & Decius contra eundem in. d. c. Ad hæc. & in. c. Cum inter. de exceptio.

^p
Beneficia siue vendi possunt siue non a papa parum tamen decet id a ipso dicere. Cum quod ipse facit bene siue non a papa parum tamen decet id a ipso dicere.

ⁿ
Priuilegium precio concessum sine causa irrevocabile quantum saltem ius perfectum fecerit quantum.

^o
Consuetudo tacite intelligitur: et eo expectantur reuocari de facultate tacite, nec cessari siue.

^p
Causa non præsumitur in principe quando facta: ita quod sine illa non potest contra etiam p̄a.

Quinto respōdeo pecuniam quam Roma Pontifex propter huiusmodi accessus accipit ad suam personam sustētandā, accipere veluti reditus quosdā suo tēpore prouenientes. Et quis per eam obligetur ipse ad seruādū illos dū uiuit: nō tñ ideo successor ad id tenet. arg. eorū, q̄ in c. 1. de solutio. notantur & in c. fin. ne praelat. vices suas. & in l. Defuncta. ff. de usufr. & quemadmo. Et hæc videtur ratio germana quare in hac reuocatoria Paulus non excipit accessus, & in reuocatoriis aliis posterioribus excipit. Quoniam in hac reuocat prædecessorum gratias, in aliis vero suas. Et magis tenetur ad conseruandas suas, quā alienas propter compositionem secum factam. Et quia per huiusmodi accessus & compositiones prædecessorum quoddam præiudicium fit successoribus, dum collationes eorum tempore vacaturas & pecunias eorū tempore recipiendas illi præsumpserunt & præoccuparunt. Quare merito eos successores reuocare possunt.

Sexto ac postremo quod attente perpendēdum estimo argumentū hoc nil aduersum me concludit, vel eui cit non potuisse Papam per illam reuocatoriam accessibus derogare. Quod tamen nullus Iuris peritus mea sententia dicere audeat. Nam si expresse accessus sustulisset sicut & coadiutorias sine consensu concessas, nemo diceret eos non fuisse sublato propter rationes præactas. Et quia materia est beneficia-ria, in qua Papæ secundum Cōmunem quod libet licet, & quem voluerit sine vlla causa suo beneficio priuare, per multa quæ tradebat Felin: in c. Quæ in. de constit. n. 19. Quāuis nos in contraria soleamus esse opinione secuti Cardin. in consil. 141. Sanctissim⁹ dominus noster. In qua etiam nunc perstamus, quoad beneficia iam quæsitā: quamuis quoad expectatiuas & alias gratias beneficiorum quærendorum, omnino noue (quod addo propter regressus, per quos solum restituitur Ius antiquum) quæ ut semper fuerūt Iuri exolæ, ita nōnunquā Deo displicent, nunquā a Cōmuni discessimus neq; nūc discedimus. Imo arbitramur erudito cui libet visum iri iustius posse Ro. Pontificē tollere accessus a suis prædecessoribus concessos, quam alias generaliores expectatiuas. Quoniam primo ratio pecuniæ a prædecessore acceptæ sibi nō obstat per quintam solutionem. Et secundo illi maius mortis alienæ captandæ votum inducunt argu. c. 2. iuncto. c. Accedens. & c. Constitutus. de concess. præbend. Vnde ecclesia Gallicana etiā regressus nullatenus admittit, quasi peccatorum quædam fomenta & animarum scandala. Quod & nos seruari olim vidim⁹, dum in Academia Tholosana multis nominibus nobis suspicienda prælegebamus, & Petrus Rebuff. in gl. 2. titul. de reseruat. in Concordat. testatur. Vt ergo semel finiam & quod sentio libere dicam Iuri consonat⁹ videtur per eam reuocatoriā regressus

q̄
 Infullegit con
 cessum precio p
 sua persona sul
 cepto a principe
 per successorem
 reuocari posse.
 Accessum a se
 concessum papa
 non tā facile reu
 uocat ac a præ
 cessore concessū
 ratio germana
 huius.

Beneficia in ec
 clesiasticis qd
 libet licet pape
 secundū Cōmu
 nem, quod non
 videtur verum
 quoad omnia:
 quibus quoad
 tollēdas literas
 de vacatōre
 gulariter sic.

regressus quidem non reuocari. Quia Iure antiquo & in id reditu fauorabili nituntur. Non item coadiutoria de consensu concessa. Quia illa præsèruantur expresse. Accessus autem reuocari, nisi stilus Curia aliud habeat, Quod certe mihi necunde constat. Neq; arbitror consti- tisse rerum Romanarum peritissimo Cassadori. Quare etiã atq; etiã habentibus accessus consulo, vt si quando antequã illi sortiantur effe- ctum Rom. Pontifex qui eos concessit moriatur, conseruatione illorũ a successore requirant: nisi eorum quos intra annum morti suæ proxi- mũ cõcessisset. Quoniam illi per regulã quæ decima est Pauli, & duo decimã Innoc. conseruantur.

Accessum habet
si consiliũ vile.

EXCEPTIO DECIMA QVARTA
ET VLTIMA.

Exceptio decima quarta quæ materiam. c. i. supra eod. & inius capit. tangit illa est, q; competitor est filius illegiti- nus cuiusdã viri magno in precio cũ apud suos tũ apud Romanos habiti, qui ante Ludouicum nostrũ præcesso- rē hanc de qua cõcedim⁹ cãtoria obtinuit, & in fauore eius resignauit. Et constitutio Clemētis septimi extat, quæ filios illegitimos excludit a successiõne in bñficiis parētũ siue mediata, siue imediata in hæc verba.

CLEMENS .7. & c. Sane postquã fe. r. Alexan. Papa. 3. præde- cessor noster filios præsertim sacerdotũ in ecclesiis paternis succedere prohibuerat, easq; nihilominus media intercedēte persona filios ipsos habere disposuerat, cum passim sacerdotes vt ecclesiis suis filii eorum potirentur satagentes, in Alexandri prædecessoris huiusmodi dispo- sitione confisi, ecclesias suas quas ad eorũ peruenire filios constituebãt, in fauore personarũ, quæ ecclesias ipsas etiã illarum possessione nõ ha- bita in ipsorũ resignantiũ filios ex fornicatione genitos ilico mox re- signare, ipsiq; filii ecclesiã ipsas dispēsatione super natalium defectu, quæ ex dictis sacerdotibus resignantibus geniti patiebantur (etiã patris nomine expresso) obtēta, consequi hæctenus cõsueuerint: pfecto pni- ciosum semp & abominabile ac in grauem diuinę maiestatis offensã tē- dere, videlicet, q; ipsi presbyteri eorũ crimē, quod erat occultũ, nõ sine turpitudine ob inordinatũ spuriorũ filiorũ amorē detegere nõ erubef- cerēt, iudicauimus. Proptereaq; vbi tēpus (quod oia palã facit) & presen- tiũ ratio quid in futurũ sit cauendũ admonet, merito admonemur, vt ad tollendũ huiusmodi abusũ necessariũ arbitrati sumus eiusdē Alexã- dri prædecessoris canonē corrigere potiusq; talia cũ tanto hominũ scã- dalo tolerare. Habita igitur sup his cũ venerabilibus fratribus nr̄is san- ctę Romanę ecclie Cardinalibus matura deliberatiõne, de eorũ cõsilio & vnanimi consensu, autoritate Aplica tenore presentiu statuimus &

Clemēne con-
stitutionis de fi-
liis presbtero-
rum parentib⁹
mediate neq; i-
mediate, si sacer-
doti ijs sub situẽ
distenos.

In. c. ad extirpã-
das de filiis
presbtero.

In. c. ad extirpã-
das de filiis
presbtero.

ordinamus quod de cetero filii presbyterorum ex fornicatione nati ecclesias cathedrales, etiam metropolitanas ac monasteria, quibus eorum patres praefuerunt, ac seu illa & illas dignitates: etiam maiores & principales, praefo natus, ad ministraciones & officia, etiam curata & electiua, & alia quaecunq; beneficia ecclesiastica cum cura & sine cura, secularia & quorumuis ordinum regularia quae presbyteri & clerici & religiosi eorum patres in titulum, vel commendam, aut administrationem, seu ut aliis perpetuo unita aliquando obtinuerunt, nullo unquam tempore quo quomodo obtinere possint, nec cum eis super hoc dispensare intendimus. Et si quas dispensaciones per nos concedi contigerit, tanquam per praerogationem & contra mentem nostram concessas eis nullatenus suffragari, talesque dispensaciones nostris volumus exulare temporibus. Et quod nobis licere non patimur nostris successoribus indicamus, non obstante praefati Alexandri praedecessoris & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Haec Cle. De qua constitutione aliqua non omnino contentenda superiore anno in. c. 1. de praeb. quoad alia proposita differuimus. Quoad praesens vero praesuppono Clementinam hanc post huius qualis qualis accessus concessionem fuisse editam. Quoniam accessus a Leone. 10. fuit concessus, Clementina vero haec a Clemente. 7. Est ergo nunc dubium plusquam mediocre, in quo libentius audire alios differentes & pronunciantes, quam differere ac sententiam ferre, nisi me necessitas cogeret. Si autem Clementina haec obstet competitori quo minus per hunc accessum succedere in hac causa posset, si is aliqui valuisset neque reuocatus foret. Et pro parte quidem negatiua multa faciunt. Quorum primum est, quod lex non extenditur ad praeterita. c. fin. de constitut. l. Leges. 2. C. de legi & l. de usur. C. de usuris. c. Ante triennium. 3. 1. dist. c. Proposuisti. 8. 2. dist. Quod procedit etiam quando ratio legis antecessisset legem. Quia per hoc prohibitio legis non trahitur retro ad tempus antecedens, sed solum ad futurum secundum Bald. not. 6. & Salicet. col. 1. in l. Testium. C. de testib. per illum textum, quos sequitur Feli. in. c. fi. de constit. Quae ampliatio maxime inseruit nostro proposito. Quoniam ratio praedictae Cle. illius prohibitionem praecessit, ut ex ipsius proemio satis colligitur. Neque illi obstat gl. memorab. Cle. 1. de concess. praebend. verb. censemus communiter recepta Quae habet illi Clementinae locum esse in praeteritis. Quoniam ratio illius aequae praeterita respicit ac futura. Quam etiam Felin. ipse col. 7. illius. cap. ultimi commendat. Pro qua etiam facit, quod Bart. in. l. Omnes populi. n. 44. ait legem annullatiuam extendi ad praeterita, quando causa annullatiua suberat de praeterito. Non inquam hoc obstat. Quoniam primo ut Feli. ait in principio illius cap. aliud est declarare & interpretari ius antiquum iam conditum, & aliud moueri ex ratione per quam

antecessisset
lex non extenditur
ad praeterita
c. fin. de constitut.
l. leges. 2. C. de legi
& l. de usur. C. de
usuris. c. Ante
triennium. 3. 1. dist.
c. Proposuisti. 8. 2. dist.

Lex futura tantum
non praeterita
respicit etiam nisi
ratio legis aequae
praeterita ac futura
respiciat si
modo ratio non
concludit neces
sario: imo etiam
si ratio necessa
rio concludat tunc
modo lex ad so
la se futura con
trahat.

lex non declaratur, sed assumitur pro fundamento legis nouę cōdendę. Hęc tamen solutio non videtur satisfacere. Quoniam solum procedit quando certum est legem quę conditur esse nouā. At gloss. præd. cum Cōmuni probat legem præsumēdam esse declaratoriā, quādo ratione antiqua, quę ita concernit præterita sicut futura nititur. Quare secundo respondeo ampliatiōē hanc procedere in ea ratione, quę sola sine nouo statuto non concludit necessario seruādum esse, quod lege noua statuitur. Illa vero glo. in ea ratione q̄ necessario cōcludit, & sola sine lege noua conuincit id quod per eam statuitur esse seruādum: etiā si noue non statueretur. De qua duplici ratione profundius, vt arbitramur, aliis anno superiore in c. Ratio nulla. de præbend. egimus. Sed hęc huius ampliatiōis resolutio applicata huic Cle. videtur cōcludere illam ad præterita extendendā esse. Quoniam ratio qua ea nititur concludit quod in illa statutū est seruandum fuisse, etiā si ea nūquā prodisset. Quoniam testatur proœmium eius: perniciosum semper & abominabile ac in grauē diuinę maiestatis offensam tetēdisse contrarium eius quod hic statuitur, & ita fuisse peccatum, & per consecutionem non faciendum. Quare tertio sed clarius & tutius respōdeo gl. illā illius Cle. 1. de concess. præbend. procedere in dubio, quando. s. non apparet aliunde legem illā tantū futura respicere, vt in casu illius Cle. 1. At per hanc de qua loquimur ipsam Clementinā clare aperitur non esse illi locum, nisi in futuris. Verba enī eius sunt: statuimus & ordinamus, q̄ de cætero &c. Quę dictio efficit, vt constitutio etiam antiqui Iuris declaratoria in qua ponitur sola futura respiciat per tex. omniū optimū coniuncta glos. verb. de cætero. de postulat. prælat. lib. 6. Textus etiā est aptus. in c. fin. de sponsa duor. Tradunt Imolen. col. 6. post Anto. & Felini. col. 7. in illo. c. fin. & Bart. in. d. l. Omnes populi. n. 4. Ratio est ad manum. quoniam in certis locus non est coniecturis. l. Continuus. §. Cum ita. ff. de verb. Nā & dictū Bartoli supra pro illa gl. citatum in lege quę non se contrahit ad futurum procedit. Loquitur enī in illo articulo Barto. de lege, q̄ nec se ad præterita extendit, neq; ad futura cōtrahit. Cum ergo is accessus præcesserit hanc Cle. non videtur tolli ab illa quę se expresse ad futura contrahat, licet ratio eius eam præcessisset, & talis fuisset, quę sola sine hac lege concluderet esse malum & prohibitum quod ipsa prohibet. Et deniq; licet Iuris antiqui declaratoria esset & non inducitoria noui

Secundo principaliter pro hac parte negatiua: s. hunc accessum nō fuisse per illā Clementinam superuenientem sublatum^f facit, q̄ quando accessus conceduntur, compositio quædam pecuniaria interuenit, per quam Romano Pontifici aliqua pecunia soluitur, vel si gratis cōcedit

^f Ratio alia de præterito legem efficit declaratoria alia non ita: sicut & alia concludit necessario aliam non.

^f Lex etiā antiqui Iuris declaratoria solum futura comprehendit: quādo se ad illa tantū contrahit

^f Accessus per cōpositionē pecuniaria obtinetur

id fit ob remunerationem laborum & aliorum, quibus de Sede Apostol. bene meriti sunt hi quibus conceduntur. Quod testatur Cassador in decisio. 1. de pactis, & experientia docet. Et ita concessio accessuum quandam vim contractus habet per ea quae citata fuerunt in quinto argumento contra exceptionem praecedentem supra formato. At contractum suum non potest princeps sine iusta causa tollere. c. 1. de probat. Ergo neq; Clemens accessus antea concessos.

Tertio facit, q; inter competitorem & Ludouicum transactio quaedam facta fuit, qua competitor renunciavit Iuri quod se habere praeterebat in hac catoria, vt Ludouicus consentiret accessui per Papam concedendo. Et ne dicas hanc transactionem illicitam fuisse, considera auctore Papa eam factam esse, nec id Simoniacum Iure naturali vel diuino esse, sed tantum positiuo & humano per ea multa quae anno superiore in c. Dilecto. de praeb. scripsimus. At Papa contractus inter partes factos non solet tollere arg. per locu a speciali Cle. Dudu. §. si. de sepul.

Quarto principaliter facit. c. Detestanda. de concess. praeben. lib. 6. Vbi videtur esse casus pro hac parte adiuncta quadam determinatiōe Imolensis, quam refert & sequitur Domi. ibidem col. 3. sub finem. Capitulum enim illud reprobatur promissiones omnes conferendi beneficia, & Imolen. tenet intelligendum esse tantum de promissionibus faciendis & non factis, dato q; factae nondum suum sortitae fuissent effectum. Ergo pari modo Clemantina haec, quae tollit omnem succedendi modum filiis illegitimis in beneficia paterna, intelligi debet de modis succedendi concedendis & non concessis.

Quinto facit q; lex noua non comprehendit futura, quando ea comprehendendo inuolueret praeterita in quae non exteditur arg. c. Super eo. 1. de appell. & est gl. memorab. quae secunda est Cle. 1. de testa. Quam Card. Panor. Imol. & Rauenas ibi & Corset. in singul. verb. Lex, & Fel. in illo. c. fin. col. 12. pro singulari commendarunt & approbarunt. Quam pulchre declarauit Domi. in c. Ex antiquis col. 4. vers. Tertio. §. 4. dist. At in casu proposito aliquid inuenitur praeteritum, nempe concessio accessus, aliquid futurum, nempe illius executio. Et Cle. haec non potest executionem illam futuram tangere, nisi etiam ipsius accessus concessionem praeteritam inuoluat. Ergo eius executionem non tanget.

Sexto facit, q; lex noua non respicit effectus etiam futuros actus praeteriti & perfecti. c. fin. de constitut. coniuicto. c. Statuimus. de maior. In c. enim illo Statuimus. constitutum fuit, vt inter canonicos maior ordine in confidendo minori praeretur, etiam si posterius esset receptus, & in illo cap. fin. declaratum est illud cap. non habere locum in iam receptis, sed in recipiendis tantum. Et non alia ratione, quam quia

ad illa dicitur
in c. de iur. iudic.
quod non est
in c. de iur. iudic.
quod non est
in c. de iur. iudic.
quod non est

Dubia est res
tra comune qd
solutio docet.

in c. de iur. iudic.
quod non est
in c. de iur. iudic.
quod non est
in c. de iur. iudic.
quod non est

Lex non respicit
futura quando
id faciēdo inuol
ueret etiam pre
terita.

Declaratiōe
magna eget qd
solutio docet.

in c. de iur. iudic.
quod non est
in c. de iur. iudic.
quod non est

concessio licet effectus quidam futurus sit, est tamē actus præteriti & perfecti. s. receptionis anteactæ. Facit. l. Iubem⁹. C. de testa. & l. Testiū C. de test. & c. Ante trienniū. 3. 1. dist.

Septimo faciunt decisiones aliquot doctorum particulares casu pposito iimiles. Quarum prima sit⁶ Io. An. in Mercuriali regulæ. Sine culpa. lib. 6. col. 13. vers. Ad solutionē. s. per legitimationē primogeniti non tolli Ius primogenituræ quæsitū secundo legitime nato. Secunda sit Freder. in cōsil. 294. Tactū tale. s. h. Clemētina Exiui. de verb. signif. Quæ fratres Minores declarauit esse inhabiles qui deputarent testa mētorum executores, non extendi ad executores ante illam cōstitutio nē deputatos. Tertia est determinatio quæ Bartolo tribuitur quanq; ipse tangit in. l. Omnes populi. ff. de iustit. & Iur. in. q. 5. princip. n. 42. s. q; statutum, ne fœminæ succedant, non extenditur ad fœminas quibus iam est delata hæreditas, licet nōdum diuisa. Quarta est Imolé. in. c. fi. de constitut. col. 7. quam sequitur Feli. ibi col. 2. s. q; lex uoua de lucrifa cienda medietate dotis vxoris præmortuæ, non extenditur ad dotem vxoris ante illam legem ductæ & posteam mortuæ¹. Quinta est Pan. in. c. Veniens. de conuers. coniug. n. 7. s. nouum religionis ingressum mariti non præiudicare vxori, quominus replicare possit de mariti a dultério antea perpetrato aduersus ipsū de adulterio vxoris excipiētē. Sexta est Bald. cōmuniter recepti in. l. Iubemus. C. de testament. s. q; testamentū factum ante legem quæ nouam testandi formā inducit va let: licet in eo condendo non fuerit illa forma seruata. Quam decisionē ideo tribuo doctorib⁹, quia licet Iason ibi. n. 10. & alii multi alibi dicāt in illa lege de hoc esse casum, tamen non videtur esse. Quoniam. l. illa Iubemus. non probat hanc conclusionē, nisi de forma inducta per legē quæ se contrahit & arctat ad futura tantū negocia. Conclusio vero do ctorum comprehendit etiam legem simpliciter inducentē formā sine vlla mentione præteritorū & futurorum. Per quam considerationem certum mihi est & procul a dubio testamentū ante illam legē conditū valiturum fuisse: etiamsi post illā potuisset illud testator mutare & nō mutasset. Quinimo arbitror verius esse quod^m Paulus Castrens. ait in illa. l. Iubemus, quam quod Angel. per posteriores magis receptus in Auth. Ut factæ constit. §. Prouinciarū. tenet. s. testantem ante legē no uā testandi formā inducentē, quæ non se cōtraheret expresse ad futura factam valituram esse, si testator post illam moriatur & cum posset re nouare illud testamentū non nouet: Quāuis Iason ibi & Feli. in. c. fin. col. 3. de constit. sequantur Angel. Cuius opinionem adeo non probat illud Authēt. in illo. §. Prouinciarum. vtsupra citato videatur probare contrarium clare, quidquid Angelus nimium subtilem se præstans ré

En cōstitutio
Ius primogeniti
non tolli Ius
primogeniti

i
Legitimatione pri
mogeniti nō tol
lit Ius secundo
genito quæsitū.

h
Dubitū est quod
solutio docet.

De mortuæ
ante mortem
de mortuæ
ante mortem

i
Religionis in
gressus maritē
non præiudicat
vxori: quomin⁹
replicare possit
de mariti adulte
rio antea perpe
trato.

m
Testamentū an
te nouam legē
perfectū valet
etiam si secū dū
formā eius non
renouetur etiā
data oportuni
tate renouādj.

En cōstitutio
Ius primogeniti
non tolli Ius
primogeniti

obnubilet. Quod quia nunc demonstrare extrarium est, omitto. Quae opinio Pauli satis videtur fuisse Petri in c. 2. de constit. col. 1. sub finem.

Septima est Pan. in c. Pastoralis. §. Verum. de appellat. n. 2. videlicet quod quae admodum appellatio non suspendit excommunicationem latam, & sic actum praeteritum, & ideo non suspendit eius denunciationem, & sic actum futurum omnino illi annexum: sic & lex noua non suspendit actum futurum omnino praeterito annexum & ab eo dependentem.

Octaua sit Felin. qui in cap. fin. de constit. col. 3. contra Petr. ab Anchar. consil. 26. col. fin. determinat statutum, ne foeminae masculis ex tantibus succedant, non extendi ad bona quae ante illum pater pro se ac filiis suis quaesierat. Quae Felini decisionem sequitur Ioh. Crotus in repetitio. l. Oes populi. n. 73. in versic. Limitatur.

Nona sit Io. And. verb. incurrere. & Petri ab Anchara. col. 2. in c. 2. de constit. s. legem nouam quae vetat frumentum a territorio extrahi, non comprehendere illum qui coepit extrahere, & ob aliquod impedimentum non extrahit.

Decima sit Iacobi Butr. quem refert & sequitur Petr. ab Anchar. in repetitio. c. 1. de constit. charta parua. 50. col. 3. versic. Subiicio. s. de legato fratribus ante Clement. Dudum factum non deberi quartam paracho, etiam si qui legauit post illam Cle. mortuus fuisset.

Octauo principaliter pro competitore facit, quod res quae culpa caret in damnum vocari non conuenit. c. 2. de constit. regula Sine culpa. li. 6. At in nulla ipse fuit culpa quare is accessus sibi pereat.

Nono facit, quod qui licite renunciat alicui beneficio ob aliquam causam ea non sequuta, debet habere regressum ad illud. ff. & C. de cond. caus. da. & caus. no se. per totum. c. Si beneficia. de praeb. lib. 6. c. Cum vniuersorum. de rer. permut. cum annotatis in c. 1. eod. tit. lib. 6. At competitor huic cantoriae olim renunciauit in fauorem Ludouici licite. (Quia Papa consentiente) illa de causa ut ei concederetur accessus. Ergo si accessus is non sortiatur effectum, habebit saltem regressum ad Ius illud pristinum cui renunciauit.

Nono facit quod princeps, per suam legem nemini praesumitur praedjudicare, neque alicui Ius suum tollere. l. 2. §. Merito. & §. Si quis a principe. ff. ne quid in loco public. fiat. c. Quauis. de rescript. li. 1. c. Super eo de off. deleg. Quae quamuis de rescriptis, priuilegiis & aliis dispositionibus priuatis loquantur, tamen etiam in legibus communibus habere locum testatur Cardin. in cap. Ad petitionem. de accusa. oppos. c. Quem etiam Anani. sequitur. n. 4. Cardinal. enim ibi declarans eruditissime de more gl. singularem in verbo, pro infectis, Clemet. 1. de immunit. eccles. ait Roman. Pontificem in his quae sunt Iuris positiu

m
Appellatio non suspendit actum futurum ab excommunicatione praeterita omnino praedentem: & illi annexum.

n
Beneficium ob causam iuste dimissa causa non consecuta reddendum.

o
Tertio non videtur praedjudicare princeps per ullam dispositionem etiam per legem communem.

p
Princeps si qua legem pro infecta habeat non praedjudicat iuri antea quaesito alteri.

posse quidem facta ita pro infectis habere, ut non solum habeantur infecta ex tempore quo illa quassat, sed etiam ex tempore quo facta fuerunt. Id tamen intelligendum esse quatenus id in tertii præiudiciū non redundaret. Decius etiam in cap. fin. de constitut. col. 3. & clarius n. 13. in eadē est opinione. Pro qua conclusione facit. c. 2. & c. fin. de cōsti. Quæ ideo nolunt constitutiones ad probabiliter ignorantes & actus præteritos extendi, ne cui sine culpa fiat præiudiciū. Ergo lex principis in dubio nemini præiudicat. At si dicamus per hanc Clementinam accessum competitoris & alias expectatiuas, quæ filii spurii eo tempore ad ecclesias paternas habebant, fuisse sublatas, multis præiudicasset. Igitur id non est dicendum.

Decimo facit, quod competitor impensas fecit hunc accessum obtinendo in re pertinente ad Papam de consensu ipsius. Ergo vel accessus debet illi esse firmus, vel Papa tenebitur actione doli. l. Si cum mihi. ff. de dol. Quæ habet secundum Bartol. & Cōmunem eum teneri de dolo qui opus ceptum in re sua in alterius utilitatē, non permittit ei finire.

PRO CONTRARIA tamen & nostra parte. scilicet quod per hunc accessum cōpetitor hanc cantoriā obtinere nequeat, obstāte illa Clementina, faciunt sequentia. Primum quod hæc Clementina statuit ut presbyterorum filii nullo unquam tempore, quo quomodo beneficia quibus sui patres præfuerunt obtinere possint. At competitor filius illegitimus est eius qui huic cātorix olim præfuit. Ergo illā nullo unquam tempore, neque villo modo obtinere potuit, vel potest post Clemētinā illā prouulgatā: At virtute illius accessus antea concessi eā acquirere est aliquo modo obtinere. Igitur neque illius virtute obtinere potest.

Secundo pro hac parte videtur casus in. c. Detestanda. de concess. præbend. lib. 6. adiuncta illi opinione Archid. cōmuniter recepta. Quas fat enim ille textus promissiones omnes beneficiorum vacaturorum, etiam illas quæ ante illud cap. licebant. Et Archid. ait quassatas censerī etiā illas quæ ante illud cap. fuerūt factæ. Cuius opinionē sequitur ibi latissime Io. Monachus, quamuis incaute Perus. cōtrariū imponat ei. eandem sequitur late Ioh. And. ibidem. Quod ipsum etiam breuiter Guillelmus a Mōte Lau. tenet. Satis etiam late idem probat Petr⁹ ab Anchar. Qui cum Perus. rem breuissime tangēte. Opinionē Io. And. amplexus videtur Probus etiam in additio. Ioh. Monachi, dum eum nullatenus in hoc impugnat, probare videtur. Solus Imolenis relatus & probatus a Dominico ibi contrarium dixit secūdum Iuris rigorem esse verius, quamuis crederet in praxi seruandam esse opinionem Archid. & Cōmunem. & perpendamus hanc decisionem esse omniū quæ allegari possunt nostro casui simillimā. Sicut enim in nostro casu agit

Acto de dolo
datur in eū qui
permittit incipere
& non perficere
opus in re sua.

Intellectus cō
munis. c. ii. de
concess. præb.
lib. vi.

le beneficio vacaturo, ita in illo. Et sicut ibi promissio erat tū die incerto. s. cum facultas se obtulerit conferendi, ita & in casu nostro, cum. s. cederet, vel decederet Ludouicus. Et sicut ibi dies omnino incertus gratiam efficiebat conditionalem secundum omnes ibidem, ita & in casu nostro ut in præludiis est dictum. Et sicut ibi antequā dies incertus certificaretur, & sic ante impletam conditionem. i. antequam beneficium promissum vacaret, superuenit. c. illud reprobans promissiones per quas ius ad vacatura tribuebatur, ita & in casu nostro antequā dies incertus huius gratiæ eueniret, & ita ante conditionem ad impletā superuenit Clementina prædicta, quæ prohibuit filios illegitimos in patrū beneficia vlllo modo succedere.

Neq; vlla occurrit euasio, nisi a Cōmuni cū Imol. discedas. Quod tamen non esse faciendū in solutione. argumenti pro copetitore facti clare ostendā: vel nil pro illo facere illud argumentū demonstrabo. Vel nisi forte quis dicat illā cōstitutionē satis se ad præterita expresse extēdere. Qd Archid. & Guiller. innuerunt, & ipse in medio iudicibus relicto: rem a me nullatenus monendā, si tam litigatorem, q̄ æquū consultiore agerē. Cū Feli. & alii omnes recentiores, ut indeligher decisionē Imolenis Cōmuni contrariam tractant, ita parum hoc olfecerint.

Tertio principaliter faciūt illa multa quæ Io. Monach. vir ingenii acumine variaq; doctrina præcellens & Ioh. And. cum Petro ab Anchar. in illo. c. 2. ad confirmandam conclusionem tactā in secundo arg. adduxerunt. Quorum de numero est primo q̄ debitū conditionale vel incertum omnino diem continēs perit, si superueniat impedimētū conditione pendente, vel antequā dies eueniat. Quod tamē intelligo in vltimis voluntatibus. l. Intercidit. ff. de cōdi. & dem. & etiā in cōtractibus quoad obligationes perficiendas. l. Quoties. §. 1. ff. de noua. cū annotatis ei per Bar. Secundo q̄ dies conditionis adimpletæ tunc demū retrahitur, quando pēdente conditione non superuenit aliquid, qd illius dispositionis conditionalis effectū impediāt arg. l. Bonorū. ff. rérat. haberi. & c. Si pro te. hoc tit. lib. 6. Tertio q̄ si legatarius. ante conditionem impletam moriatur, vel alioqui fiat incapax, nil quærit ei neq; quidquā transmittit ad successores. l. 1. §. Si autē aliquid. C. de caduc. tollend. l. Si ita legatum. §. Illi si volet. ff. de leg. 1. Et idem si pendēte cōditione seruus fiat. l. Intercidit. ff. de condit. & demonstrat. cum. solutione Alberici ac Bartoli ei adiecta. Cum ergo accessus is conditionalis sit, cum omnino in incertū diē concessus fuerit, cū impedimētū pēdente conditione ac ante diem certificatū eueniret, & ideo retrahi nequeat, cum deniq; habēs illum legatario in hoc exæquetur, ut Old. receptus affirmat in consil. 8. Quidā & 168. Ad primā. cū anteq̄ dies cederet

Alius intellectus
c. ij. de concess.
preb. li. vj. rangi
t. r.

Jo. monachus
laudatus.

Conditione de
bitum perire p
pte impedimē
tum & incapaci
tatem.

cederet factus sit competitor incapax, sequitur per illam hanc cantoria
obtinere non posse.

Quarto principaliter facit * q̄ licet regulariter factum legitime nō
pereat, q̄uis ad eum casum veniat, vnde incipere non posset regula fa-
ctum. lib. 6. l. In ambiguis. §. 1. ff. cod. c. Neq̄ furiosus. 32. q. 7. c. pen. de
eo qui cog. cōsang. vxor. su. l. A doptiuus. ff. de rit. nupt. in princip. l. Pa-
tre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alieni lur. l. 1. §. Casū. ff. de postulā.
l. Is cui. ff. de testa. Tamen illud procedit quādo actus fuit perfectus &
consumatus, secus est si actus non esset consumatus. Quia tunc destrui-
tur, quando deuenit ad casum a quo inchoari nō potest. l. Pluribus & l.
Existimo. ff. de ver. & in. l. Si metallū. §. Si seruo alieno. ff. de his quæ
pro non script. in. l. Pro parte. ff. de seruitur. in. l. Post finitam. ff. de sus-
pect. tutor. i. l. Si sub vna. §. Si quis viā. de verbo obligat. Verba enim
illius legis pro parte quam Io. Monach. vbi supra cum Io. And. & Pe-
tro citat ea sunt: Pro parte domini seruitutem acquiri nō posse vulgo
traditur. Et ideo si quis fundum habens, viam stipuletur & partem fun-
di sui postea alienet corrumpit stipulationem: in eum casum deducen-
do, a quo stipulatio incipere non possit. Hec illa. Si tamen iam semel
quæsitā & constituta fuerat seruitus, quamuis stipulator mortu⁹ duos
hæredes reliquisset, seruitus tamen iam perfecte acquisita nō perisset
vt habet. l. illa Pluribus. §. Et si placeat. ff. de verbor. Sic igitur in casu
nostro prouisio conditionalis & sub omnino incertum diē facta & non
dum perfecta, sed pendens quam is continet accessus perit cum anteq̄
perficeretur ad tēpus huius Cle. peruenit, a quo iā incipere nō poterat.

Quinto facit, q̄ Ius * omne ad rem ad aliquod beneficium acqui-
situm perditur, si inhabilitas vel irregularitas superueniat illud haben-
ti ante quam Ius in re perfectum consequatur, per illa multa quæ supra
in except. 9. pag. 32. vers. Non obstat. late adduximus. At cōpetitor lon-
ge ante quam Ius in hac cātoria perfectū quæsiisset factus est per hanc
Cle. inhabilis. Ergo si quod ad rem Ius habuit perdidit.

Sexto facit * q̄ inhabilitas superueniens potentius est ad tollēdum
Ius ad rem & eius perfectionem impediendam, quam e contrario Ius
illud ad rem ad inhabilitatem ne superueniat arcendam. Exemplum
primo in hærede, qui licet tempore testamenti facti & mortis testato-
ris reperiat ad hæreditatem adeundam habilis & Ius ad rem multo ma-
ius habeat, & multo ad Ius in re propinquius, quam qui habet accessum
ad beneficium, nondum mortui. Si tamē ante aditam hæreditatem de-
portetur perdit Ius ad rem illud antea sibi quæsitū, non cōtra, per illud
Ius a deportationis inhabilitate, quoad illam hæreditatem præseruatur
l. Si alienū. §. In extraneis. ff. de hæredib. instit. §. In extraneis. de hæred.

Regula factum
legitime lib. vj.
de acupfecto
& consumato in
telligenda.

Beneficium ad
ecclē. iusticiū
per irregularita-
tem & inhabili-
tatem superue-
nientem perdi-

Beneficium ad
ecclē. iusticiū
per irregularita-
tem & inhabili-
tatem superue-
nientem perdi-

Ius ad rem tol-
litur per incapa-
citate: non cō-
tra incapacitas
perius a rem
spedit. Quod fra-
esse in herede:
legatario reliqui
contrahēte pro-
batur.

qualit. & different. Exemplū secundo in legatario condicionali. Nam is perdit suam spem, si pendente conditione moriatur aut deportetur, & durante de portatione dies cesserit, vel conditio impleta fuerit. l. Intercedit. cum resolutione Alber. Bartol. & Cōmunis. ff. de cōdit. & demonstrat. & l. Interuenit. ff. de legat. praestand. l. Si cognatis. ff. de reb. dub. cum eis annotatis. Et cōstat tantum, imo plus Iuris esse legatario condicionali in legato post testatoris mortem, quam habenti expectatiuam vel accessum ante mortē eius, in cuius beneficiū est successurus vel accessurus. Ergo & si habens expectatiuā, vel accessum fiat incapax anteq̄ dies cedat, eadem imo maiore ratione perdit Ius ad rē qđ habebat: vel saltem durante illo impedimēto non poterit illud ad Ius in re transferre. Exemplum tertium in contractibus sit de illo qui obligationem conditionalem in puram nouauit, & pendente cōditione deportatus fuerit. Nam si durante de portatione conditio adimpleatur nō cēsebitur obligatio nouata. l. Quoties. §. 1. ff. de nouat. Per quā oīa vides Ius illud ad rem & spem debitum iri per illam incapacitatē superueniētē tolli, nō contra per illud Ius ab incapacitate praeseruari habētē illud.

Septimo pro exceptione nostra facit qđ nemo diceret eū qui expectatiuā generalem ad primū beneficiū vacaturū, quod duxerit acceptandū, ante illā Cle. habuisset, posse acceptare bñficiū quod patris eius mediate fuerat si post illam Cle. vacasset. Et non alia ratione, quā quia per illam Clementinam factus fuerit inhabilis ad illud, non obstante quam prius habuit expectatiua. Ergo inhabilitas per illā Clementinā inducta efficit, ne Ius ad rē ante habitū in Ius in re transire possit.

Et ne dicas primo per accessum Ius ad rē fuisse quāsitū, per expectatiuam generalem autem minime secundum Gomeziū in q. 1. de nō tollē. Iure quāsitō. pag. 9. vers. Quarto modo. n. 33. Considera primo eius fundamenta id non probare. Nam primū. s. decisio Egidii. 667. Auditor deputatus non agit de expectatiua pura, sed condicionali. Vel quia ōnis expectatiua est condicionalis gratia, vt ait ipse in decis. 388. Acceptatio. & clare sentit Old. consil. 88. Quidam. & consil. 68. Ad primā. & in praeludiis est dictum. Vigilantius dico Egidium nō agere de expectatiua, quā vna tantū conditione omnibus expectatiuis cōi suspenditur: sed de expectatiua quā preter illam habet aliā. s. si per solertem indaginem inuentus fuerit idoneus, vel diuini, vel humani Iuris peritus, vel aliam similem. Is enim ante hanc conditionem extrinsecam purificatam nō habet Ius in re neq; ad rem, vt ait Egidius. Argumentum autem nostrum in illa expectatiua, quā vno generali modo est condicionalis fundatur. Nō probat etiā secundū, ratio videlicet illa qđ non solum mandatū de prouidendo sed neq; alius titulus de futuro

Expectatiua generalis ante Et. de fil. pres. in petra ad nulla beneficia paterna prodest.

Expectatiua ius ad re. n. con fert alia maius alia minus: sed accessus maius quā alie vt plurimum.

Expectatiua sōnis condicionalis semel multe vero bis.

est habilis ad producendum siue causandum Ius in re. Nam hæc ratio æquæ in accessu concludit ac in alio mandato: nisi qua parte accessus cōtinet collationem saltem conditionalem. Non probat etiam tertium. s. Decisio Egidii. § 64. Conclusio q̄ gratia. Quoniã illa solum probat p̄ mandatum de prouidendo Ius in re non quæri.

Considera secundo, q̄ aptius in hoc allegari potuit gl. ordinaria in. c. Veniens. de renunciat. cui similis est in. c. Literis. de rescript. quæ aiunt per mandatum de prouidendo nil Iuris quæri expectanti, sed solū officiū iudicis ab eo implorari posse. Quas etiã in Iure ad rem procedere dicebat Panor. in illo. c. Literis. & aliis locis quæ ibi in huius anni initio citauimus. Vbi tamen secuti Hostiél. Imol & And. Sic. contrariū multis comprobauimus, & conclusimus omnibus expectantibus aliquid Iuris ad rem quæri ad beneficia suis expectatiuis comprehensa: quãuis aliis fortius & affectiuum aliis, debilius & non affectiuum. Considera tertio, q̄ neq̄ Pan. neq̄ Cōmunis negat per gratiam quæ beneficium in ea contentum afficit quæri Ius ad rē. & ita in ea saltem procedet argumentum. Nam nemo vt credo dicere audeat per eiusmodi gratiã generalem etiam affectiuam ante illam Clementin. obtentam quem succedere posse in beneficio a patre mediate obtento. Ergo per illam Clement. etiam Iuri ad rem fuit derogatum.

Et ne secundo soluas argu. respondendo aliud esse in accessu qui penitus perit, si nō sit ei locus in beneficio illo particulari ad quod datur, aliud in expectatiua, quæ in aliis quoq̄ in beneficiis suū potest sortiri effectum, argumēto eius quod eleganter Gomeſius determinat in. q. 31. Regulæ de non tollend. Iur. quæ. n. 40. s. per prouisionem Papæ cum clausula: modo non sit alteri Ius quæsitum. tolli quidem Ius per expectatiuam generalem habitum, non autem quod acquisitum est per accessum, vel regressum. Cuius rationē sensit paulo prius. n. 30. s. q̄ in altero casu irreparabile damnū fit, cum in alio beneficio verificari non possit, in alio vero non. Ne igitur (inquam) hoc respōdeas, considera 4. q̄ nolo ipse dicere Ius per hūc accessum acquisitum, & aliud per aliã expectatiuã generalem æqualia esse in omnibus, sed solum in hoc q̄ vtrunq̄ est Ius ad futurum, & per neutrum est Ius in re quæsitum. Et ideo cum incapacitas inducta per illam Clementinã Iuri expectatiuæ generalis præiudicet, sequitur non posse dici per eam ideo non præiudicari accessui. Quia ex eo iam Ius quoddã ad rem conditionale quæsitū erat illū habenti. Quod nostro proposito sufficit. Nulla enim alia ratio reddi potest, quare Clementina illa non præiudicet competitori quoad hunc accessum, nisi quia per illam Iuri alterius ad rem quæsitum non fuit derogatum.

3
 ¶ Accessui & regressui non præiudicatur per prouisionē cū clausula si nondum est aliquod Ius quæsitum: sed aliter expectatiuis sic.

^a
Beneficiū p̄f̄a
per statū de
bitū ante hanc
Clem filio eius
post illam ei cō
ferri non posse.

^b
Clementina de
fil. presb. filijs
eorum ante illā
natis nocet: et
facultas succes
dendi eis cōpe
tēs cum accessu
conferatur.

^b
Adeūdi potesta
tū alia. Jus per
se subsistēs alia
non.

^c
Accessor nō ha
bet plus Juris
ante mortē eius
cui est accessur⁹
quā heres ante
mortem testato
ris.

Septimo facit^a q̄ tenentem partem aduersam oportet confiteri eī
cui ante illam Clementinam tanquam proximo cognato debebatur ali
quod beneficium, iuxta notata per Domi. receptum in cap. Cum in
ecclesijs. de prab. li. 6. qđ pater eius mediate ac ante illam Clementinā
obtinuerat, posse post illam obtinere. Quod tamen nullus eruditus vt
arbitror consilium audeat.

Octauo facit^b q̄ facilius tollitur id quod priuilegio cōpetit, quam
quod Iure cōmuni. l. Eius militis. §. Si militia miss⁹. ff. de milit. testa.
Sed filius presbyteri ante illam Clemen. natus perdit per eam faculta
tem a Iure cōmuni sibi collatam, vt patri posset immediate succedere iux
ta c. Ad extirpandas. de filiis presbyt. Nemo enim vt arbitror contra
rium dicat. Imo id ad vnguem post illam Clement. seruatur. Ergo pari
vel maiori ratione, qui habet accessum, & ita facultatē ab homine per
priuilegium Iuri semper ac Deo nōnunq̄ & hominibus perosum, con
cessam amittere debet. Et ne dicas aliud esse in accedendi facultate
speciatim ad certum beneficium concessa, aliud in facultate Iure Cō
muni generaliter concessa, considera quod licet quoad alia pro posita
diuerfa in eis sit ratio, tamen quoad nostrum p̄positum, facultatem
s. succedēdi vna videtur esse. Nam primo vtriq̄ ante illam Clemen
tinam quæsitā erat facultas succedendi in his beneficijs. Secundo
neuter admisit culpam quare sua facultate priuetur. Tertio vterq̄ præ
cessit illam Clementinam. Quarto neuter habebat vllum Ius in re ante
illam. Quinto vtriusq̄ beneficium vacauit post illā. Sexto verba Cle
mentinæ vtrunq̄ comprehendunt. Quare igitur alter efficitur incapax
& perdit facultatem acquirendi Iure cōmuni sibi obueniētē, alter vero
capax perseuerat, & non perdit facultatem acquirendi Iure peroso val
de: & tanto exosiore, quanto specialiore sibi competentem? Et ne dicas
facultatem illam succedendi in beneficium patris mediate generalem
non esse vllum Ius per se subsistens, b sicut neq̄ potestas adeundi hære
ditatē, quā quilibet capax habet generaliter absq̄ respectu alicuius hæ
reditatis præsentis vel speratæ secundum Bartol. cōmuniter receptum
in. l. Is potest. n. 3. ff. de acquirend. hæred. Ne inquam hoc dicas, conside
ra q̄ etiam potestas adeundi hæreditatem quam habet hæres institut⁹
vivo testatore, non est Ius aliquod neq̄ spes approbata lege secundum
eundem Bartol. in illa. l. Is potest. n. 9. c. Et cōstat eum qui habet accessū
ante mortem eius cui est accessurus, non habere plus Juris quam hæres
institutus per ea quæ in præludijs dicta fuerunt. Quoniam quemad
modū testator testamentum suum reuocare potest, ita & Papa quem
concessit accessum. Et quem admodum hæres ante testatorem moriēs
nil transmittit ita, neq̄ is accessor si præmoriatur ei cui est accessurus,

vt palam est. Ergo lex cuius verba comprehendunt filium presbyteri tam habentem accessum, quam non habentem, cum nulli vllum Ius videntibus beneficiis competat, vtrunq; etiam quoad sententiam cōplectetur, licet alteri maior spes sit quam alteri. Quia plus vel minus non mutant speciem, vt Philosophus ait, & Iurisconsultus probat in. l. final. ff. de fun. instruct. Et non solum vniuersalis qualis est hæc Cle. Sed etiam in definita omnia quæ sunt eiusdem rationis comprehendit, licet alia sit alia melior & maior. glo. celebris. c. Vt circa. de elect. lib. 6.

Nono p hac parte facit argumentū a sufficiēti partium enumeratione. Quod est fortissimū. c. Si enim. de pœnit. dist. 2. vers. Eligat. & Institut. de obligat. quæ ex quasi cōtract. nascū. in princip. Aut enim cōpetitor vult succedere in hac cātoria patri mediate per legem cōmunē, vel per dispensationem. Eligat vtrum maluerit. Per legem cōmunem non potest. Quoniam lex posterior derogat priori. c. 1. de constit. lib. 6. l. Non est nouum. ff. deleg. Et ita hæc Clemē. derogat Alexandrinæ. de qua in c. Ad extirpendas. de fil. presbyt. Qua parte illa continet filios presbyterorum succedere posse mediate in beneficiis paternis. Vnde post illā Cle. nulla est lex cōmunis per quā liceat filio presbyteri succedere mediate in beneficio paterno. Ergo cōpetitori non licet iam per illā legē Alexandrinā succedere in hac cantoria. Non item per dispensationē. Quia nullam talem habet expressam. Sed neq; tacitam. Quoniā ex nulla parte literarū accessus colligi potest Papam sciuisse cōpetitorem fuisse filiū eius, qui hanc cantoriam vnquā tenuisset. Ergo nulla via in eam succedere post illam Clement. potuit. At ante illā non successit vt ex preludiis constat. Ergo propositum.

Decimo facit, qd preiudiciū per solam consequutionem & nō principaliter contingēs non habetur in consideratione, textus iuncta gl. fi. in. c. Quamnis. de pactis. lib. 6. Quam ad tria ibi putauit singularem Perus. & Georg. in col. 22. & 23. repetitionis illius probat. Quæq; ad textum relata habet iuramentū filia renūciantis bonis paternis nō ceteri aliis preiudiciū inferre, quāuis filius eius præiudicet, eo quia illā præiudiciū per quandam consecutionem & non principaliter fit. In quo illa cōmuniter recepta est ibi & a Felin. in cap. Cum. M. n. 29. de constit. & in. c. Humilis. n. 4. de maior & obed. & in. c. Exhibita. n. 1. de iudic. & in. c. Cum sit generale. n. 9. & in. c. Si diligenti. n. 32. de foro cōpet. & in cap. Quamuis. n. 16. de re iudic. & in cap. 1. n. 1. & in cap. Illa. nu. 2. sub finem de accusat. Facit glo. in. l. De vno quoq; ff. de re iudic. Facit. l. Verum. 2. ff. de furt. l. Fluminum. §. fin. ff. de damno infect. & l. Deniq; §. final. ff. de aqua pluui. arcenda. & l. Si quis nec causam. ff. si certum petat. & illa multa quæ allegat more suo ibi Iason.

^c
Argumentū a sufficiēti partium enumeratione validum.

^d
Preludiciū primarium non secundariū attendendum. Quod paulo inferius resoluitur.

Tradit etiam Pan. in consil. 85. Illud. n. 5. & Feli. in rub. de treug. & pace & in. c. Quæ in ecclesiarum. de constitut. n. 46. quæ citat & sequitur Curtius iunior in consil. 1. n. 21. Quin & Gomefius in. q. 3. regulæ de non tollend. Iure quæsit. affirmat per regulam illam non habere locum in Iure alterius, quod in consequutionem tollitur, sed solum in eo quod principaliter tangitur. Imo ibi. n. 9. ait anno. 1538. in prætorio Rotæ pronūcia tum fuisse pœnitentiariam sacram posse tollere Ius quæsitum alicui propter incursum periurii vigore. l. Si quis maior. C. de transactio. Quia illud Ius non est principale negotii, sed secundario obueniens. At in omnibus hominum actis causa immediata nō autem mediata & secundaria & per occasionem inducta attenditur secundum Cōpostella. in cap. Cum in cunctis. de electio. col. 4. & Feli. in. c. Solitæ. de maior. & obedient. & est glo. celebris in cap. De cætero. de homicid. cum aliis quæ Dec. in cap. fin. in princip. de confirmat. vtil. vel inutil. & in rubri. C. qui admitt. col. 3. tradit. Nam & causam naturalem non accidentalē considerandam probatur in. l. Qui habet. ff. de tutel. At p hanc de qua differuimus Clementinam Clemens. 7. principaliter voluit munditie sacerdotali & honori cœlibatus, ne ille male audiret, & male audiendo populo scandalo esset, consulere, ac constitutionē Alexandrinam, quæ rei contrariæ occasio erat tollere. Per cuius sublationem & contrariæ constitutionis quæ sanctissima est inductionem neq; competitori neq; vlli alii sit principaliter & immediate præiudicium, sed solum per quandā consecutionem, de quo nulla est habenda cura per prædicta.

Vt tamen nil taceam quod competitorem iuuat, ad hoc pro illo responderi posset primo negando cum Ludouic. Roman. consil. 176. Istæ sunt. col. penul. & Decio in. l. Pecuniam quam. ff. de reb. credit. n. 6. q; quando agitur de præiudicio tertii non solum consideratur quod principaliter fit, sed etiam quod in consequentiam & secundario. Qd ea ratione Roman. probat. Quoniam alioqui nulla gratia Papæ diceretur alteri præiudicatiua: cum omnes principaliter fauorem eorum quibus conceduntur respiciant.

Contra tamen hanc solutionem replicari potest primo quod horū opinio contra Cōmunem est. Secūdo quod licet vera esset tamē solū procedit, quando illud Ius cui per quandam sequelam derogatur, iam inerat tempore gratiæ alteri factæ secundum Gomefium in illa. q. 3. pag. 3. At competitor non habebat Ius in hac cātoria ante illam Clem. Et Ius conditionale ac ad rem non videtur sufficere secundum Gomefii mentem. Quoniam loquitur in materia illius. l. Pecuniam. & illius decisio, quæ communiter recepta est Bartol. in. l. Post dotem. oppo.

Causa immedia
tam non media
tam consideran
da. Et ideo ius
competens alicui
et periurio tolli
posse per pœni
tentiarum.

2. ff. solut. matri. s. posse me renunciare obligationi conditionali, qua tenebatur mihi Titius, ut conueniatur a Caio ratione puræ qua tenebatur antea quam illo consentiente mihi sub cōditione obligaretur. Sed pro cōpetitore facit q̄ Alciatus varia & absoluta doctrina pariq; prudentia & circūspectiōe vir adprobans decisionem Bart. prædictā in ea. l. Pecuniam. ait præiudiciū, quod per quandam sequelam cōtingit attendēdum esse, quādo id a lege habitū est, vel ab homine ipsius habentis contēplatione. Cuius si dictum referas ad materiā in qua loquitur, videtur cōprehendere etiam Ius conditionale. At competitori Ius hoc competebat tempore quo illa Clementina facta fuit & sui contēplatione concessum erat. Ergo attendendū est, ne etiā per sequelam tollatur

Contra tamen hanc solutionem quæ satis exquisita est replicari etiā potest primo Alciatum id non exprimere, secundo nullam eum legem vel rationem quæ id concludat citare. Nam Bald. quem citat in .q. 7. l. Postquam. C. de pactis. de Iure in re quæsito loquitur. Egid. item qui ad hoc citari posset in decisio. 74. Termini. de Iure quæsito in re agit.

Tertio q̄ licet id esset verum cum agitur de derogādo alteri⁹ Iuri per pacta vel gratias principum particulares. Non autem quando ageretur de derogatione Iuris per legem generalem & publicam corrigentem aliam, quæ suapte natura est talis, ut per sequelam ingrata debeat esse aliquibus & spei & facultatis iam quæsitæ derogatiua. Quoniam sicut legem quam corrigit tollit, ita etiam spes cōmodi ex illa lege sperata tollitur, si nondum ad rem ipsam peruentum fuerit. Quod probat cap. Non debet. de consanguinit. c. De multa. de præbend. cum multis aliis quæ in proximo argumēto adducā. Pro quo facit primo, q̄ illud dictum: nō videtur princeps præiudicare alteri⁹ accipiendū est de alio præiudicio, quam de cogitato per ipsum, ut erudite de more determinat per multa Dec. in cōsil. 113. col. 2. & 3. post gl. & Pan. in c. Cū olim. de priuileg. & alios multos, quos ibi refert. Secundo facit q̄ Cle. hæc habet in fine clausulam derogatoriam, quoruncunq; cōtrariorum. Quæ in lege saltem generali posita omnia tollit secundum Io. And. in c. 1. de excess. prælat. col. 3. li. 6. & sentit Bart. in extraua. Ad reprimendā. verb. non obstantibus. & Card. consil. 25. In Dei. col. fin. & Felin. in c. Nonnulli de rescript. n. 25. vers. Decima conclusio.

Quarto contra illam doctrinam Alciati est decisio Bartoli cōmuniter recepta in l. Qui Romæ. §. Flavius. ff. de verb. s. eum qui donauit alicui rem ea lege, ut post certum diem quæreret ecclesiæ, posse remittere modum donatario, sine respectu præiudicii ecclesiæ, cuius tamen contēplatione ille fuit adiectus, si saltem illa in hoc nihil egit.

Alciatus laudatus paulo post omittitur.

Preiudicium tertii precogitatum a principe non impedit.

Preiudiciū se-
cundariū quādo
actus imēdiate
in illud suapte
natura tendit ac
tenet: licet attē-
ta intētiōe ani-
mi agentis in al-
lud principalis-
ter destinetur.

Quinto contra solutiones praedictas replicari potest, quod vera resolutio in hac materia sit, quod praedictum tertii secundarium attenditur, quando actus suapte natura in illud imēdiate tendit: licet propositum & intentio concedentis in aliud tendat. Verbi gratia: in casu Ludo. Roman. consil. 176. col. pen. Papa cum derogat conclusioni factae in causa, principaliter quidem id facit, ut faueat alteri parti. At quia illa derogatio suapte natura in praedictum alterius partis tendit, attenditur illud, & habet locum regula de non tollend. Iur. quae sit alt. Item si Papa conferat mihi beneficium tuum, licet id faciat principaliter ut faueat mihi, tuum tamen praedictum attenditur. Quia licet attēta animi eius intentione mediatum & secundarium sit illud praedictum: attēta tamē ipsius actus natura, imēdiate & principale est. Quae resolutio noua probat esse vera per illam aliam resolutionem, quam olim in c. Quia diuersitatem. de concess. praebend. post Panor. tradidimus. s. quod errans & culposus non tenetur de his quae proueniunt ex sua culpa, nisi quando imēdiate proueniunt ex ea vel ad illa specialiter ordinatur. Pro quo facit illud cap. quod putauit singul. Iason in §. Rursus. col. 5. Institut. de actio. Vbi. n. 15. Gomezus plurimos citat, sed non Petrum & Perusinum qui docte de hoc differunt in cap. fin. de homic. li. 6. Quod facit etiam Gondissalusa Villadie. de irregularit. col. 20. Cum igitur haec Clementina imēdiate ac principaliter ad tollendam constitutionem Alexandrinam tendat, cum suapte natura specialiter non ordinetur ad tollendum hunc vel illum accessum neque alias expectatiuas, cum etiā si nullata lia fuissent illo tempore concessa, nihilominus profuissent, cum itē omnia contraria tollat, cum per accidens & occasione cum eo concurrat, cunctae sit Ius quoddam conditionale, ac multis modis amissibile: consequens videtur per hanc Clementinam sublatum fuisse.

Vndecimo faciunt decisiones particulares variae variorum autorum. Quarum prima sit gl. multis putata singul. quae quinta est Cle. Ut hi qui. de atat. & qual. s. constitutionem illam quae prohibet dicere sententiam vel dare vocem canonicis qui saltē subdiacones non fuerint, comprehendere etiā canonicos ante illam Cle. creatos. Et ita noua constitutio comprehendit futuros effectus actus praeteriti. Haec tamen decisio quae multis & etiā mihi primo aspectu visa est pro nobis facere, quaeque magni faciunt oēs ibidem, & Feli. in c. fin. col. 1. de constit. parum meo iudicio pro nobis facit. Quia illa Cle. expressē ad canonicos antea creatos se extendit. Loquitur enim de his qui sunt mancipati vel mancipabuntur officiis diuinis. Qua ratione etiam parum facit pro Feli. ac aliis multis eam commendantibus ad hoc, quod noua constitutio comprehendit effectus futuros actus praeteriti. Quoniam illi loquuntur de constitutione quae simpliciter

in libris
de reg. iur. in
hoc libris
liberum

Ibi h

Intellectus 21.
De hi q. de era-
z qual. & gl. illi
quinte.

Ibi h

placiter statuit, non se ad preterita extendendo: cum tamen illa Cle. se ad preterita respectu effectuum futurorum expresse protendat.

Secunda decisio sit eiusdem gl. quæ secundum Feli. in d. c. fin. n. 11. & alios alibi probat vnam limitationem illius regulæ, quæ habet nouam legem non extendi ad preterita, vt fallat, quando actus preteritus suam perfectionem a facto futuro expectat. ^a Circa quam decisionem, quæ multis videri potuit pro nobis facere, dico primò eam non elici efficaciter ex illa gl. Quia primo, vt paulo ante dicebã, loquitur in lege quæ expresse ad preterita. i. ad canonicos ante creatos se extendit: Cum tamẽ decisio prædicta & Feli. cum aliis ea vtentibus de lege ad preterita expresse nõ se extendente loquantur. Secundo quia illa gl. non loquitur de re imperfecta neque suam perfectionem a facto futuro expectante, sed potius omnino perfecta quæ parit effectus futuros. Loquitur enim de canonico iam plene creato, & canoniam plene collata, quæ facultatem ferendi sententiam vel vocem in capitulo dandi parit. ^b Dico secundo decisionem & limitationem illam meo iudicio etiam in se falsam esse, si intelligas eam de actu consummato, nondum tamen suum effectum sortito. De quo videtur communiter doctores eam intelligere. Primo quia nulla lege probatur. ^c Et a regula non est recedendum sine probatione necessaria gl. memorab. in rubri. de regul. Iur. lib. 6. & in regula Omnis diffinitio. ff. eodem Bart. in l. Quoties. ff. si quis cautio. cum multis aliis quæ in illa rub. olim scriptus. Secundo quia Barto. receptus ab aliis in illa l. Oes. n. 44. ff. de iust. & Iur. ait ad rem perfectam ratione formæ non extendi legem nouam simpliciter latam. Quod etiam Pan. in d. c. fin. col. pe. cum quo trãseunt omnes affirmat. Tertio dico decisionis huius falsitatem nil nostro proposito obesse. Quonia ex falsitate illius solum sequitur huic accessui non fuisse derogaturam hanc Clemẽ. si solum vetuisset accessus & expectatiuas super beneficiis paternis concedi. Quia quoad formam perfectus fuit, licet non quoad suum effectum. Quia nondum sortitus erat illum. Quod nos non negamus, sicut & supra confessi sumus legem nouam, quæ irritat testamenta sine certa forma confecta, non extendi ad ea quæ ante illam fuere perfecta, licet testantes illi legi superuixerint: & reficiendi opportunitatem haberint per l. Iubemus. C. de testa, & ea quæ ibi Paulus annotauit: quid quid Angel. probatus recentioribus parum expendentibus decisionem Bart. prædictam communiter esse receptam dixerit in Authet. Vt facte nou. constit. §. 1.

Tertia decisio sit eiusdem gl. quæ secundum Card. ibi & Feli. in illo. n. 11. singulariter probat constitutionem nouam comprehendere id quod iam præteritum est respectu futurorum effectuum: licet non respectu præteritorum quoniam est vtrorumque productiuum. Super qua decisione dico primo eam ibi non probari.

L

^a Intellectus est
vt hi qui. in
gl. v. de eta. et
qualit.

^b Lex noua simpli
citer loquens nõ
extendit ad pre
terita ratione for
me perfectæ: si
quoad effectum
sint imperfecta
^c Regula sine p
batione necessa
ria nõ esse limi
tandam.

^d Lex noua nõ in
cludit preterita
etiam quoad fu
turos effectus:
sivere ipsa vel
actu ipso & non
de vltimo: effectus
aut executione
loquatur. Et en
debet vtriusque esse

Quia ut praedixi gl. loquitur de illa Cle. quae se ad praeterita extendit. Decisio vero doctorum de alia, ut patet ex eorum commentariis. In quibus pro alia limitatione videas hanc positam, & pro alia, quando lex se ad praeterita extendit. Dico secundo illam sic absolute intellectam etiam videri falsam. Quia primo nullo Iure probatur. Nam quae Iura in id citantur non disponunt de re praeterita, sed de usu exercitio, executione, vel ordinatione futura rei praeteritae. Quae longe esse diuersa satis clare colligitur ex doctrina Bart. in d. l. Oes. n. 44. & clarius ex resolutione Ant. in c. fi. n. 15. versic. Tertio casu. & Imol. n. 13. versic. Tertio casu. & Pan. n. 11. & Do. cum Al. in c. Ex antiquis. 54. dist. Et non est limitanda regula sine probatione necessaria per supradicta in. 2. decis. Secundo contrarium probatur in c. Per tuas. de maiorit. & obed. iuncto. c. fi. de constit. iuxta inductionem factam in argumento pro competitore supra formato. Dico tertio ex eius falsitate nil contra nos inferri. Quia nos non contendimus constitutionem de aliqua re vel actu simpliciter loquentem extendendam esse ad rem, vel actum praeteritum ratione futuri effectus, sed legem agentem de usu & executione alicuius rei vel actus futura comprehendere usum & executionem futura rei praeteritae. Defendimus enim legem prohibentem quaecumque & quaecumque futuram successionem comprehendere successionem futuram: etiam si quis eam praeterdat ratione rei praeteritae. scilicet accessus vel alius expectatatus antea concessus. Quod longe diuersum est. Hoc enim non est extendere legem ad praeterita, illud autem sit, ut mox magis apparebit.

Quarta decisio sit gl. memorabilis iuncto text. in verb. utetur. Cl. 2. de vita & honest. cleri. quae singular. probat constitutionem prohibentem usum & exercitium futurum alicuius rei vel actus comprehendere etiam usum & exercitium rei praeteritae. Nam Cle. illa. 2. prohibet usum vestium virgatarum, vel partitarum clericis, & ait gl. illam comprehendere usum vestium antea factarum. De qua decisione dico primum illam esse veram. Quoniam ut gl. ipsa subtilissime subiicit, per hoc dictum non extendimus illam constitutionem ad praeterita, sed intelligimus eam in usu rei futuro, de quo loquitur. Aliud enim est res ipsa praeterita, aliud usus eius futurus. Res ipsam ut praeterita est, & illius usum praeteritum illa Clem. non tangit, sed tantum usum futurum. Dico secundo illam communiter recipi. Nam eam probant ibidem Card. & Panor. & impense commendat Imolen. & Anto. cum Imol. And. Sic. Feli. & Dec. in dicto. c. fin. & Do. cum Ale. in d. c. Ex antiquis. adprobant. Tertio dico illam gl. & decisionem quae ex ea elicitur male applicari a Feli. in c. fi. de constit. col. 1. limitationi ipsius quintae. Quam constituit ex decisione prima supra relata. Quarto dico hanc decisionem nostrum propositum maxime iuuare. Quoniam ut illa gl. loquitur de lege quae nullam de praeteritis mentionem facit, ita & nostra Cl. & ut illa loquitur

e
 lee de usu exer
 citio & executio
 ne loquens inclu
 dit usum et exe
 cutione rei ut
 actus etiam pre
 teriti.

de usu futuro, ita & hæc de successione futura. Cum ergo illa dicat Cle. illam comprehendere usum futurum rei præteritæ, ita & Clemētina nostra comprehendet futuram successione ratione rei præteritæ: & ita futuram successione ad quam cōpetitor ratione accessus præteriti aspirat.

Quinta decisio quæ corroborat quartam sit gl. receptæ per omnes quæ postrema est. c. 1. de iniur. lib. 6. quæ ait text. illum qui excommunicat concedentes vel extendentes pignorationes vel represalias ad clericos, comprehendere eos qui antea concessas extendunt. Et ita comprehendit usum futurum rei præteritæ.

Sexta quæ confirmat etiã quartam sit gl. singul. Cle. 1. de testa. s. q. Cle. illa præcipiens executoribus testamentariis etiam religiosis exemptis, ut rationem de sui officii gestione & executione ordinariis reddat, includit executionem & gestionem futuram: licet non præteritam, ut in solutione argumenti quinti competitoris dicam. Et ita vides constitutionem de gestione simpliciter loquentem includere gestionem, & ita usum & exercitiũ rei præteritæ officii. s. exequendi antea suscepti. Ad idem allegat Do. & Car. Alex. in c. Ex antiquis. 4. dist. post Anto. in c. Tui. de cōtit. gl. in verb. trāsuerint. Cle. 1. de regular. Quæ tñ nil facit. Quia agit de lege quæ expresse ad religiosos qui antea trāsierunt se ipsam extendit.

Septima ut decisio Io. An. in c. fi. de electio. li. 6. col. 1. s. cap. illud fi. statuens formam confirmandi electiones comprehendere confirmatiões electionum præteritarum. Quia licet electiones sint præteritæ, non tñ usus earum & confirmatio, de qua illud cap. agit. Sic in proposito licet accessus sit præteritus, successio tamen per eum facienda futura est.

Octava decisio sit Guillel. de Suza & Jacobi de Aren. quæ Cy. in l. 2. C. de leg. in hæc verba refert. b. statutum vetus continebat, quod banniti eximerentur de banno solutis 50. libris, postea superuenit novum statutum, quo cautum est ut eximerentur de banno solutis centum libris. Accidit quod quidam bannitus ante statutum novum volebat exire de banno, dicebat sibi, quod solueret centum libras. Dicebat ipse: ego non debeo solvere, nisi quinquaginta. De hac questione fuit controuersia Paduæ apud doctores illius temporis. Et terminatum fuit per Guillel. de Suza & Jacob. de Are. Parm. quod soluere debebat centum libras. Quia statutum non dat formam futuris bannitis, sed futuris exemptionibus bannitorum: & sic futuris liberationibus, ubi debet seruari lex nova. Hæc ille. Quid, te rogo, nostro proposito aptius, si rem vigilanter conferas?

Nona sit decisio Archid. qui in c. Deliberatione. de off. leg. lib. 6. sub fine secutus Guillel. de Suza præceptorẽ suum dixit. legem novam quæ formam procedendi & pronuciandi inducit, comprehendere lites præteritas, quæ parte processus adhuc est futurus: licet non qua parte præteritus. Idem gl.

f
Lex punitis extendentẽ reprẽsalias vel pignorationes cõtitãdit extendentẽ præteritas.

b
Lex ut bannitus centum soluat: quo a banno eximitur: includit antea bannitum: licet antea potuisset eximi soluto 50. l.

i
Lex formã procedendi & ferendi sententiã inducens: includit lites præteritas: quæ parte non sunt finitæ.

e. Litet Canō. de electio. li. 6. verb. de cætero, recepta per oēs ibi & vbiq; & Petrū ab Anch. in repetit. c. 1. de constit. q. 13. fol. paruo. 51. col. 1. Qd̄ ipsum Bart. in. d. l. Oēs populi. ff. de iust. & Iure. 5. q. principali recept⁹ ab omnib⁹ ibi. & Domi. & Alexā. i. c. Ex antiquis. 54. dist. & ab Anto. & Pan. in. c. fi. de cōst. & alijs quos referunt ibi Felin. col. 10. & Dec. pen. Decima sit decisio Bartoli in. l. Omnes populi. ff. de iustit. & Iur. n. 47. s. h. statutū noue factū, vt medietatē dotis vxoris præmortuæ maritus lucretur, comprehendere etiam dotem vxoris ante illud statutū acceptā, si ea post illud moriatur. Quod ipsum tenet ibi Rayner. de Forli ui. n. 63. suæ rep. Io. item Baptista de Sācto Seuer. n. 83. suæ repet. & Petrus ab Anch. consil. 125. Visis. col. fin. Imo & Cōmunis legistarū transit cum Bartolo teste Imol. in illo. c. fin. n. 13. Contra tamen illā decisionem Bartoli tenet ipse. in. d. c. fin. de constit. col. pen. vers. Sed aduerte. quē sequutus est Feli. ibi. col. 3. & Decius fin. & Io. Crot⁹ in repetit. l. Omnes populi. n. 73. quatuor rationibus. Quas licet veluti nouas referat, sunt tamē partim Imolen. partim Felin. in. d. c. fin. col. 2. & 3. Non tamen arbitror discedendū a Bart. cum quo omnes ante Imol. ipso teste transierunt. Quia primo si a Barto. in hac cōclusionē discedas, oportebit te pari ratione discedere in præcedenti cōclusionē. Quod quibus Decius faciat. col. pen. Imolen. tamen non audet id penitus facere, l3 tentarit. col. 7. Felin. item & Crotus Bartolum sequuntur. Secundo, q̄ quinq; decisiones præcedentes eis repugnant. Quarum nulli satisfaciunt. Tertio, q̄ ratio illa viua. gl. in. 4. decis. supra citatā, qua Bartolus & prædictæ decisiones nituntur, destruit eorū sententiā. Quoniā dicere quod Barto. ait non est legē ad præterita extendere, sed futura cōprehēdere. Quarto facit, q̄ si sequamur Imolen. qui primus a Bartolo defecit, & qui fuit in causa vt Felin. Dec. & Crotus deficerent, oportebit nos dicere nulla præterita intra legem nouam includi: nisi aliquod verbum præteritum tempus sapiens in ea ponatur. Id enim ipse ait. n. 14. Quod tamē visum est absurdum, etiam Felin. in illo. c. fin. col. 13. vers. Demum. Quinto, q̄ inouarentur multa olim recepta per prædictos, vt ipsemet Feli. fatetur ibidem. Sexto est casus contra eum in. c. Cum tu. de vsu. adiuncto ei. c. Quoniam. eo. tit. Nam in hoc. c. Quoniā. statutum simpliciter fuit, vt vsurarii manifesti tali & tali modo cogentur restituere vsuras, nulla de præteritis mentione facta, nullo verbo quod tempus præteritum saperet inserto. Et in illo. c. Cum tu. declaratur locum fuisse statutis in. c. Quoniam. etiam in vsuris ante illud extortis. Vides ergo legem restitutionem vsurarum futuram tangentem extendi ad restitutionem vsurarum præteritarum, & ita ad vsu & exercitium rei præteritæ. Septimo, quæ consideratio neruosa est, si omnia quæ Imolens. ait vera essent

et vt marit⁹
lucretur medietatē
dotis cō
prensit dotē
p̄tē ita vto
rum post illam
mortuam.

Bartolus defē
dit cōtra Imol.
& recentiores.

et vt marit⁹
lucretur medietatē
dotis cō
prensit dotē
p̄tē ita vto
rum post illam
mortuam.

et vt marit⁹
lucretur medietatē
dotis cō
prensit dotē
p̄tē ita vto
rum post illam
mortuam.

sequeretur Canonem Si quis suadente. 17. q. 4. non comprehendisse homines ante illum natos. Sequeretur legē huius ac Castellæ regnorū, ne quis infideat mulæ, non includere illos, qui ante illam infidere solebāt, imo neq; mulas & homines ante illam natos. Et lex de non exportādo frumento vel vendendo extra ciuitatem & territorium, nō comprehendet frumentū ante illā legem coactū, & alia id genus sexcenta. Quæ ridiculā sunt & Iohanne Imol. viro alioqui grauissimo indigna.

Non obstat fundamētū eius. s. q. ex contractu dotis quæsitū fuit Ius hæredibus vxoris, & ita statutū illud nouum non debet eis præiudicare. Nam primo Ius quod futurus hæres sperat in bonis viuentis, nō est cōsiderabile, vt diximus in octauo argumento post Bart. in. l. Is potest. n. 3. & 9. ff. de acquirend. hæredi. Secundo illud Ius videtur secundarium & ita locum habent quæ diximus in nono argumento. Tertio præiudiciū illud est præcogitatū a statuti illius conditore, & ita locū habet quæ tradit Dec. in consil. 113. & tacta fuerūt in illo argumento nono. Si cōditor statuti & legis nouæ habuit potestātē præiudicandi cū causa. Quarto respondeo, ^m q. si talis contractus super dote fuisset initus, vt ex illo irreuocabiliter dos deberetur alicui post mortē vxoris, etiā sine alia vlla voluntate vltima & alia lege, tunc nō esset locus decisioni Bartoli. Quia tunc alia ratio, quā quia dos erat præterita impedit nouę legis vigore ad illā extendi: obligatio nempe quæsitā irreuocabiliter per illum contractum. Non ociose autē dixi: irreuocabiliter, & ita vt etiā sine alia vltima voluntate ac lege deberetur. propter ea quæ in solutione argumenti dicam. Ad alia vero tria fundamenta quæ Io. Crotus adducebat ex Felin. fontibus hausta gratia breuitatis, quia leuiora sunt, speciatim non respondeo.

Vndecima ⁿ sit Baldi in. l. Omnes pp̄i. ff. de iustit. & Iur. n. 14. ver. Sed an. s. statutum vetans mulieribus, ne deferant sericas vestes, includere vestes iam fictas.

Duodecima eiusdem ibidem. s. statutū, ne filia dotata succedat, concludere filias ante illud dotatas, quod ipsum dixit. in. l. illā. C. de donat.

Tertiadecima sit Bartoli in. d. l. Omnes. n. 42. s. statutum ne fœmine succedant, extendi ad præteritas quæ nondū cū fratribus diuiserunt hæreditatē. Quæ decisio satis continet id quod decisiones dictæ præcedentes, imo & quiddā mai⁹. s. cōprehēdere filias fœminas, etiā si pater ante statutū obiisset mortē, nondum tamen illæ recepissent portionē suam: quāuis contrariū ei imponat Imol. in. illo. c. fin. n. 14. & contrariū teneat Bal. in. l. Illam. C. de collat.

Decima quarta ^o sit Felin. in. d. c. fin. col. 11. s. statutum vt tantū detur capienti & presentanti bannitum, dandum esse illi qui bannitum ante.

Ed. h. m. d. q. 7
Co. alubri. l. m.
10. d. q. m. p.
100. f. c. t. r. a. q.
11. m. d. q.

10. d. q. m. p.
10. d. q. m. p.
10. d. q. m. p.
10. d. q. m. p.

^m
Lex noua; tan-
gēs vsū rei vel
actus: non extē-
ditur ad vsū
rei præterite: qñ
alia ratio: quam
quæ præterita est
id impedit.

10. d. q. m. p.
10. d. q. m. p.

10. d. q. m. p.
10. d. q. m. p.

ⁿ
Lex neq; fœ-
minæ vestes ser-
icas vestiat vel
ne succedat vo-
catis præteritas
includit etiam
cas quibus de-
lata fuit heredi-
tas sed nō adite

Lex illa tantum
dator. capientis
10. d. q. m. p.

et presentat bā
nitū. includit eū
qui ante legē ca
pitum post cam
presentat.

Statutum capiat, & post illud presentauit. Decima quinta sit
Croti in repet. d. l. Omnes populi. n. 73. l. statutum, quod tantum detur
presentanti bānitū, dandū esse illi qui cepit ante illud, sed post id præ
sentauit. Quas duas decisiones ideo tribuo diuersis. Quoniā, vt vides
diuersæ sunt: tribuo aut illis, & nō Baldo cui eas ipsū tribuunt in. l. Si ita
scriptū. §. fi. ff. deleg. 2. Quia illud non dici ipse, sed diuersum. quod sit
XVI. l. Statutū de eo qui cepit bannitū, extendi ad eum qui an
tea captū presentauit. Neq; ad id dicendū ea ratione mouet Bald. qua
illi patres significant, sed alia quæ parū eorū proposito & nostro seruit
Omnestamē tres decisiones probāt statutū de vsu aliquo & exercitio
loquense extendi ad vsum rei etiā præteritæ Qd est nostrū propositū.

P
Ecce ne querele
bānitū: u audiā
tur cōprehēdit
eum qui acci sa
tionē psequens
bannitur.

XVII. sit Angeli in. l. Vranus. ff. de fideius. col. 2. & in. l. 1. col. 2.
C. de his qui accular. non poss. l. p. stante statuto, ne quærelæ bannito
rum audiantur, accusatorē qui pendēte accusatione bānitur, nō debere
amplius audiri. Quoniā vt ille docte de more ait inhabilitas illa super
ueniēs ante rem perfectā repellit eum, postq; ad illū casum vnde inci
pere non poterat peruenit. Sed hæc decisio licet magnopere iuuet p
positū nostrum, quatenus probat Ius inchoatum perdi propter inhabi
litem superuenientem, nil tamen de legis extensione continet.

Q
Ecce ne quis triticū
exportet: eū qui
exportare cepit
comprehendit.

XVIII. sit Anto. in. c. fi. n. 19. de cōstitu. l. 9. legē nequis triticū ex terri
torio exportet, illū qui ante legē cepit extrahere, nondū tamen extra
xisset, cōprehēdere. Quod ante illū Host. neq; per eū neq; per aliū ibi
relatus sentit in. c. 2. de cōstit. vt in solutiōe. 7. argumēti. decis. 9. cōpetito
ris infra dicemus. XIX. decisio sit Io. An. in. c. Auaritię. verb. gerere
de electio. li. 6. cōmuniter recepta ibi. Quæ habet cōstitutionē illā pro
hibentē electo ne ante confirmationē administrationem ecclesię gerat
etiam tanq; procurator, cōprehendere illū electū, qui antequā eligeret
tanquā procurator, vel œconomus administrabat. Quæ decisio nostrū
propositū magnopere confirmat. Nā sicut illud. c. Auaritię. de gestiōe
futura loquitur ita & Cle. nostra de futura successione. Et sicut hæc nō
extenditur ad præterita expresse, ita nec illud. Et sicut hæc aliquantum
est præiudicialis, ita & illud. Et sicut illud est phibitiuū, ita & hæc. Imo
illud de vsu actus iam effectū sortiti agit, nos autē de vsu actus nōdū
effectum assecuti. Cum ergo illud comprehendat futurū vsum rei pe
nitus perfectæ, œconomia videlicet, & procurationis cōsummatarū &
suum effectū sortitarū ante illud cap. ita imo a fortiori nostra Cle. cō
prehendit vsum futurū rei præteritæ nondū perfectæ, vel saltē effectū
non sū sortitę. s. accessus ad beneficiū Ludouici tunc viuentis.

P
Ecce ne quis ad
ministret v. eco
no. nos. includit
econ. nos. itea
constitutos.

Q
Ecce ne quis ad
ministret v. eco
no. nos. includit
econ. nos. itea
constitutos.

Q
Ecce ne femina et
tante masculo
succedat cōpre
hendit iā natus.

XX. sit Lauri in tract. de success. mascul. exclus. fœmi. 2. parte. n. 12.
l. statutū ne fœmina succedat extantibus masculis, ad filias iam natas

extendi. Cui satis consonat decisio. 12. & 13. supra relatæ. Quæ decisio tanto magis nostram propositionem adiuuat, quanto verius & receptius est per illud statutum filias excludi, etiam quoad legitimam secundum Alexandrum in consilio. 68. Circa premissam. n. 6. qui multos alios in hoc citat. Quem sequitur Iason. in. l. Si quando. §. Et generaliter. C. de inofficios. testa. Quamuis subdubitasset prius in Authent. Nouissima. n. 71. eo tit. Ratio vero quare nos hæc decisio multum iuuat illa est, quod filie si mul ac nata fuit, quasi debita saltem cœpit esse in bonis paternis legitima. l. Sed quia. ff. pro socio ibi, quasi debita & l. fin. §. Si autem. ibi, quasi debita. C. de curat. furi. & gl. putata sing. i. l. 3. C. de iur. & facti ignor. quæ simile tamen habet in. l. Si duo. ff. de acquir. hered. quæ recepta est opinio apud scribentes in prædictis locis, & Ias. in. l. Is potest. n. 23. ff. de acq. hered. & Roder. in. l. Quoniam in prio. C. de in off. test. col. 9. Immo Bar. communiter receptus in. d. l. Is potest. tenet ^o Ius quod filius suus habet in bonis patris esse distinctum a filiatione. Immo & Bart. & Areti. & alii excepto Iasone in ea sunt opinione in illa lege, ut Ius succedendi, quod filius habet in bonis patris, sit Ius considerabile ac spes a Iure probata. Et quauis Iasone ibi contrarium teneat multa loca citando, in quibus Bartolus aliud sentit. Quam dissensionem magis esse verbalem quam realem facile, si vacaret ostenderem. At utcumque res habeat, negari non potest tantum Iuris fauore dignius habere filium suum ad legitimam in bonis patris habendam viuente patre, quam competitor viuente Ludouico ad hanc cantoriam habebat tempore huius Cle. Cum ergo lex simplex ne foemina succedat excludat filias iam natas, quare te rogo, competitorem accessum habentem ad cantoriam paternam non excludet hæc Clemetina: non simplex sed munitissima illis verbis: nullo vnquam tempore & nullo modo succedat. Magis autem multo faciet hæc decisio pro nobis si teneamus cum Bart. supra in decis. 13. relato, filias hoc casu excludi etiam a delata, sed nondum adita eis hæreditate.

D V O D E C I M O ac postremo pro nostra parte facit radix illa omnium prædictarum viginti decisionum, nempe resolutio Anto. circumspicientissimi viri in. c. fin. n. 15. de consti. laudati a Do. & Al. in. c. Ex antiquis. 4. d. consona satis Bartolo communiter recepto. in. l. Omnes populi. ff. de iustic. & Iur. in. q. 5. princip. n. 44. quem Petrus ab Anch. aliorum dictis illustrat in. c. 1. q. 14. principali de constitut. Facit (inquam) resolutio illa, legem nouam inducentem aliquid & se ad præterita non extendentem, quæ de actis & factis ipsis loquitur, non comprehendere acta & facta præterita perfecta quoad suam formam. Eam autem quæ de usu, exercitio & executione actus vel facti loquitur, non comprehendere quidem vsum, exercitium & executionem actus & facti præteriti, si ea quoque iam

legitima filio & bonis patris eo viuente quasi debita.

Ius succedendi filio competens aliud a iure filiationis esse. Immo & spem considerabile esse secundum aliquos: viuente patre.

lex noua de usu vel executione actus vel facti alicuius loquitur includit vsum vel executionem rei præterite.

sunt praeterita, futura vero sic: siue sint actorum & factorum futurorum & praesentium, siue praeteritorum. At Clementina haec lex est inducens aliquid noui de successione in paterna beneficia. Ergo non comprehendet praeteritas, comprehendet autem futuras, etiam si illae executiones actorum & factorum praeteritorum fuerint: cum non de illis factis & actis, sed de illorum executione loquatur. Cum ergo successio quam praetendit competitor in hanc cantoria futura esset tempore Clementis, comprehendetur ab hac eius lege: licet illa successio sit usus, exercitium vel executio actus praeteriti. Quauis si de accessibus vel expectatiuis concedendis vel non locuta fuisset, non comprehendisset hunc accessum. Quia id de quo locuta fuisset iam praeteritum esset: praesertim quia verba huius Clementinae praegnantia vnde sunt & vniuersaliter distribuenda. scilicet filii presbyterorum nullo unquam tempore, & nullo modo in patrum beneficia succedant. Quae verba omnem succedendi modum continent, etiam extraordinarium arg. gl. sing. in Cle. Vt hi qui. verb. nullo modo, de aetate & qualitate. Quae habet per illa verba excludi etiam modum dispensatorium. Arg. item gl. memorab. in Cle. 1. verb. quauis, de re iudic. & eorum quae tradit Pan. consil. ultimo. vol. 1. & illorum multorum quae allegant Felin. & Deci. in c. Sedes. de rescript. Quibus addo illud Decii consil. 16. col. 4. comitem Palatinum, cui est potestas legitimandi quoscunque spurios, etiam infantes legitimare posse. Quod ante illum dicitur dixisse Alexand. in quodam consil. non excusso. & ante illum Bal. in consil. 204. Super primo. 2. lib. Cum igitur modus succedendi per accessum aliquis modus sit saltem extraordinarius, consequitur illum esse sublatum.

verba nullo modo et nullo tempore: praegnantia sunt vnde modo etiam extraordinarium inducunt.

verba nullo modo et nullo tempore: praegnantia sunt vnde modo etiam extraordinarium inducunt.

Legem nouam que statuit de actu vel facto aliquo non extendi ad praeterita: etiam quoad futuros effectus: et legem nouam que statuit de aliquo comprehendere futura etiam si ea sint quaedam usus et executio praeteritorum: non sunt aduersa sed diuersa.

legem nouam modis et ordinem causarum inducens secundum se inducit causas super praeteritis futuris. Imo et pendentes secundum communiem que partem sunt future.

Et ne primo respondeas huic argumento. 12. a resolutione Antoni discessisse Felin. ibi. in col. 2. ampliatione. 4. considera primo Felin. non esse contrarium Antonio, imo illi subscribere. Felin. enim ait constitutionem de aliquo actu vel facto loquentem non extendi ad praeterita, quoad futuros effectus. Quod nos etiam secuti sumus in. 11. argu. decis. 1. Anto. autem ait legem quae de aliquo loquitur, comprehendere futura, etiam si ea executio vel usus sit rerum praeteritarum. Quod non est Felini dicto aduersum, sed longe diuersum. Considera secundo eundem Felin. in eod. cap. fallé. 4. n. 10. cum Comuni tenere legem nouam quae ordinem & modum causarum agendarum respicit includere lites & causas super rebus praeteritis mouendas: imo & iam pendentes pro ea parte qua futurae sunt. Quod nulla ratione defendi potest, nisi quia modus ille, de quo loquitur futurus est, & est quaedam executio, licet actus praeteriti & cepti. Fateor, quod Imolens. per. principi. Authent. Vt cum de apella. cog. collat. 8. tetauit in. d. c. fin. recedere a Comuni, quoad lites pendentes. Et id affirmarunt postea And. Sicul. & Decius propter verbum, examinari, positum in illo

principio. Quod tamen de pendentibus per appellationem loquitur. Et verbū, exam inari, quo ad merita causæ referri potest. Per quā facile Cōmunē & Feli. contra prædictos sustententes: quibus proposito nostro sufficiat id quod omnes tenēt. s. legē modū inducentē extendi ad lites super rebus præteritis futuras. Considera tertio eundē Felinū ibidē fallent. s. tenere quiddā maius. s. legē nouā etiam de facto aliquo vel actu loquentem cōprehendere actū & factū antiquū, quando suā perfectionem & complementū ab actu futuro expectat. Quod ante illū Pan. & Card. & Imol. annotarūt in Cl. Vt hi qui. de ætat. & qualit. Quod ipsum pro 4. conclusio posuit. Crotus in repetit. l. Omnes. n. 78. ff. de iustit. & iure Quæ Felini fallentia clare concludit Cle. nostrā inclusurā fuisse hunc accessum, etiam si de accessu egisset. Quoniam perfectionē suam a facto futuro expectabat. Quod tamen ego, etiam si magnopere pro me facit, non concederē per ea quæ in. 2. decisio. inserta. 11. argumēto dixi.

Considera quarto eundē Feli. col. 13. vers. Puto. carpere Imol. qua parte ab Anto. discedit. Contra quē nos quoque supra pro Bartol. in argu. 11. decisio. 14. pugnauimus, & ni fallor vicimus.

Decimo quarto principaliter facit quæ illa resolutio Antonii in argumento. 13. pro fundamento assumpta legē de usu & executione loquentē comprehendere usum & executionē rei præteritæ, duobus solis casibus fallit secundū eundē cōmuniter receptum. Quorum neutri est locus in casu nostro. Prior enim illorum est, quando executio est omnino accessoria rei præteritæ, vt augmentū portionis præbendæ ad eam iam quæsitam. c. fin. §. 1. de concess. præb. lib. 6. Huic autē casui non est locus in proposito. Quoniam successio non est sic accessui connexa & illi accessoria. Nam primo illa successio non accedit accessui, imo e contrario accessus est quoddam præambulum ad illam. Et ita quoddam accessorium antecedens: vt Ius patronatus ad beneficium secundum Tho. secūda Secūde. q. 100. art. 4. Quod pridem explicauimus in c. Quāto. de iudic. Secundo illa successio nō est omnino cōiuncta accessui. Quā per illam nouū Ius. s. in re quæritur accessuro Ius ad rem habenti, & lex centis modis accessus euanesceat potest anteq̄ ad successionē perueniatur. Quod sufficit, vt nō dicatur ei omnino annecti & accedere. d. c. fi. §. pen. de concess. præb. Qui probat ea de causa præbendæ acquisitionē non esse omnino annexā & accessoriā canonice collationi & Iuri ad eā quæsitō. Imo adeo esse diuisam & per se subsistentem, vt sub nouā legē reuocantem expectatiuas includatur. Quod in illo cap. fin. probatur, & annotatur ab omnibus. Et ita vides vni e duobus casibus non esse hic locum. Quod autem alteri non sit probat. Alter enim casus in quo secundū Anto. & Cōmunē lex noua de usu agēs & executione nō com

Lex noua de usu
quo agēs an cō
prehendat præ
terita quoad fu
turos effectus.

a
Lex noua de usu
& executione ag
gens duobus so
lis casibus usu
& executionē rei
præterite non cō
prehendit: quorū
tamen neutri est
locus in casu et
specie pposita.

b
Accessus ad hęc
canonice præbu
lū quoddā esse
ad successionem
in illam: veluti
Ius patronatū
ad beneficium.

c
Ius in re quæritur
dum non esse ac
cessorium omnino
Iuri ad rem. quod
ad illud habet:
quodq; multis
modis p̄di p̄t
antequā ad rem
in re perueniat.

d
Lex noua nō cō
prehendit execu
tionē rei præte
re: quando illa
omnino est acce
ssoria: & quando
finis & rō legis
ei non cōgruūt.

prehendit vsum rei praeiteritae, est quando finis & ratio legis nouae non habet locum in eo. Exemplum est in gl. sing. Cle. 1. de testa. determinate illam Cle. quae iubet executoribus testamentorum rationem de sua executione reddere locorum ordinariis, non inclusisse rationes antea non redditas de praeiteritis executionibus: cum tamen id quidam vsum & executio sit rei praeiteritae, officii videlicet iam commissi. Et ratio est secundum gl. ibi, quia Papa id iussit, ut colligitur ex textu, ne male administrarent executores. Quae ratio & finis cessabat respectu praeiteritarum executionum, cum ille, iam essent bene vel male factae. Huic tamen casui non esse locum in nostro proposito luce clarius constabit ei, qui perpenderit rationem principalem huius Cle. condendae illam fuisse: ne per huiusmodi successiones memoria praeiteriti delicti renouaretur & scandalum populo fieret, dum in mentem ei veniunt peccata eorum quos in hoc magnis rebus & magno sudore sustentat, ut sint mediatores & intercessores ad Deum pro suis delictis. 49. dist. in princip. c. Ipsi sacerdotes. 1. q. 1. Quae ratio, ut vides, locum vendicat in proposita successione. Ergo & lex noua illam includet.

XV° facit, quod lex noua includit illa futura ius nouum in sacerdotiis conferentia, quibus verba ipsius conueniunt: quauis ea sint talia, quorum initia & Iura praebula praecesserint. Et adco illa includit, ut etiam illorum praebula & Iura ad rem tollat. Casus est clarus in illo. c. fin. de concess. praeb. lib. 6. Ibi enim lex noua expectatiuas reuocans extenditur et ad expectatiuas praebendarum, quarum iam canonice collate fuerunt, & quorum ratione iam distributiones quotidianas recipere ceperunt. Imo ut in exceptione. 13. ostendimus extenditur etiam ad praebendam iam vacantem, & quae iam iudicata fuit debita expectanti. Imo & ad illam quae iam collata fuit, sed nondum per expectantem acceptata. Quare igitur haec noua Clemens non extenditur ad successionem futuram in hac cantoria: licet praebulum quoddam & praeparatori ius ad rem per osum valde ac magis remotum praecesserit. Confirmatur hoc per illam theoriam receptam, quae habet praeterita quorum perfectio a re futura pendet comprehendere sub ea lege quae de illa futura loquitur. Quod mea sententia singulariter probatur in illo cap. fin. de concess. praeb. lib. 6. inducendo illud eo modo, quo supra in hoc & praecedenti argum. inducebamus. Probatur & in cap. Cum tu. adiuncto ei. c. Quoniam in plerisque. de vsum. inducendo illa eo modo quo in argum. 1. 1. decis. 10. adduximus. Affirmat illam etiam Fel. in illo. c. fi. col. 1. 1. vers. Fallit. & Crotus in illa. l. Omnes. n. 7. in vers. Limitatur. qui per errorem typographorum est positus pro, Ampliatur, ut subsequenter demonstrant. Idem satis affirmavit Imo. in Cle. Ut hi qui. col. 4. de atat. & qualit. & in Cle. 1. col. 1. de testa. Qui & in. d. Cle. Ut hi. & Card. col. 2. dixit legem nouam extendi ad effectus

^e
Lex noua includit iura noua in re conferenda: quorum praebula & ad rem iura praecesserunt.

^e
Lex noua comprehendit rem futuram quae perfectio est rei praeteritae ab ea pendens: & per eam perficienda: & per consequentes etiam rem praeteritam perficienda.

futuros rerū præteritarū. Qd̄ & si forte oīno verū nō sit, vt supra tāgebā in effectib⁹ rerū præteritarū pfectarū & suū effectū iā sortitarū, tñ verissimū est de effectibus rerū præteritarum e futuris adhuc pendētū. Cū igitur is accessus initiū quoddā & anteambulū sit ad succedendū in hanc cantoriā, cūq; solū sit Ius quoddā ad rem præparatoriū ad illā, cū eius pfectio a futuro euentu pendeat, cūq; successio hęc futurus quidā effectus rei nondū pfectæ ac cōsumatæ suūq; effectū sortitæ sit: quare lex de successione quauis in vniuersum loquēs hāc nō cōprehendet.

CONFUTATIO CONTRARIORVM.

NON obstant competitoris fundamenta: non primū. Nā vt ego concedo constitutionē simpliciter loquentē extendi ad præterita, ita eū oportet concedere successione quā nos sub hanc Clementinā includi contendimus non esse præteritā sed futuram: Quāuis quædā executio & quidā vsus rei præteritæ sit. Qd̄ nil obstare, quominus sub legē nouā cadat in arg. xiii. p̄bauimus, & in multis decisionib⁹. xi. argumēti, presertī in. 4. cōclusim⁹.

Ad secundū responsio multiplex colligi potest ex his q̄ in exceptioe præcedente ad quartū argumentū pro competitore factū respōdem⁹. Prima q̄ in cōpositione per quā accessus habent non interuenit tale præciū, neq; sic bene merita cōsiderātur vt gratiā faciant trāsire in vim contractus. Secunda, q̄^b gratia per compositionē habitatum trāsit in vim contractus, quando per illam Ius perfectū & irreuocabile acquisitum est, secus si ius reuocabile secundū Areti. in. c. Nouit. de iudic. quē sequitur Feli. ibi. n. 8. Et vterq; ponit exemplū in materia nostra. s. in. c. 1. cum ibi notatis de concess. præb. li. 6. Tertiaⁱ q̄ oīs gratia expectatiua & accessus, siue gratis, siue precio impetrentur, ea cōditione saltē tacite concedūtur, vt si in vita concedentis non habuerint effectū, postea per successorē possint reuocari. Et non Leo, qui hunc accessum cōcessit cōpetitori, sed Clemēs hanc Clemētina condidit. Quarta^k q̄ ex iusta causa potest Papa suo cōtractui contrauenire. Quanto magis tollere præcessoris cōpositionē ob eas iustas & magnas causas, quibus Clemēs ad hanc sanctissimā Clementinā condendā motus fuit. Quinta q̄ illa^l cōpositio personā Papæ in cui⁹ vtilitatē facta fuit respicit, nō successoris. Sexta, q̄ hoc argumentū aut probat Papā non potuisse hūc accessum reuocare, aut nō probat nō reuocasse. Quorū prius nemo concedat, cū materia sit beneficalis, & agatur de Iure ad rē ad vacatura reuocando. Quæ oīa latius in solutiōe p̄dicti quarti argumēti p̄bant & explicant.

Ad tertīū respondeo credere me quidē eiusmodi transactionē siue cōpositionē, de qua fit argumentū, inter Ludouicū & cōpetitoris patrē

^g
Contractus vim
nō habet cōpo
sitiō in accessu
interueniens.

^b
Contractus vim
nō habet gratia
precio concessa:
per quā ius reu
ocabile tantū
queritur.

ⁱ
Gratia expecta
tiua libere a suc
cessore concedē
tis reuocari.

^k
Contractus ex
iusta causa tollit
a principe.

^l
Compositio cū
papa facta sup
accessibus cōce
dendis: non trā
sit ad successorē
regulariter.

^m
Argumentū in ar-
gumentē regerit.

interuenisse: nego tñ eā Papæ autoritate firmatā fuisse. Quoniā nulla ex parte literarū colligi potest eā sciuisse, vel olfecisse Papā.^m Quare hoc argumentū violentius retortū fuit in cōpetitorē, in exceptio. 4.

ⁿ
Intellectus, c. ij
de cōcess. preb.
expēditur.

Ad quartū respondeo primo cōmunem opinionē esse contra Imol. & Do. quorū & Feli. autoritate sola nititur argumentum, vt late ostensum fuit in argu. 2. pro nostra parte facto. 2°. q̄ si opinio Imol. teneatur nil primo seruit eius determinatio proposito Felin. in. c. si. de cōstitut. neq; proposito cōpetitoris.ⁿ Quoniā vt videre est apud Domi. cuius relatione hoc Feli. & aliis constitit, ea ratione principaliter ait Imol. per illud cap. nō fuisse quassatas promissioēs bñficioꝝ antea licite factas. Quia illud cap. non simpliciter quassat promissiones, sed cū adiectiōe faciendas. Et ita solum probat constitutionē ad rem futurā se contrahētē & restringētē non extendi ad præterita. Quod Feli. ibi non tractat. Nō autē probat legē simpliciter de aliqua re factā ad eius futuros effectus nō extendi. Qd̄ Feli. ibi tā serio contendit. Minus item proposito nostro nocet illa determinatio. Nos enim nō cōtendimus legē de re futura loquentem extendi ad eā si iam est præterita, quod habet Imol. de terminatio: sed legē de re futura loquētē includere rem illā futurā, licet ea sit vsus & executio quædam actus, vel facti præteriti. Non enim p̄posuimus defendere hanc Clement. quæ de futura successione loquit̄ extendi ad successiones iam factas, sed tantū ad faciendas quāuis illæ sint executiones quædam rerum præteritarū. Quod nihil cōmune habet cum Imol. decisione.^o Facit (quæ consideratio serio perpendēda videt̄) q̄ Imol. Do. & Feli. qui contra Cōmunē tenent, ore pleno cōcederēt illi cap. secundo locū esse in promissionibus futuris beneficiorū præteritorum. In promissionibus itē faciendis post illud cap. ab eis, quibus Papa potestātē promittendi antea dedisset. Quod nostro proposito est accommodatissimū. Nā vtrobiquē agitur de re futura. s. in nostro de successione futura, in illo de facienda promissioē. Et vtrobiquē futura res de qua agit̄ est q̄dā executio rei præteritæ: in n̄ro quidē accessus dati, in illo vero facultatis p̄mittēdi antea factę. Quare igitur lex de p̄missioē futura loquēs cōprehēdit illā, & lex de futura success. agēs hāc nō includet.

^o
Argumentū in
opponētē reie-
ctum noua r̄pul-
cra considera-
tione.

^p
Legem nouam
non comprehen-
dere futura: q̄si
illa comprehen-
dend; inuolue-
ret præterita: sim-
pliciter falsū est
& contra Cōmū-
nē. cuius in hoc
sententię b̄uissī-
me referuntur &
soluntur.

Ad quintū respōdeo primo negādo per illā gl. Cle. 1. de testa. p̄bari simpliciter p̄ legē nouā nō cōprehendere futura, quando illa cōprehendendo præterita inuolueret. Neq; Fe. in illo cap. fin. neq; Card. & Imo. in loco p̄prio id tā generaliter colligūt. Sed neq; Crotus in illa. l. Oēs. n. 79. licet generalius q̄ illi colligat. Card. enim in illa Cle. 1. col. 2. solū colligit, quod ait gl. s. rationē illam reddendā, non includi sub leg. nouā de reddēda ratione factā, q̄ reddi nequit, nisi ratio quoq; præteritorū reddat. Imol. vero colligit actū futurū inseparabilē a præterito nō includi

sub legē nouā. Pan. vero in. c. Pastoralis. §. Verū. & Fel. in illo. c. fi. col. 12 de constit. colligūt futura quæ omnino præteritis sūt connexa & accessoria & nullo modo separata, non includi sub legem nouam. Crotus autē gesta futura connexa gestis præteritis sub leg. nouam non cōprehendi. Quarum nulla conclusio proposito nostro nocet. Quia per adducta in tribus argumētis vltimis pro nostra parte supra formatis illæ omnes intelligendæ sunt primo de præteritis consummatis, qualis non erat is accessus. Secundo intelligendæ sunt de futuris quæ non sunt veluti executiones & vsus quidam præteritorum, qualis tamen est hæc successio respectu accessus. Quoniam^q confirmationem actus & illius in suum effectum reductionem executionem esse illius probat. Cle. 1. de testa. in illis verbis: Ad executionē cuiuslibet vltimæ voluntatis. Vbi hoc Car. not. 4. colligit & affirmat. Tertio intelligendæ sunt de futuris inseparabiliter accessoriis. Quod nō esse in proposito nostro late monstratum est in argumentis illis tribus: & præsertim in. 14. per. c. fin. de cōcess. præbend. lib. 6.^r Nam tam vel magis annexa est successio in præbendam canonice collatæ, quam successio in hanc cātoriam accessui ad illam dato. At successio illa in præbendam non est omnino & inseparabiliter accessoria & annexa canonice. Quoniam nō est adeo accessoria & annexa, ac portionis augmentum canonice debitum. Quoniam illa cadit sub regulam reuocatoriam. expectatiuarum vt in. 13. exceptio. diximus. & probat illud cap. in illo. §. pen. Hoc autem. s. augmentum portionis præbendalis minime, vt probat illud idē. c. vers. Si autē.^o Ex quo & sequētibz facile ac singulariter posses elicere futura subesse legibus nouis loquētibz de illis, etiam quando ex præteritis imperfectis oriuntur, & sunt quædam perfectio illorum & consummatio, vt in illis argumētis est monstratum. Quæ omnia belle vt propositionem nostram confirmāt, ita conatum aduersarii reprimunt.

Ad sextum respondeo conclusionem illam in argumento assumptam. s. legē nouā nō includere actus futuros rei præteritæ perfectæ, procedere primo, quando lex de re ipsa loquitur, & non de futuro effectu. Secundo etiam procedere, quando loquitur de futuro effectu rei perfectæ ac consummatæ, vt tangitur in argumento, & habetur in illo. c. fin. de constit. in eo alleg. Non autē, quando loquitur de effectu rei consummatæ ac perficiendæ, vt in responsione ad. 5.^m supra dixi, & in tribus argumentis postremis probaui, & est cōmunis conclusio. At. Cle. nostra de successione futura loquitur. Et successio virtute huius accessus faciendæ, est executio quædam & effectus perfectius illius. Ergo eam comprehendet.^r Vnde colligis argumentū hoc satis expensum in competitorum validius reiici, quam in nos iaciatur.

^q Actus consummatio & illi in suū effectū perfectū vā reductio executio quedam illius est.

^r Successio in præbendam non est annexa omnino neq; accessoria canonice neq; successio accessoria sui.

^o Argumentum in arguētē regeat

^r Argumentū in arguētē regeat

u
 Legitimatō pri
 mogeniti preiu
 dicat secūdo ge
 nito legitimo tri
 bus cōcurrētib⁹.

u
 Argumētū re
 to: cum semel et
 iterū paulo post

e
 Lex correctoria
 q̄ principaliter
 salutem respicit
 antiarū & eccle
 się utilitatem fa
 uore digna.

3
 Lex etiam corre
 ctoria extēdēda
 quatenus ratio
 illius expressa
 tendit.

3
 Legitimatō ex
 tantibus legiti
 mis perosa ne
 q̄s faciēda. Et
 ideo legitimat⁹
 non plus quam
 legitim⁹ habeto

Ad septimū quod varias decisiones veluti similes nobis obiicit res
 pondeo ad eas singulatim. Ad primam ^u. s. q̄ legitimatō primogeniti
 non præiudicat secundo genito legitimo, respondeo primo negando
 illud absolute & in vniuersū acceptum. Quoniam ex hisquæ late tra
 dit. Io. Cirier de primogenitura prima part. q. 14. & Præpos. in. c. Per ve
 nerabilem. §. Quod autem. col. 32. & Anton. Rossell. de legitimat. pri.
 part. §. Ultimo est videndum. & recētiore in. l. Gallus. §. Et quid si tan
 tum. ff. de lib. & posth. vt verior ita cōmuniore est conclusio cōtra illam
 decisionem Io. And. tribus concurrentibus. Primū, q̄ consuetudo pro
 illius conclusione non stet. Secundū, q̄ legitimatō fiat per subsequens
 matrimonium. Tertium, q̄ statutum vel dispositio primogeniti cō
 stituens non loquatur de primogenito legitimo, sed simpliciter de pri
 mogenito. ^u Ex qua resolutiōe cōmuni cōtra cōpetitorē regei potest ar
 gumentū æque ac ille contra nos ingerere. At quia cōpetitor fundare
 se potest in prædicta decisione: quatenus saltem illis tribus non concu
 rentibus vera est. Secundo respondeo q̄ illa decisio sic præsertim lima
 ta non est similis nostro casui. Nam primo illa agit de virtute legitima
 tionis, quæ quoddam priuilegium priuatam vtilitatem cōcernens est,
 nos vero agim⁹ de virtute Iuris cōmunis in illa. Cle. cōtēti.

Et ne dicas illā. Cle. licet Ius cōmune cōtineat esse tñ correctiuā &
 ideo restringendā per vulgaria. Cōsidera primo illā in fauorē anima
 rum & mūditiem cultus diuini & decorem ecclesiæ ministrorū, ac vtili
 tatem spiritualem totius C H R I S T I anismi esse factā, vt proce
 mium ipsius indicat. Et ideo quā alioqui correctoria sit, tamē ob hos
 respectus ampliandā esse argumēto text. iuncta gl. sing. c. Sciāt cun
 cti. de electio. lib. 6. verb. alios. Quā Perus. post alios ibi sequitur, & in
 hoc citat & cōmēdat Pan. in. c. Nihil. n. 9. col. 2. in fine de elect. & cōsil. 114.
 Attingēdo. n. 5. lib. 2. & idē tenet in disput. 1. n. 36. & Feli. c. 1. de spōs. n. 14.

Cōsidera secundo rationem huius Cle. cōdendæ in eius proemio
 fuisse expressam. Et ideo, non obstante q̄ sit correctoria, extēdēdam
 esse, quatenus ratio suadet secundū Bald. in Auth. Quas actiones. C.
 de sacros. eccles. Quem in hoc sequitur Pan. in illo. c. Nihil. n. 9. & la
 tius tradit copiosus Iason in illa Auth. n. 18. Contra vero ³ legitimatō
 extātibus legitimis perosa est, & qui eam facit princeps, sine iusta saltē
 causa, pecus appellat a Baldo in. c. Filii nati si de feud. fuer. cōtrouers.
 in vñ. feudo. Quem quā plurimi laudant, & in his Ioh. Cirier qui alios
 refert de primogenit. pri. part. q. 13. col. pen. Et Iure cōmuni statutū est,
 ne plus habeat legitimatus, quam legitimus per text. Iuris totius opti
 mum in. §. Et qm̄. Auth. quib. mod. natur. effic. sui colla. 7. Secundo nō
 est similis illa decisio nostræ. Quoniam non est ibi eadem ratio ad legi

timandum. In nostro autem casu eadē est ratio, quare Cle. hęc comprehendat successionem futurā virtute accessus, sicut successionem virtute alius tituli & modi. Considera tertio, q̄ etiā in propriis terminis Iuris communis dispositio potentior est quā legitimatio hominis. Nam legitimatio facta per Ius cōmune. s. contractū matrimonii pręiudicat secundo genito, nisi verba repugnent, vt prędictum est. Cum tamē legitimatio per rescriptum id nunq̄ efficiat secūdu prędicta.

Tertio respondeo, illam decisionem de legitimatione ad successionem in bona temporalia tractare, nos vero de successione in sacerdotia agere. Quę longe differunt, quoad potentiam simul & voluntatē Iuri pręsertim ad rem pręiudicandi, per ea multa quę in. 13. exceptione diximus. Et ideo parū accōmodari proposito.

Quarto respondeo, q̄ licet legitimatio non pręiudicet legitimo quoad primogeniū vel protogeniū, in quod lege aliqua particulari succeditur: quoad bona tamen in quę Iure cōmuni suo patri succedit pręiudicat. Nam secundū Cōmunē licet legitimari quis non debeat a principe extantibus naturalibus & legitimis: tamen si legitimetur sufficienti de hoc mentione facta, vel si ante q̄ legitimi nascerentur fuerit legitimatus, succedit cum eis Auth. quib. mod. nat. eff. legit. in princip. col. lat. 6. cum gl. verb. ascribi & ibi Bartol. & in Auth. quib. mod. naturales eff. effi. sui. §. Tribus, & ibi Barto. col. 7. Tradit Spec. receptus de success. ab intestat. §. 1. vers. Quid de legitimatis. & late colligit ex his quę tradit Deci. consil. 52. & 85. & 258. Vbi etiam ait cōmunē opinionē tenere, quod excludat substitutum. & ex his quę tradit Ripa. q. 30. l. Si vnq̄. C. de reuocand. donat. Ex quibus facile iterū retorqueas argumentum in cōpetitorē in hūc modū: Si legitimatio quę priuilegiū quoddam est tam frequenter & tantū pręiudicat spei legitimorū, & eam vel tollit vel minuit, quanto magis hęc Cle. magno fauore digna spem huius accessus tollere valuit?

Ad secundā decisio. quę Frederici est in consil. 294. Factum tale. s. Cle. Exiui. de verb. signif. quę Fratres Minores declarauit esse inhabiles qui deputarentur testamentorum executores, non extendi ad executores ante illam constitutionē deputatos, respondeo contra illam tenere Anto. in. c. fin. col. pen. de constitut. & etiam Dominic. quē retulit: ibi Feli. Imolensis etiam col. pen. in opinionem Antonii inclinat. Felinus etiam ipse discedit a Freder. eo saltem casu quo testatori fuisset oportunitas mutandi executoris, arg. eius quod ait Angel in Authē. vt fac. no. constit. §. 1. Nos autem primo arbitramur sequendā esse Cōmunem contra Freder. Quoniā, Cle. illa Exiui. nō loquitur de deputationibus executorū, sed de executionum susceptionibus, quas cum adhuc

Legiti nari quis non deperit nisi b^o legitimis: et si legitime succedit cum eis.

Argumentū iterum retorquendum.

futurae essent, merito comprehendit illa Cle. non comprehensura deputationes executorum, quae iam praeteritae erant, si deputationes solas prohibuisset, per scripta in tribus postremis argumentis pro nostra parte factis. Secundo arbitramur eam sequendam sine illa Felini limitatione. Quoniam primo in decis. 6. pro competitore sexto arg. inserta diximus contra illam Angeli considerationem esse Paulum Castren. neque illam Iure probari. Secundo quia Feli. parum diligenter eam expendit, quatenus terminos in quibus Angel. loquitur exequat terminis in quibus Freder. Nam Angel. agit, an lex quae de testamento loquitur comprehendat testamentum praeteritum: Freder. vero, an Cle. Exiui. quae vetat fratribus Minoribus acceptare testamentorum executiones, comprehendat acceptationes futuras deputationis executorum praeteritae. Et ita Angel. inquit, an lex loquens de aliquo extendatur ad illud praeteritum iam perfectum, quoad sui formam: licet non quoad effectum. Freder. vero, an lex loquens de executione & usu rei comprehendat executionem & usum futurum rei praeteritae. Quae quantum a se mutuo distent, tria postrema, quae pro nobis facta sunt, argumenta clare ostendunt. Quo fit ut Felini licet semper fuerit mihi maximus, doctissimus simul & optimus, maior tamen mihi fuisset, si minus rerum coaceruasset, & paulo magis ea quae coaceruabat iudicio quo erat excelso expendisset. Quod satis agnoscit vir doctissimus nec minus modestus in fine totius tituli de constitut. Quam multo magis expedit, quam alii quam plurimi recentiores viri quidem eruditi. At cum copiam gloriae affectantes eum imitari volunt, Andreae Siculo, quam illi similiore, parum iudicio & resolutioni quae studiosorum mentes illustrant, & plurimum miscellaneis quae nonnunquam etiam ingenia confundunt clarissima, tribuunt.

Ad tertiam decisionem respondeo negando Bartol. id dicere. Nam contrarium dicit. ut in undecimo argumento in decis. 13. diximus.

Ad quartam respondeo contrarium verius esse ut in d. 11. argumento decis. 10. probauimus.

Ad quintam responsuro rediit in mentem quod paulo ante de cumulatores parum cumulata expendentibus dixi, cum video decis. illam quintam pro leuiori fundamento a Felino adductam pro magno resumam a Crotoneo non citato, & nihil proposito eorum & nostro conferre. Quoniam primo illa de actu privati hominis, ingressu. s. religionis agit: cum tamen Feli. Crotus & nos de lege publica agamus. Secundo illa solum habet per actum unius hominis non derogari Iuri praeterito in re iam quaesito alteri, nos vero disputamus de lege, an comprehendat futura, quae sunt perfectiones & executiones praeteritorum, & in consequentem tollat Ius ad rem multimodis reuocabile. Tertio, & si pertinaciter teneat illam

³
Felinus laudat
laude maiore
dignus fuisse: si
minus coaceruas
coaceruata ma
gis expendisset
tamen lege pe
mineat iter alios
cumulatores.

^a
Religionis in
gressus non pre
iudicat Iuri que
suo alteri regu
lariter.